

HRVATSKA KONTROLA
ZRAČNE PLOVIDBE

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ
O STANJU I ODRŽIVOSTI
DRUŠTVA **2024.**

SADRŽAJ

Riječ direktora	4
O izvještaju	6
O nama	7
Ključni pokazatelji uspjeha u 2024.	8

Opće informacije 9

Misija, vizija i organizacijske vrijednosti	10
Regulatorni okvir	11
Poslovni model i održivost	12
Međunarodni i nacionalni povijesni razvoj	16

Upravljačka struktura 17

Organizacijska shema	19
----------------------	----

Makroekonomsko okruženje 21

Gospodarska kretanja	21
Razvoj zračnog prometa	22

Međunarodna suradnja i ključne aktivnosti 23

Projekti sufinancirani iz EU fondova	28
--------------------------------------	----

Promet 29

Komercijalni zračni promet	30
Bespilotni zrakoplovi	34

Sustavi upravljanja 35

Upravljanje rizicima	38
----------------------	----

Financijski pokazatelji poslovanja 41

Pregled ključnih pokazatelja poslovanja	42
Financijski rezultat	43
Financijski položaj	47
Pregled novčanih tokova	51
Investicije	52
Opis ključnih financijskih pokazatelja poslovanja	54
Ekonomsko – financijski rizici	55
Ekonomska vrijednost	57
EU taksonomija	58

Materijalni aspekti poslovanja na održivi razvoj 59

Suradnja s dionicima 63

Događanja	71
-----------	----

Okoliš 73

Klimatske promjene	75
Energija	79
Ugljični otisak	81
Voda	82
Gospodarenje otpadom	82

Društvo 83

Ljudski potencijali	84
Osposobljavanje zaposlenika	89
Etika u poslovanju	93
Zaštita zdravlja i sigurnosti na radu	94
Dodatak 1.	97
Kratice	100
GRI indeks	102

RIJEČ DIREKTORA

Pred vama je prvi integrirani izvještaj za 2024. koji prikazuje održivi pristup u aktivnostima Hrvatske kontrole zračne plovidbe (HKZP) objedinjujući po prvi put financijske i nefinancijske podatke u jednom dokumentu.

Dvoznamenkasti rast prometa

Unatoč globalnim izazovima s kojima se suočava zrakoplovna industrija, 2024. godina bila je za HKZP uspješna na svim područjima. Kao i godinu ranije, promet na jugoistočnoj prometnoj osi ostvario je dvoznamenkasti rast, te je u našoj nadležnosti bilo gotovo 920 tisuća letova, što predstavlja porast od oko 13 posto u odnosu na prethodnu godinu. K tomu, u odnosu na 2019. koja je i dalje referentna godina rasta za EU, zabilježeno povećanje domaćeg prometa iznosi čak 30 posto.

Snažan oporavak zračnog prometa u Europi, pa tako i u Republici Hrvatskoj, pratila su i kašnjenja tijekom ljetnog razdoblja, ponajprije kao rezultat nepredvidljivog rasta prometa i ekstremnih vremenskih uvjeta u sezoni. U odnosu na gore navedeno naglasio bih visok stupanj profesionalnosti, koordinacije i stručnosti zaposlenika, koji su svojim radom osigurali sigurnost i protočnost zračnog prometa, čak i u uvjetima pojačanog opterećenja.

Isto tako, uz visoku razinu prometa, ostvaren je respektabilan financijski rezultat. Ukupan prihod u 2024. iznosi 135,8 milijuna EUR, što je povećanje od 6,5 posto, uz ostvarenu dobit prije oporezivanja u iznosu od 21,5 milijuna EUR, što predstavlja rast od gotovo dva posto u odnosu na 2023.

Nadogradnja sustava za upravljanje zračnim prometom

Kao prioritet izgradnje dugoročno održivog poslovanja pokrenut je snažan investicijski ciklus koji je rezultirao realizacijom planiranih investicija u iznosu od 85 posto u 2024. Uz nezaobilaznu modernizaciju glavnog sustava za upravljanje zračnim prometom godišnjim nadogradnjama, s partnerima iz udruženja COOPANS sredinom 2024. ugovorena je i sveobuhvatna nadogradnja ATM sustava s naprednim funkcionalnostima i modernom tehnološkom platformom.

Tehnološka rješenja nadograđenog sustava TopSky-ATC One trebala bi odgovoriti na izazove rasta prometa, potrebe za povećanom razinom sigurnosti, usklađivanja sa smjernicama razvoja i regulatornim zahtjevima Europske komisije. Tom nadogradnjom COOPANS nastavlja implementirati ambiciozni projekt Europske unije Jedinstveno europsko nebo, cilj kojega je uskladiti i optimizirati upravljanje zračnim prometom u Europi stvarajući jedinstven i učinkovit zračni prostor.

Na međunarodnom planu Društvo je nastavilo aktivnosti u brojnim organizacijama i udruženjima te sudjelovanje u inovacijskim projektima trećeg istraživačkog programa na području upravljanja zračnim prometom u Europi (SESAR 3).

Doprinos zaštiti okoliša

Stalnu brigu o okolišu vodimo i kroz poboljšanje naših postojećih sustava, investiranjem u nove tehnologije i sustave te koristeći električnu energiju iz obnovljivih izvora.

Početkom proljeća 2024. završen je projekt proširenja prekograničnog zračnog prostora slobodnih ruta između Italije i jugoistočne Europe, čime je stvoren jedan od najvećih zračnih prostora slobodnog planiranja letenja bez ruta u Europi. Time je korisnicima zračnog prostora omogućeno planiranje ruta po željenim profilima leta, što vodi i do smanjenja negativnog utjecaja na okoliš, tj. smanjenja potrošnje goriva i posljedično emisije stakleničkih plinova.

Uz to oblikovanjem dolaznih i odlaznih letnih procedura uz omogućavanje neprekinutih operacija spuštanja zrakoplova HKZP indirektno pridonosi mogućnosti postizanja optimalnih performansi zrakoplova u odnosu na kontrolu štetnih učinaka na okoliš u dolaznoj i odlaznoj fazi leta.

Školovanje novih kontrolora zračnog prometa

Razvoj Društva oslanja se na ljudski potencijal koji je neosporno jamstvo sigurnih i kvalitetnih usluga. Stoga osobitu važnost pridajemo osposobljavanju za stjecanje i održavanje kompetencija operativnog i administrativnog osoblja.

Nastavili smo i s intenzivnim samostalnim školovanjem kandidata za kontrolore zračnog prometa kao odgovor na povećanu prometnu potražnju. U cilju ispunjenja regulatornih zahtjeva u 2024. instaliran je novi toranjski simulator s vježbama za svih 10 toranjskih kontrola namijenjen osposobljavanju aerodromskih kontrolora zračnog prometa.

Nastavljene su aktivnosti za početak izgradnje i opremanja višenamjenskog centra u Zadru kojim bi, između ostalog, prvi u ovom dijelu Europe uveli koncept digitalizacije dijela usluga i u kojem bi se osposobljavali kandidati za kontrolore zračnog prometa.

Potpora Rafaleima

Kao pružatelj usluga vojnim korisnicima velika nam je čast što smo zajedno s pripadnicima Ministarstva obrane i Hrvatskog ratnog zrakoplovstva sudjelovali u pripremi dolaska višenamjenskih borbenih zrakoplova "Rafale".

Jedan od najvećih izazova bio je udovoljiti zahtjevima HRZ-a za korištenje zračnog prostora, a pritom zadržati sigurnost i učinkovitost u pružanju usluga u zračnoj plovidbi. Naime, povećana vojna aktivnost zahtijeva intenzivniju koordinaciju između civilnih i vojnih sudionika, uključujući precizno planiranje i upravljanje zračnim prostorom.

Nastavljamo sa svim potrebnim aktivnostima kao potpora obuci HRZ-ova letачkog osoblja kako bi ti moderni zrakoplovi kao zaštitnici hrvatskog zračnog prostora mogli ostvariti svoju punu operativnu sposobnost.

Naredno razdoblje

Naredno razdoblje bit će i dalje izazovno za zrakoplovnu industriju zbog dinamičnih i nestabilnih zbivanja na istoku Europe i Bliskom istoku, te novih okolnosti u globalnom ekonomskom okruženju.

Uz planirana povećanja prometa i financijski okvir poslovanja za razdoblje 2025. – 2029. koji je odobrila Europska komisija pred HKZP-om stoji obveza sigurnog pružanja usluga uz nastojanja da se smanji generiranje kašnjenja u našem zračnom prostoru kroz školovanje i osposobljavanje dodatnih ljudskih resursa (prvenstveno kontrolora zračnog prometa) te ulaganje u nove tehnologije i koncepte rada kroz planirani investicijski ciklus.

Mario Kunovec-Varga

Direktor Hrvatske kontrole zračne plovidbe

O IZVJEŠTAJU

Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o. (dalje u tekstu: HKZP ili Društvo) po prvi puta svoje financijsko i nefinancijsko poslovanje izvještava u jednom integriranom izvještaju.

Godišnji izvještaj o stanju i održivosti 2024. cjelovit je i detaljan izvještaj o temeljnim poslovnim ostvarenjima, odnosno rezultatima rada za 2024. Daje prikaz stvaranja financijske i nefinancijske vrijednosti, procesa, rizika i rezultata koji obuhvaćaju financijsku godinu od 1. siječnja do 31. prosinca 2024. i objavljuje se jednom godišnje.

Izradila ga je Radna skupina koju je imenovala Uprava, a koju čine zaposlenici iz različitih organizacijskih jedinica s obzirom da je svrha izvještaja prikazati cjelokupno poslovanje HKZP-a na način dugoročne održivosti.

HKZP je odlukom Vlade RH izuzet od obveze izvještavanja o održivosti za 2024. prema novom Zakonu o računovodstvu kojim je u hrvatsko zakonodavstvo prenesena Direktiva o korporativnom izvještavanju o održivosti (CSRD). Stoga ovaj izvještaj donosi i informacije o ekološkim, društvenim i upravljačkim aspektima poslovanja vodeći se GRI standardima.

HKZP je zbog svoje djelatnosti strateški važan za Republiku Hrvatsku pa je Odlukom Vlade svrstan u pravne osobe od posebnog interesa za RH, što poslovdstvu i zaposlenicima predstavlja odgovornost za kontinuirani rad na razvoju društveno odgovornog poslovanja.

Izveštaj je pripremljen u tiskanom i PDF obliku te je objavljen na mrežnim stranicama: <https://www.crocontrol.hr/mediji/publikacije/>

Hrvatska kontrola zračne plovidbe poziva dionike da pročitaju izvještaj te svoje komentare i savjete upute na adresu e-pošte: **glasnogovornica@crocontrol.hr**

O NAMA

Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o. (HKZP), sa sjedištem u Velikoj Gorici, engleski naziv "Croatian Air Navigation Services, Limited" ili skraćeno "Croatia Control Ltd", trgovačko je društvo od posebnog interesa u 100 %-tnom vlasništvu Republike Hrvatske.

HKZP je dio europskog sustava naplate usluga u zračnoj plovidbi sukladno europskoj regulativi i načelima Eurocontrola. Iznos ukupnih prihoda ostvarenih iz rutnih i terminalnih naknada ograničen je visinom planiranih, opravdanih i odobrenih ukupnih rashoda.

Mogući višak prihoda vraća se korisnicima usluga kroz model usklađivanja podjele rizika ostvarivanja prometa i mehanizma podjele troškova.

HKZP osigurava visoki stupanj sigurnosti zračnog prometa te razvija i koristi najmoderniju tehnologiju za povećanje učinkovitosti zračnog prometa.

KLJUČNI POKAZATELJI USPJEHA U 2024.

Opće informacije

MISIJA, VIZIJA I ORGANIZACIJSKE VRIJEDNOSTI

Misija

Naša je misija pružati sigurne i kvalitetne usluge u zračnoj plovidbi na potpuno zadovoljstvo svojih korisnika i vlasnika. Misiju ostvarujemo suradnjom s partnerima u europskoj mreži upravljanja zračnim prometom, stvarajući visoko kvalificirane zaposlenike i motivirajuće okruženje.

Vizija

Želimo biti među vodećim pružateljima usluga u zračnoj plovidbi u središnjoj Europi. Viziju ćemo ostvariti kroz fleksibilnu organizaciju koja se prilagođava zahtjevima naših korisnika.

Organizacijske vrijednosti

Sigurnost i kvaliteta

Naši procesi postavljeni su tako da je uvijek sigurnost na prvom mjestu. Sigurnom i kvalitetnom uslugom ispunjavamo zahtjeve korisnika, komuniciramo potencijalne opasnosti kako bismo uvijek pronašli pravovremeno i visokokvalitetno rješenje.

Izvrsnost

Kod nas izvrsnost znači stalnu fokusiranost na sigurnost, rezultate i stvaranje dodane vrijednosti za sve dionike po standardima struke.

Prilagodljivost

Prilagodljivost je za nas sposobnost prelagivanja i kretanja u neograničenim smjerovima te kreiranje smislenog i sigurnog novog. Za nas je to karakteristika koja se razvija i koja nam omogućava da u različitim situacijama odgovorno biramo ponašanja koja nas vode tamo gdje želimo stići na način na koji želimo stići.

Suradnja i timski rad

Razvijamo suradnju i timski rad, dijelimo informacije i znanja u svrhu postizanja izvrsnosti i uspjeha cijele kompanije. Za nas je timsko stvaranje kontinuirano stvaranje uvjeta da zajedno, brzo i protočno stvaramo rješenja koja nadmašuju očekivanja korisnika i drugih dionika i da donosimo dodanu vrijednost na različite načine.

Odvažnost i razvoj

Naša odvažnost i razboritost rezultat su dubokog i odgovornog promišljanja i pomažu nam prihvaćati nove izazove i težiti savladati neku prepreku ili ostvariti nešto vrijedno. Kontinuirano razvijamo svoja znanja, vještine, kompetencije i potencijale kako bi se učinilo više i bolje u uvjetima kad je nešto prvi put, teško ili u drugačijim uvjetima.

REGULATORNI OKVIR

HKZP posluje kao javno poduzeće čija su prava, obveze i odgovornosti definirani Zakonom o osnutku Hrvatske kontrole zračne plovidbe (NN 19/1998, 20/2000, 51/2013) i Zakonom o zračnom prometu (NN 69/2009, 84/2011, 54/2013, 127/2013 i 92/2014), dok je unutarnje ustrojstvo uređeno Statutom.

Na europskoj razini, regulatorni okvir temelji se na paketu Jedinstvenog europskog neba (Single European Sky – SES), čiji strateški smjer definira Europski ATM Master Plan. Njegovo najnovije izdanje iz 2024. postavlja viziju transformacije europskog zračnog prostora u Digitalno europsko nebo do 2045. s ciljem stvaranja učinkovitijeg, sigurnijeg i ekološko prihvatljivog zračnog prostora, uz povećanje kapaciteta i smanjenje troškova u upravljanju zračnim prometom. Ključna tehnološka komponenta SES inicijative je SESAR (Single European Sky ATM Research), u čijim fazama razvoja HKZP aktivno sudjeluje.

Na međunarodnoj razini, uz Europsku komisiju i ICAO, regulatorni okvir dodatno oblikuju tijela poput EASA-e, koja donosi tehničke propise i standarde, te Eurocontrola, koji koordinira razvoj ATM sustava i mrežnih funkcija. Na nacionalnoj razini, Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo (HACZ) certificira pružatelje usluga u zračnoj plovidbi, provodi nadzor i osigurava usklađenost s propisima u skladu s europskim okvirom.

U posljednjem razdoblju, regulatorni zahtjevi prema pružateljima usluga u zračnoj plovidbi dodatno su pojačani. Među ključnim promjenama ističu se zahtjevi:

- + amandmana drugog SES regulatornog paketa, Uredbe (EU) 2024/2803 (SES2+), koji uvodi fleksibilniju organizaciju pružanja usluga i uvođenje klimatskih i okolišnih pokazatelja te modifikacije sustava naplate kako bi se potaknulo korištenje održivijih ruta i tehnologija
- + ocjene sukladnosti regulatornog paketa u području tehničkih i organizacijskih standarda
- + amandmana Uredbe (EU) 2015/340, s dodatnim zahtjevima za organizaciju za osposobljavanje i licenciranje kontrolora zračnog prometa
- + Direktive o korporativnom izvještavanju o održivosti (CSRD) te
- + uvođenja regulatornog okvira za kibernetičku sigurnost kroz Provedbenu uredbu Komisije (EU) 2023/203 i nacionalni Zakon o kibernetičkoj sigurnosti (NN 14/2024).

HKZP sustavno prati regulatorne promjene kroz funkciju praćenja usklađenosti, omogućavajući na taj način pravovremenu prilagodbu poslovanja novim zahtjevima i jačanje otpornosti sustava zračne plovidbe u dinamičnom regulatornom okruženju.

POSLOVNI MODEL I ODRŽIVOST

Poslovni model HKZP-a temelji se na pružanju sigurnih, učinkovitih i ekološki prihvatljivih usluga u zračnoj plovidbi civilnim i vojnim korisnicima zračnog prostora RH te zračnog prostora koji je HKZP-u dodijeljen na upravljanje.

FUNKCIJE	SADRŽAJ
Funkcija upravljanja zračnim prostorom	▪ cilj je postići njegovu najveću moguću učinkovitost uzimajući u obzir potrebe civilnih i vojnih korisnika kako bi se smanjila kašnjenja i prijedeni put zrakoplova, a time i troškovi goriva te emisije štetnih plinova u okoliš
Funkcija upravljanja protokom zračnog prometa	▪ cilj je optimizirati prometne tokove u skladu s kapacitetom kontrole zračnog prometa, sa svrhom postizanja sigurnog, redovitog i učinkovitog protoka zračnog prometa

USLUGE

Operativne usluge u zračnom prometu

- usluge letnih informacija
- usluge uzbunjivanja
- savjetodavne usluge u zračnom prometu
- usluge kontrole zračnog prometa

Usluge komunikacije, navigacije i nadzora

- usluge komunikacije – omogućuju komunikacije zemlja-zemlja i zrak-zemlja za potrebe kontrole zračnog prometa
- usluge navigacije – omogućuju prosljeđivanje informacija zrakoplovima o poziciji i vremenskoj udaljenosti
- usluge nadzora – omogućuju utvrđivanje pojedinih pozicija zrakoplova u cilju sigurnog razdvajanja

Usluge zrakoplovne meteorologije

- upoznavanje s postojećim i očekivanim meteorološkim uvjetima, kao i pružanje ostalih meteoroloških informacija od značaja za sigurno, redovito i nesmetano letenje u cilju sigurnog razdvajanja

Usluge zrakoplovnog informiranja

- pružanje zrakoplovnih podataka i informacija potrebnih za sigurnost, redovitost i učinkovitost zračne plovidbe

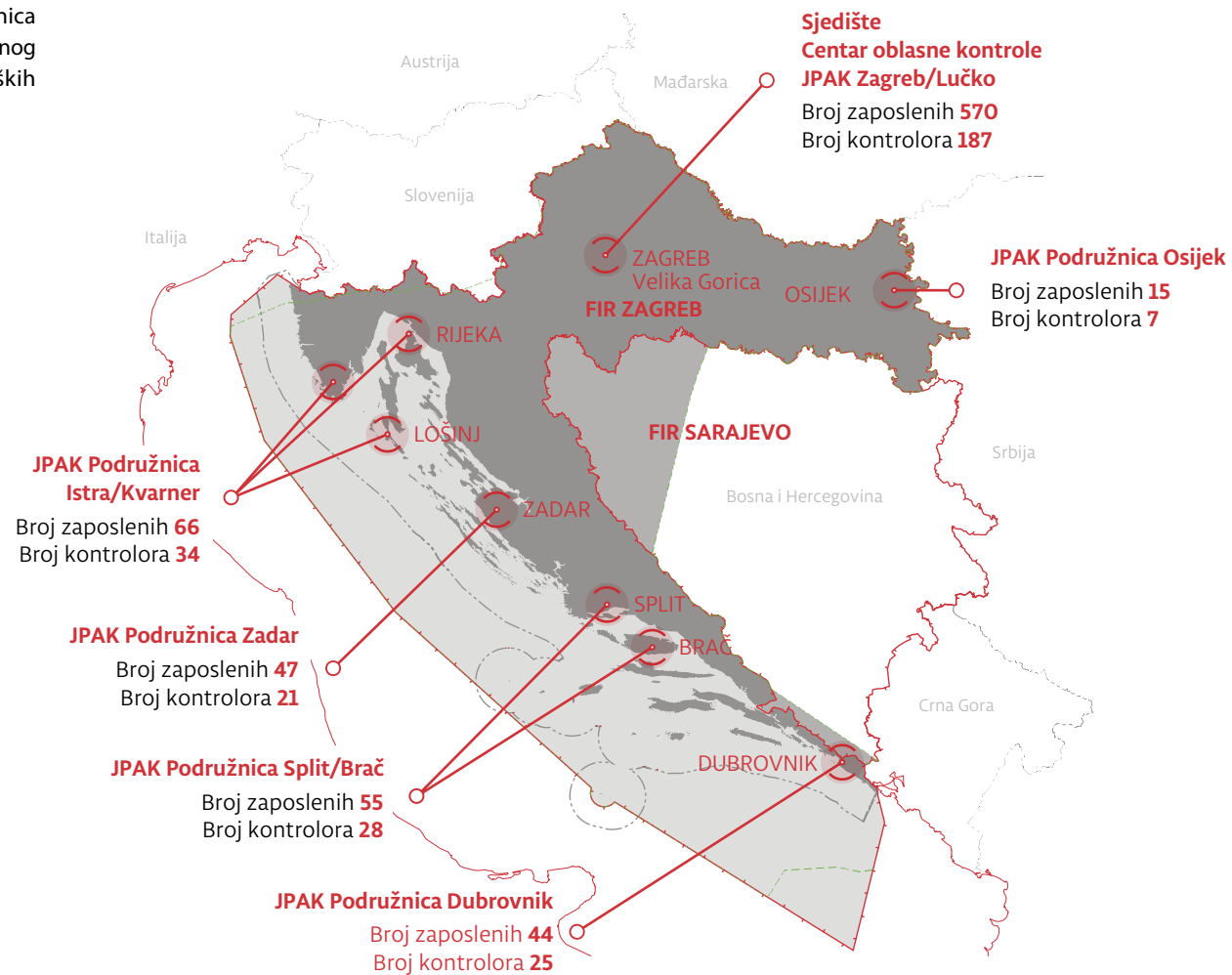

Usluge oblikovanja letačkih postupaka

- oblikovanje, dokumentiranje i validacija konvencionalnih postupaka i postupaka temeljenih na performansama zrakoplova (PBN) u fazama:
 - standardnih instrumentalnih odlazaka i dolazaka
 - instrumentalnog prilazanja
 - vizualnog manevriranja kruženjem
 - letenja na ruti
 - postupaka za helikoptere

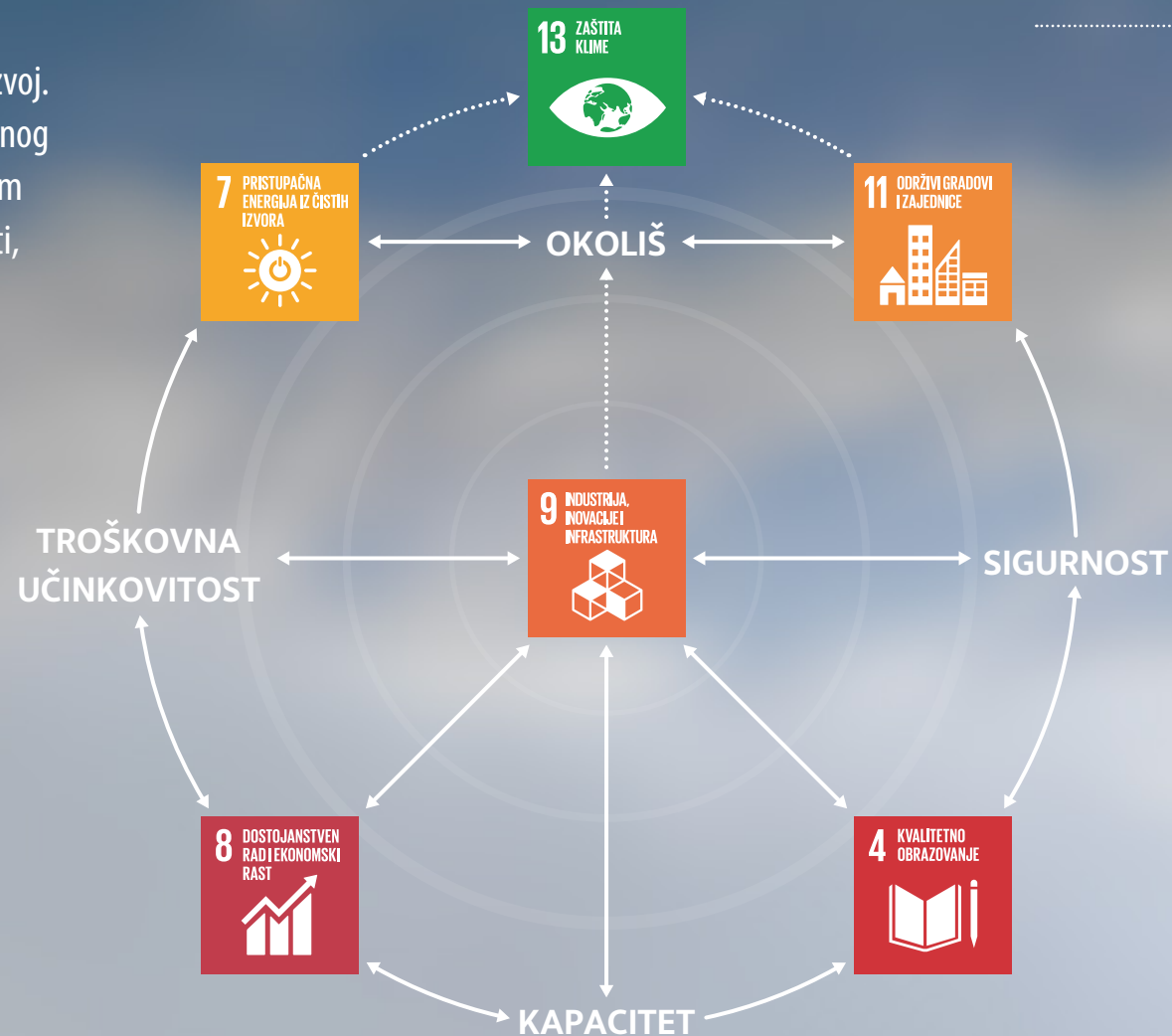
Područje nadležnosti za gornji zračni prostor (FL 285-660) s brojem zaposlenih

Sjedište kompanije, Centar oblasne kontrole Zagreb i JPAK Zagreb/Lučko nalaze se u Velikoj Gorici, a ustrojeno je i pet podružnica koje su jedinice za poslove prilazne i aerodromske kontrole zračnog prometa, zrakoplovno-tehničkih, zrakoplovno-meteoroloških i financijsko-materijalnih poslova.

ODRŽIVOST I POVEZANOST SA STRATEŠKIM CILJEVIMA

Hrvatska kontrola zračne plovidbe teži ostvarivanju održivosti kroz stabilnost i razvoj. Osiguravajući visoku razinu sigurnosti zračnog prometa, uspješno upravljajući kapacitetom te poslujući s ciljem troškovne učinkovitosti, doprinosi globalnim ciljevima prema prikazanoj infografici i zaštiti okoliša kao četvrtim definiranim ključnim područjem performansi.

CILJ

EKONOMSKA USPJEŠNOST

Razviti potrebne kapacitete za promet koji stalno raste, realizirati strateške investicije i poboljšati dostignute razine troškovne učinkovitosti pružanja usluga, sukladno revidiranim ciljevima troškovne učinkovitosti za razdoblje 2020. – 2024.

DOPRINOS CILJEVIMA ODRŽIVOG RAZVOJA:

KLJUČNI POKAZATELJI:

- Izravno stvorena i distribuirana ekonomska vrijednost → str. 57
- Financijski pokazatelji, prihodi i troškovi → str. 57

CILJ

OKOLIŠNA USPJEŠNOST

Osigurati vođenje zračnog prometa u cilju poboljšanja učinkovitosti ruta. S obzirom na to, izrađen je plan za osiguravanje kapaciteta, čime će se smanjiti izmjene ruta koje negativno utječu na cilj zaštite okoliša koji je jednak referentnim vrijednostima Upravitelja mreže.

DOPRINOS CILJEVIMA ODRŽIVOG RAZVOJA:

KLJUČNI POKAZATELJI:

- Smanjenje emisija stakleničkih plinova → str. 81
- Praćenje uštede emisija putem slobodnih ruta → str. 76
- Potrošnja energije → str. 79

CILJ

DRUŠTVENA USPJEŠNOST

Održavati i razvijati pozitivno, motivirajuće radno okruženje u kojem svi zaposlenici stječu potrebne kompetencije i vještine. Nadalje, osigurati da se sve usluge pružaju na siguran i učinkovit način, neprekidno i interoperabilno.

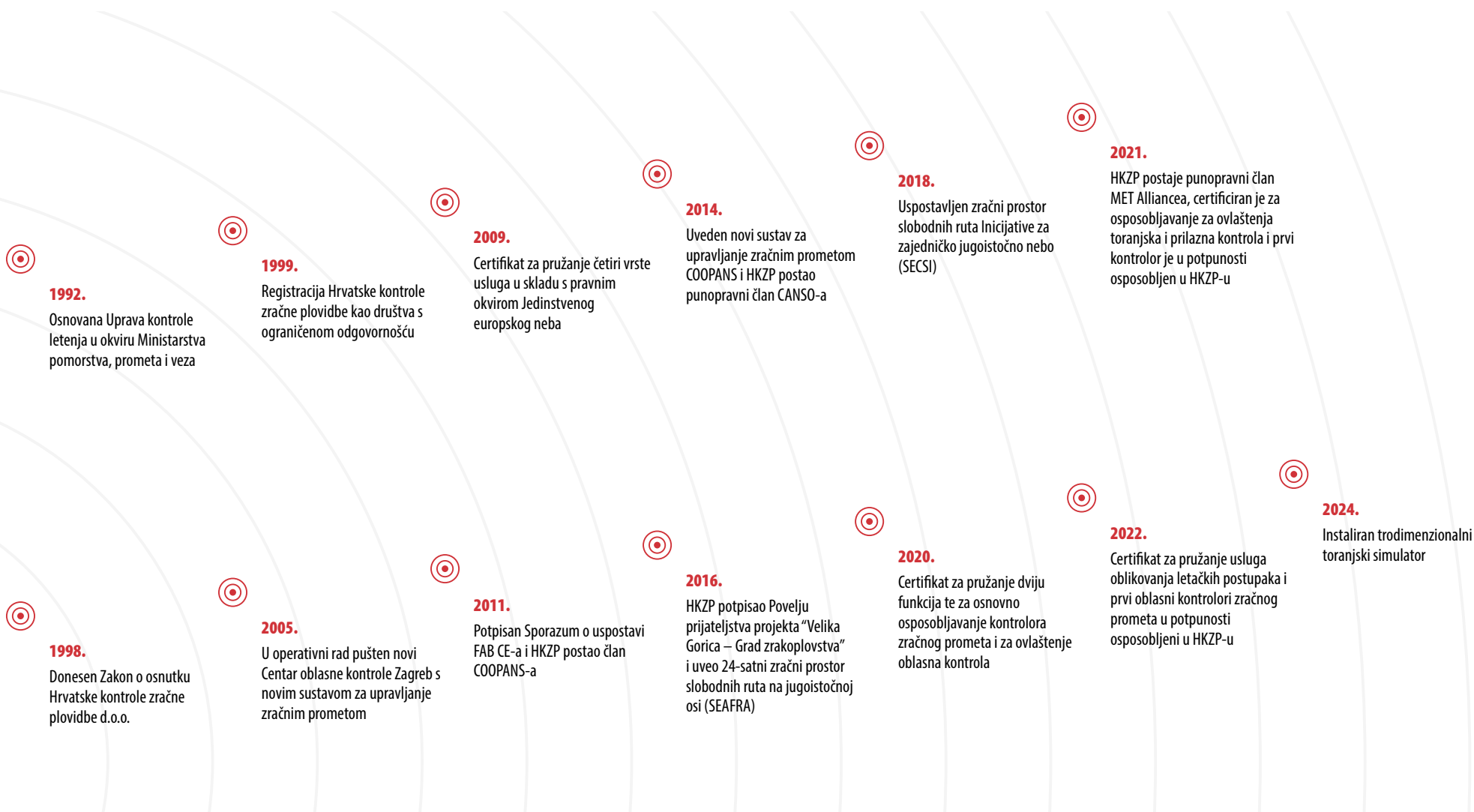
DOPRINOS CILJEVIMA ODRŽIVOG RAZVOJA:

KLJUČNI POKAZATELJI:

- Struktura zaposlenika prema spolu, vrsti zaposlenja (ugovor na određeno/ neodređeno) → str. 85-87
- Osposobljavanje zaposlenika → str. 89-91

MEĐUNARODNI I NACIONALNI POVIJESNI RAZVOJ

Upravljačka struktura

Prava, obveze i odgovornost Društva utvrđeni su Zakonom o osnutku Hrvatske kontrole zračne plovidbe (NN 19/98, 20/00 i 51/13), Zakonom o zračnom prometu (NN 69/09, 84/11, 54/13, 127/13 i 92/14) i Statutom HKZP-a. Osnivač i jedini član Društva jest Republika Hrvatska, a upravljačku strukturu čine Uprava, Nadzorni odbor i Skupština.

UPRAVA DRUŠTVA: Mario Kunovec-Varga, direktor
SKUPŠTINA: Oleg Butković, potpredsjednik Vlade RH i ministar mora, prometa i infrastrukture – predsjednik izv. prof. dr. sc. Marko Primorac, potpredsjednik Vlade RH i ministar financija – član Ivan Anušić, potpredsjednik Vlade RH i ministar obrane – član
NADZORNI ODBOR: mr. sc. Dora Matošić – predsjednica Davor Tretinjak – zamjenik predsjednice izv. prof. dr. sc. Mihovil Anđelinović – član Željko Gojko – član (predstavnik radnika) do 7. srpnja 2024., Zlatko Bayer – član (predstavnik radnika) od 8. srpnja 2024.
REVIZIJSKI ODBOR: mr. sc. Dora Matošić – predsjednica prof. dr. sc. Ivana Dražić Lutilsky – zamjenica predsjednice prof. dr. sc. Drago Jakovčević – član

Uprava i izvršni direktori

Uprava Društva sastoji se od jedne osobe – direktora, kojeg imenuje i opoziva Nadzorni odbor Društva. Direktor Društva imenuje se na mandat od pet godina temeljem javnog natječaja, a ista osoba može se ponovo imenovati za direktora Društva. Direktor Društva utvrđuje poslovnu politiku, donosi planove, odluke i druge akte sukladno svojim ovlastima, organizira i vodi poslovanje Društva.

SEKTOR	IZVRŠNI DIREKTOR
Sektor upravljanja zračnim prometom (SUZP) U Sektoru su ustrojeni Centar oblasne kontrole i Centar operativne podrške.	Dubravko Meco
Sektor prilaznih i aerodromskih kontrola zračnog prometa (SPAK) U Sektoru su ustrojene jedinice prilazne i aerodromske kontrole (JPAK) odnosno Podružnica Split/Brač, Podružnica Zadar, Podružnica Dubrovnik, Podružnica Istra/ Kvarner, Podružnica Osijek i JPAK Zagreb/Lučko.	Jakša Žizak
Sektor zrakoplovne meteorologije i zrakoplovnog informiranja (SMA) Sektor je nadležan za pružanje usluga zrakoplovne meteorologije i zrakoplovnog informiranja.	Igor Kos
Sektor tehničkih usluga i infrastrukture (STUI) Primarni zadatak Sektora je stalna modernizacija tehničkih sustava u cilju povećanja sigurnosti zračnog prometa i poboljšanja ukupne razine usluge kontrole i upravljanja zračnim prometom, kao i projektiranje, izgradnja i nadzor te investicijsko održavanje objekata i pripadajuće infrastrukture.	Jurica Baričević
Sektor korporativnih funkcija Društva (SKFD) U Sektoru se obavljaju centralizirane funkcije upravljanja svim financijskim, pravnim i općim poslovima. Također, Sektor ima središnju ulogu u upravljanju ljudskim potencijalima.	Teo Bratinčević
Sektor vojnih poslova (SVP) Sektor je odgovoran za koordinaciju s Ministarstvom obrane na području pružanja usluga vojnim zrakoplovima.	Nedeljko Zmajić

HKZP je organiziran u 6 sektora, od kojih su najveći Sektor prilaznih i aerodromskih kontrola zračnog prometa i Sektor upravljanja zračnim prometom. Oni su nadležni za provedbu operativnih i središnjih operativnih poslova zračne plovidbe, a posebice kontrole zračnog prometa, uzbunjivanja, letnih informacija i preduzetnog informiranja s ciljem sigurnog, redovitog i nesmetanog odvijanja zračnog prometa.

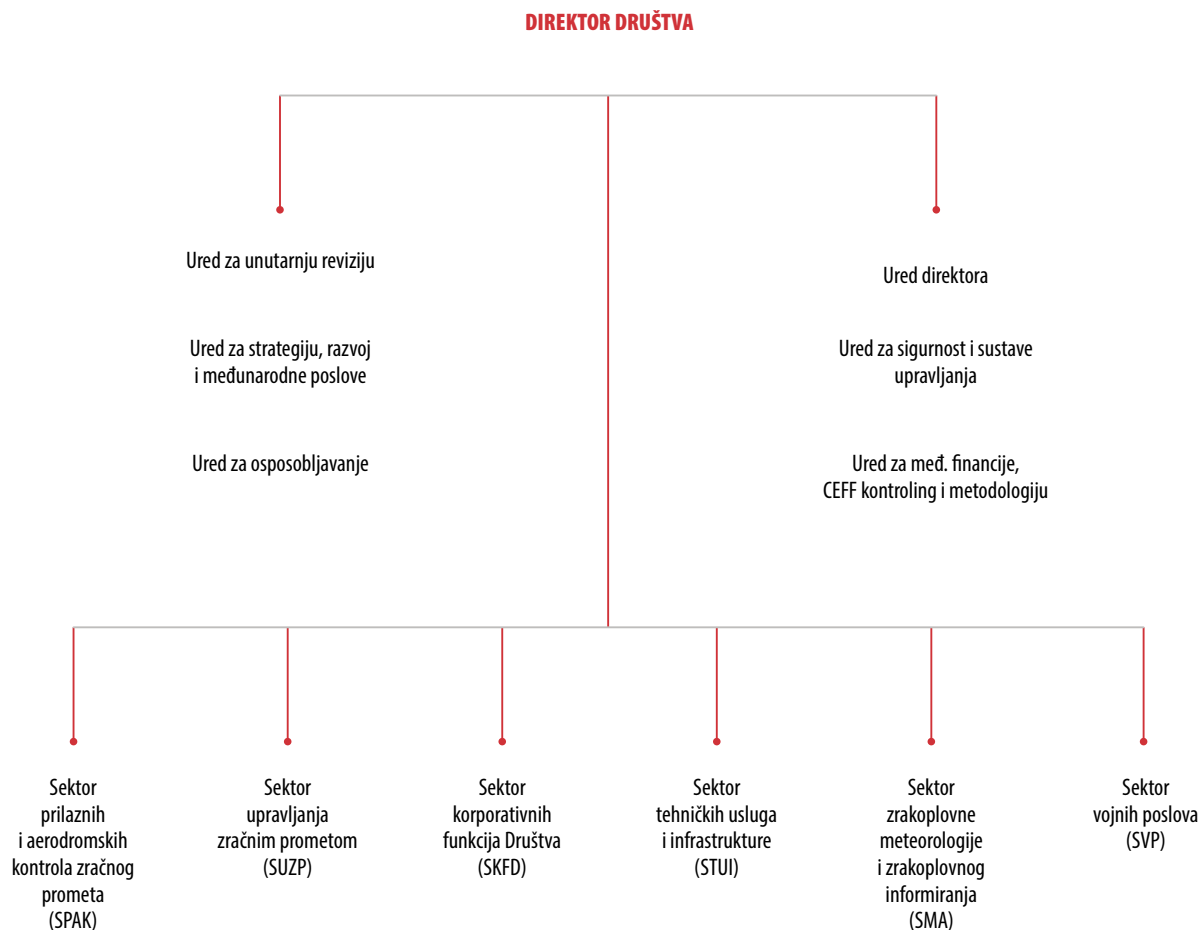
Svim sektorima upravljaju i za njihov rad odgovaraju izvršni direktori, a posebne ustrojstvene jedinice pri Uredu direktora nezavisni su Uredi kojima upravljaju rukovoditelji. Izvršne direktore imenuje direktor Društva na razdoblje od tri godine, a koje može biti i dulje.

Unutarnja revizija

Društvo ima ustrojen Ured za unutarnju reviziju koji je samostalna unutarnja organizacijska jedinica, ustrojstveno i funkcionalno izravno odgovorna direktoru Društva te funkcionalno odgovorna i Revizijskom odboru. Cilj unutarnje revizije je neovisno i objektivno obavljanje revizijskih angažmana s izražavanjem uvjerenja te pružanje savjetodavnih usluga, s ciljem doprinosa unapređenju poslovanja. Unutarnja revizija procjenjuje adekvatnost, učinkovitost i djelotvornost sustava unutarnjih kontrola i na temelju objektivnih dokaza osigurava dovoljnu razinu sigurnosti da je provođenje postojećih procesa upravljanja rizicima, kontrola i upravljanja poslovanjem odnoсно korporativnog upravljanja u funkciji ostvarenja ciljeva Društva.

Provedenim revizijskim angažmanima u 2024. utvrđeno je da sustav unutarnjih kontrola funkcionira na zadovoljavajućoj razini odnosno pruža razumnu sigurnost da se rizicima upravlja u svrhu ostvarivanja ciljeva. Postoje i određene slabosti (nedostaci) sustava za koja su bila potrebna poboljšanja i/ili unapređenja, što je rezultiralo preporukama unutarnje revizije. Svi revizijski nalazi i dane preporuke usuglašeni su s revidiranim organizacijskim jedinicama.

ORGANIZACIJSKA SHEMA

Makroekonomsko okruženje

GOSPODARSKA KRETANJA

Makroekonomsko okruženje u 2024. oblikovali su brojni globalni i regionalni čimbenici koji su u velikoj mjeri utjecali na poslovne uvjete, planiranje i realizaciju ciljeva Društva. Ključne karakteristike godine bile su izražena geopolitička nestabilnost, nastavak sukoba u Ukrajini, eskalacija sukoba na Bliskom istoku te promjenjive okolnosti na tržištima energenata i valuta. U takvom kontekstu, globalno gospodarstvo pokazalo je određenu otpornost, dok je europsko, uključujući i hrvatsko, prošlo kroz fazu prilagodbe novim uvjetima uz postupan oporavak.

Europska unija i eurozona

Gospodarski rast u Europskoj uniji u 2024. iznosio je 0,9 %, što predstavlja pomak naviše u odnosu na usporeni rast od 0,6 % u prethodnoj godini. Oporavak je bio potaknut stabilizacijom potrošnje, oporavkom tržišta rada i ublažavanjem inflacijskih pritisaka. Ipak, neizvjesnost vezana uz geopolitička zbivanja i dalje je značajno utjecala na raspoloženje ulagača i potrošača, kao i na dinamiku ulaganja.

Inflacija u EU značajno je usporila sa 6,3 % u 2023. na 2,6 % u 2024. zahvaljujući koordiniranim monetarnim mjerama Europske

središnje banke, smanjenju cijena energenata te povoljnijim uvjetima u globalnim opskrbnim lancima. Bruto dug opće države u EU ostao je relativno stabilan i iznosio je 82,7 % BDP-a, što upućuje na nastavak politike fiskalne odgovornosti.

U eurozoni realni BDP porastao je za 0,8 %, uz inflaciju od 2,4 %, što je također znatan napredak u odnosu na 5,4 % iz prethodne godine. Stopa nezaposlenosti blago je smanjena na 6,5 %, a bruto javni dug dosegao je 88,1 % BDP-a. Iako su stope rasta i dalje skromne, njihova postojanost doprinosi stabilnosti poslovnog okruženja i olakšava planiranje u srednjem roku.

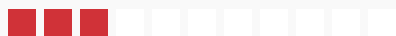
Republika Hrvatska

Hrvatska je u 2024. zadržala pozitivan trend gospodarskog rasta. Bruto domaći proizvod porastao je za 3,8 %, nadovezujući se na već snažnu osnovicu iz prethodnih godina. Gospodarsku aktivnost poduprla je iznimno uspješna turistička sezona, stabilna osobna potrošnja i relativno visoka razina investicija. Posebno je važno istaknuti pozitivan doprinos domaće potražnje, dok je inozemna potražnja, unatoč globalnim izazovima, također pokazala znakove oporavka.

Inflacija se, nakon razdoblja izraženih cjenovnih pritisaka u 2023. (8,4 %), značajno smanjila i iznosila je oko 3,0 % u 2024. Time je potvrđena učinkovitost monetarnih i fiskalnih mjera te povoljno kretanje cijena ključnih sirovina i energenata. Stopa nezaposlenosti nastavila je silazni trend i smanjena je na 5,1 %, čime je dodatno potvrđena stabilnost tržišta rada i sposobnost gospodarstva da generira nova radna mjesta.

Nominalni BDP dosegnuo je 82,482 milijardi EUR (u stalnim cijenama), dok je BDP per capita iznosio 22.110 EUR, uz rast od 3,6 %. Bruto dug opće države pao je na 59,9 % BDP-a, što ukazuje na nastavak fiskalne konsolidacije i održivosti javnih financija. Investicije su činile 21,5 % BDP-a, a izvoz roba i usluga ostvario je rast od 1,5 %, čime je prekinut negativan trend iz 2023.

Makroekonomski pokazatelji za 2024. upućuju na stabilizaciju gospodarskih kretanja, kako na razini EU i eurozone, tako i u Hrvatskoj. Silazni trend inflacije, rast BDP-a, pozitivni pomaci na tržištu rada i smanjenje javnog duga osnažili su ukupno poslovno okruženje. Unatoč tome, vanjski rizici i dalje ostaju prisutni, osobito oni povezani s geopolitičkim napetostima i globalnim ekonomskim usporavanjem.

RAZVOJ ZRAČNOG PROMETA

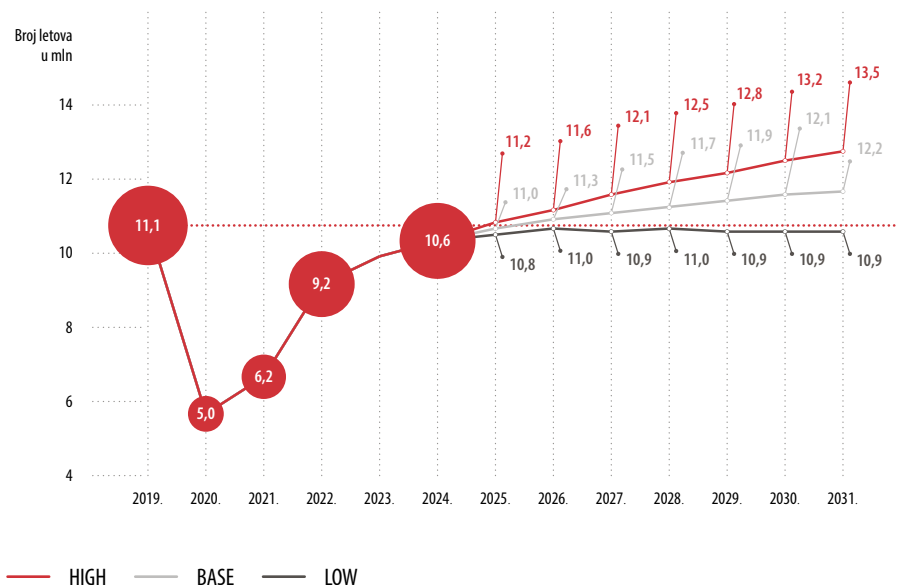
Predviđanja razvoja zračnog prometa iz veljače 2025. sadržana su u Eurocontrolovom STATFOR izvještaju o prometu za narednih sedam godina i upućuju na kontinuitet rasta na razini Europe prosječno od 3 do 4 % godišnje u razdoblju do 2029. Prognoza je temeljena na analizama ekonomskog rasta Europe i drugim izvorima kao što su kapaciteti zračnih luka, redovi letenja te različiti elementi mjerenja faktora prijevoza putnika i tereta u zračnom prometu.

U ukupnom prometu EU-a Hrvatska sudjeluje s oko 8 do 9 % s predviđenim rastom u visokoj prognozi prosječno od oko 5,5 % godišnje u razdoblju do 2029. U zadnjih 12 mjeseci u RH je zabilježen trend dvoznamenkastog rasta prometa, što je izgledno i u nastavku 2025. Veliki pokretači prometa su niskobudžetne aviokompanije koje povoljnim cijenama karata privlače putnike na turistički atraktivne i povoljne europske destinacije, čime putovanje zrakoplovom postaje izrazito dostupno. U tim okolnostima srednji i visoki scenarij

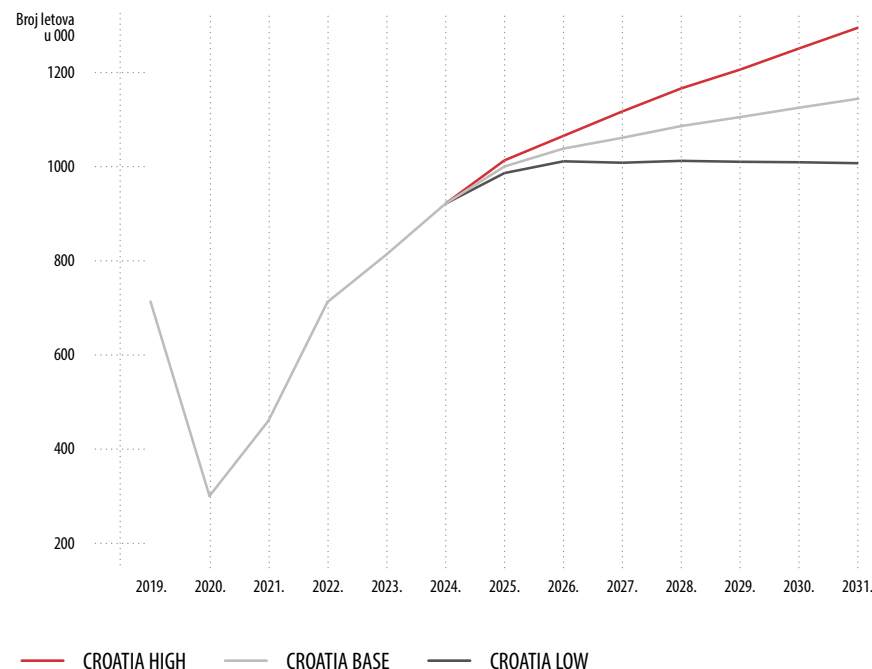
rasta upućuju na ostvarenje više od milijun letova u RH u ovoj godini, što predstavlja prijelomnu količinu prometne potražnje s obzirom na dosad ostvarene rekordne brojke.

Uz navedeno treba voditi računa da je prognoza razvoja prometa podložna raznim neizvjesnostima, uključujući potencijalne geopolitičke poremećaje, gospodarske šokove i stalne izazove u zrakoplovnoj industriji.

Prognoza za Europu 2025. – 2031.

Prognoza za Hrvatsku 2025. – 2031.

Međunarodna suradnja i ključne aktivnosti

Posjet Izvršnih direktora SDM-a Mariagrazie La Piscopie i SJU-a Andreasa Boschena HKZP-u u veljači 2024. koji su tom prilikom svjedočili primjeni inovacija SESAR-a

HKZP je uključen u razvoj europskog zračnog prostora kroz sudjelovanje zaposlenika u međunarodnim projektima i aktivnostima brojnih međunarodnih organizacija i udruženja.

ICAO

Organizacija za međunarodno civilno zrakoplovstvo, čija je RH članica od 1992., specijalizirana je agencija Ujedinjenih naroda koja utvrđuje standarde i preporučenu praksu u cilju povećanja sigurnosti zrakoplovstva.

Eurocontrol

Europska organizacija za sigurnost zračne plovidbe trenutno ima 42 države članice, a RH je članica od 1997.

NATO

Vezano uz članstvo RH u NATO-u od 2009., HKZP ima dobru suradnju s operativnim tijelima u području kontrole zračnog prometa, s naglaskom na zajedničkom fleksibilnom korištenju zračnog prostora u nadležnosti HKZP-a.

A6

Potpisom Memoranduma o suradnji, COOPANS je 2015.g. pristupio Udruženju A6 koje okuplja pružatelje usluga iz Francuske, Španjolske, Italije, Njemačke, Velike Britanije, Poljske te konzorcija B4, vezano uz aktivnosti Upravitelja uvođenja SESAR-a (SDM-a) i programa SESAR 2020.

Gate One

Suradnja koja okuplja 13 pružatelja usluga u zračnoj plovidbi te je grupirana u 3 funkcionalna bloka zračnog prostora pod nazivom Gate One (FAB CE, Baltic FAB, Danube FAB) i 2 FIR-a izvan EU-a (Beograd i Skopje), u cilju promicanja učinkovitosti upravljanja zračnim prometom na europskoj razini, jačanja suradnje te snažnijeg i bolje koordiniranog zastupanja država u europskim procesima odlučivanja. HKZP je jedan od osnivača ove suradnje.

CANSO

Interesno udruženje civilnih pružatelja usluga u zračnoj plovidbi osnovano je 1996. s ciljem stvaranja vrijednosti za svoje članove, zastupanja interesa industrije te poticanja razvoja industrije na globalnoj i regionalnoj razini. HKZP djeluje unutar CANSO-a Europa u radu raznih odbora.

CINEA

Izvršna agencija za klimu, okoliš i infrastrukturu naslijedila je 1. travnja 2021. Izvršnu agenciju za inovacije i mreže (INEA). CINEA provodi dijelove EU-ovih programa financiranja za promet, energetiku i klimatsku politiku.

COOPANS

Udruženje pružatelja usluga u zračnoj plovidbi iz Hrvatske, Irske, Švedske, Danske, Austrije i Portugala osnovano je s ciljem zajedničkog razvoja, nadogradnje i harmonizacije sustava za upravljanje zračnim prometom. HKZP je postao punopravni član 2011. Članovi COOPANS udruženja (COOPANS Alliance) usvojili su zajedničku strategiju rada prema kojoj djeluju kao jedna organizacija koja usko surađuje s industrijskim partnerima, a napose Thalesom, proizvođačem ATC sustava.

Središnji je cilj COOPANS-a ostvarivanje boljih performansi i kvalitete usluga za korisnike uz značajniju uštedu troškova prilikom nabave svake nadogradnje sustava, kao i dodatna optimizacija troškova tijekom životnog vijeka sustava. Usklađivanje funkcionalnih mogućnosti i zajednička ulaganja omogućuju ostvarivanje harmoniziranog i jedinstvenog sustava za kontrolu zračnog prometa, podršku u radu i održavanju te isplativ i učinkovit razvoj Europskog sustava upravljanja zračnim prometom.

Udruženje COOPANS, kao vodeći primjer industrijskog partnerstva u Europi i suradnje pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, jedino je takvo udruženje čiji je zajednički i istovjetni sustav u operativnom radu i to već 14 godina.

Značajnije aktivnosti u 2024.:

Puštena je u rad nova nadogradnja B 3.9 koja donosi novi kontrolorski alat – Tactical Controller Tool (TCT), sa značajnim doprinosom u području sigurnosti i kapaciteta u okruženju slobodnih ruta (FRA). B3.9 uključuje i sveobuhvatno povećanje kapaciteta sustava s ciljem osiguranja podrške sustava za očekivani rast prometa do planirane značajnije nadogradnje na TopSky-ATC One u 2028.

Dovršena su tvornička i lokacijska testiranja za nadogradnje 3.10.1 i 3.10.2 te 3.10.3 kojima su predviđena daljnja poboljšanja iz područja kibernetičke zaštite, kao i nadogradnje SWIM funkcionalnosti. Puštanje u rad tih nadogradnji predviđeno je za 2025.

U tijeku je realizacija ugovora za provedbu zamjene dotrajalog hardvera i mrežne opreme, čime se osigurava puna i nesmetana funkcionalnost postojećeg sustava do značajnije nadogradnje na TopSky-ATC One u 2028.

Sklopljen je i ugovor za nadogradnju ASM LARA kako bi se osigurala što brža sukladnost ATM sustava sa CP1 regulatornim zahtjevima.

Sklopljen je ugovor za sveobuhvatnu nadogradnju ATM sustava s naprednim funkcionalnostima i modernom tehnološkom platformom. Tehnološka rješenja nadograđenog sustava koji nosi naziv TopSky-ATC One trebala bi odgovoriti na izazove rasta prometa, potrebe za povećanom sigurnošću i usklađivanjem sa smjernicama razvoja i regulatornim zahtjevima Europske komisije, posebice CP1 regulativom i dijelom primjenjivih SDO (Strategic Deployment Objectives) smjernica ATM Master Plana 2024.

Aktivnosti na projektima inovacija i razvoja ATC TBO i ISLAND i s CINEA-om za CEF za projekt EXODUS i Clean ATM (implementacija CP-1 regulativnih zahtjeva).

SESAR, SESAR 3 JU

Program istraživanja i razvoja u području upravljanja zračnim prometom jedinstvenog europskog neba tehnološki je dio SES inicijative, a inicirala ga je Europska komisija. S ciljem upravljanja razvojnom fazom SESAR-a, Europska unija je 2007. osnovala Zajedničko poduzeće za SESAR (SJU) kao javno-privatno partnerstvo čije su članice Europska komisija, Eurocontrol i zrakoplovni sektor, uključujući pružatelje usluga u zračnoj plovodbi. COOPANS konzorcij postao je 2016. punopravni član SJU, a njegovi članovi, pa tako i HKZP, ušli su u program industrijskih istraživanja i demonstracija SESAR 2020.

Krajem 2021. pokrenuto je Zajedničko poduzeće SESAR 3 (SESAR 3 JU) koje zamjenjuje svog prethodnika. Program SESAR 3 nastavlja se na rezultate dosadašnjih SESAR istraživanja i ima zadaću potaknuti daljnje radove na razvoju europskog ATM sustava u cilju uspostave Digitalnog europskog neba. Njegove su faze temeljna istraživanja, industrijska istraživanja i validacije, kao i Digital Sky Demonstrators (DSD) kroz koje će se u „živim“ operativnim okruženjima testirati rješenja potrebna za uspostavu Digitalnog europskog neba.

Također, HKZP zajedno s članicama COOPANS-a aktivno sudjeluje u njegovom radu. U 2024. HKZP je sudjelovao u upravljačkim tijelima SESAR 3 JU, kao i u projektima iz programa SESAR 3 (EXODUS, ISLAND, ATC-TBO).

SESAR DM

Za implementaciju zajedničkih projekata namijenjenih poboljšanju učinkovitosti ATM sustava, Europska komisija je 2014. uspostavila funkciju SDM-a u kojem sudjeluju zračni prijevoznici, operatori zračnih luka i pružatelji usluga u zračnoj plovodbi. HKZP je krajem 2014. kroz COOPANS postao član upravljačkog konzorcija koji obavlja funkciju SDM-a, odnosno konzorcija za uvođenje SESAR-a.

Od 1. lipnja 2022. Partnerstvo za uvođenje SESAR-a i infrastrukturu (SESAR Deployment & Infrastructure Partnership – SDIP) preuzelo je ulogu SDM-a, a time i koordinatorskog Okvirnog partnerskog ugovora, nakon službenog imenovanja od strane Europske komisije. Osnovna razlika je uključivanje Eurocontrola-Upravitelja mreže kao četvrte grupacije.

Zadaci SDM-a se novim imenovanjem nisu promijenile. One se u prvom redu odnose na ispunjavanje regulative CP1 te održavanja i provođenja Programa uvođenja SESAR-a.

U 2024. HKZP je sudjelovao u upravljanju SDIP-om kroz koordinaciju sa zajedničkim predstavnikom COOPANS-a u njegovom nadzornom odboru. Također, HKZP je sudjelovao u projektima ASM SWIM i Provedba usklađenog rješenja SWIM (Y) u članicama COOPANS-a i opće usklađivanje sa Zajedničkim pilot-projektom.

2024 Highlights

- 529 000 km² of the Airspace
- 63 sectors
- Total number of flights 2 600 584
- Airport traffic 721 747
- 27 % of the European traffic
- 1 658 Air Traffic Controllers

FAB CE

Funkcionalni blok zračnog prostora središnje Europe zajednička je inicijativa Hrvatske, Austrije, Bosne i Hercegovine, Mađarske, Češke, Slovačke, Slovenije i njihovih pružatelja usluga u zračnoj plovidbi potpisana 5. svibnja 2011. Uspostava FAB-ova obveza je koja proizlazi iz međudržavnog ugovora temeljem regulative Jedinственог europskog neba u cilju povećanja sigurnosti zračnog prometa, smanjenja kašnjenja i troškova korisnicima zračnog prostora te zaštite okoliša.

Unutar FAB CE-a na državnoj razini uspostavljena su stalna tijela: FAB CE Vijeće, Odbor za koordinaciju nacionalnih nadzornih tijela i Zajednički civilno-vojni odbor za koordinaciju zračnog prostora. Na razini pružatelja usluga, FAB CE upravljanje provode Odbor direktora i Odbor za usmjeravanje projekta, uz specijalizirane pododbore za operativne, tehničke, sigurnosne, financijske, kadrovske i pravne aspekte. U cilju smanjenja troškova provedbe programa FAB CE-a te postizanja veće administrativne i operativne učinkovitosti na razini pružatelja usluga, šest članova FAB CE-a (s izuzetkom BHANSA-e) osnovalo je 2014. zajednički pravni subjekt FAB CE Aviation Services Ltd. (FCE) sa sjedištem u Ljubljani. FCE pruža punu i stabilnu podršku vlasnicima kroz usluge upravljanja programima i podrške projektima.

Značajnije aktivnosti u 2024.:

U operativnoj domeni aktivnosti su bile usmjerene na planiranje i uspostavu prekograničnog zračnog prostora slobodnih ruta između SECSI FRA i SEE FRA te između Baltic FRA i SEE FRA. Ova dva projekta uspješno su implementirana 28. studenoga 2024.

Pokrenut je FAB CE Operational Performance Dashboard – digitalni alat koji pruža uvid u ključne pokazatelje performansi zračnog prostora, s podacima u stvarnom vremenu i povijesnim podacima te vizualizacijom prometa. Verzija 2.0 planirana je za sredinu 2025.

U području U-space i dronova zaključena su dva projekta: zajednička metodologija za procjenu rizika u U-space zračnom prostoru i Priručnik standarda za razmjenu CISP podataka.

U tehničkoj domeni provedena je analiza pokrivenosti radarima unutar FAB CE-a (PSR i SSR), uključujući i one koji nisu u vlasništvu FAB CE partnera.

Ažurirano je FAB CE izvješće o ranjivosti GNSS sustava koje sadrži regulatorne okvire, primjere ometanja signala, strategije ublažavanja rizika te novi obrazac za prijavu ometanja namijenjen kontrolorima zračnog prometa.

U području ljudskih potencijala završene su aktivnosti vrednovanja u području obuke kontrolora zračnog prometa, što je rezultiralo zbornikom najboljih praksi.

HKZP je bio domaćin InterFAB radionice u travnju 2024. na temu predvidljivosti i fleksibilnosti ATM sustava, na kojoj je sudjelovalo oko 130 učesnika iz 23 zemlje. Radionica je također bila povod za pokretanje studije o fragmentaciji u europskom ATM/CNS sustavu, u kojoj je FAB CE sudjelovao kao suautor.

PROJEKTI SUFINANCIRANI IZ EU FONDOVA

HKZP sudjeluje u brojnim projektima koje sufinancira EU, pa je u razdoblju od 2014. do 2024. iz Instrumenta za povezivanje Europe (CEF) povukao značajna sredstva kao potporu za svoje razvojne projekte. Radi se o ukupnoj vrijednosti od 52 milijuna eura uz sufinanciranje do najviše 34,5 milijuna eura (u prosjeku 66 %).

Ministarstvo nadležno za promet (MMPI) okarakteriziralo je HKZP primjerom dobre prakse i uspješne prijave za sudjelovanje u projektima financiranim iz CEF-a. CEF je ključan financijski instrument EU-a kojemu je glavni cilj pružanje financijske pomoći za projekte razvoja transeuropskih mreža u području prometa, energetike i digitalnih usluga.

HKZP je u najvećem dijelu projekata sudjelovao u suradnji s inozemnim partnerima, putem zajedničkih prijava koordiniranih od strane SDM-a ili izravno prijavama INEA-i (kasnije CINEA-i). Cilj realizacije tih projekata je praćenje i primjena najsuvremenijih tehnoloških trendova, što se prvenstveno odnosi na stalnu i intenzivnu modernizaciju glavnog sustava za upravljanje zračnim prometom.

Od ukupno 19 sufinanciranih projekata, 17 ih je završeno. Aktivni su još projekti:

- **ASM SWIM** iz poziva CEF-a 2022 s predviđenim završetkom u svibnju 2026. Glavni zadatak projekta je digitalizirati razmjenu informacija u području upravljanja zračnim prostorom s ciljem povećanja njegovog kapaciteta optimizacijom putanja leta i smanjenjem emisija CO₂.
- **EXODUS** iz poziva za DSD projekte iz 2022. s predviđenim završetkom u 2026.

Kroz EXODUS će se demonstrirati koncept virtualnog centra, a projekt će prikazati scenarije kontinuiteta poslovanja u različitim zračnim prostorima koristeći novi model rada temeljen na geografskom odvajanju ANS i ADSP usluga. Projekt podrazumijeva uspostavu inovacijske platforme koja smanjuje rizik implementacije novih funkcionalnosti sustava TopSky-ATC One na kojoj će se razvijati i dokazivati novi ATM koncepti prije nego što se funkcionalnosti dodaju u TopSky-ATC One. Platforma će također podržavati evaluaciju novih ATM komponenti drugih dobavljača koje će se moći integrirati u COOPANS-ov sustav TopSky-ATC One.

Proračun HKZP-ovog dijela unutar tih projekata iznosi 13,1 milijuna eura. U 2024. završen je projekt Provedba usklađenog rješenja SWIM (Y) u članicama COOPANS-a i opće usklađivanje sa Zajedničkim pilot-projektom.

HKZP sudjeluje još i u dva istraživačko-razvojna projekta sufinancirana putem programa Obzor Europa:

- **ISLAND** koji obuhvaća industrijska istraživanja s ciljem pravovremenog i učinkovitog stvaranja i korištenja kapaciteta zračnog prostora u kombinaciji s ciljanim, učinkovitim zahtjevima i/ili mjerama.
- **ATC TBO** (projekt operacija kontrole zračnog prometa temeljenih na putanji). Nakon što je let u izvršenju, putanja će se možda trebati promijeniti, npr. zbog vremenskih nepogoda, ograničenih/opasnih područja te postupaka dolaska i konfiguracije uzletno-sletne staze u određenoj zračnoj luci. Upravo su ti izazovi u izvedbi leta u središtu pozornosti projekta.

HKZP-ov udio u njima iznosi 320 tisuća eura uz sufinanciranje od 70 %.

Sufinancira
Europska unija

Promet

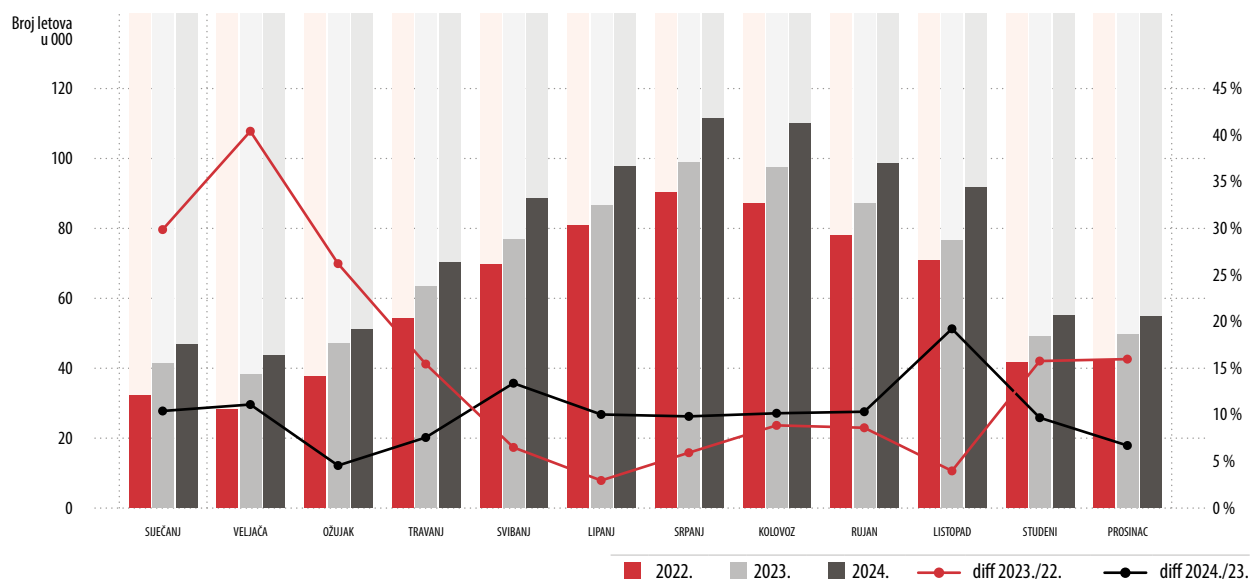
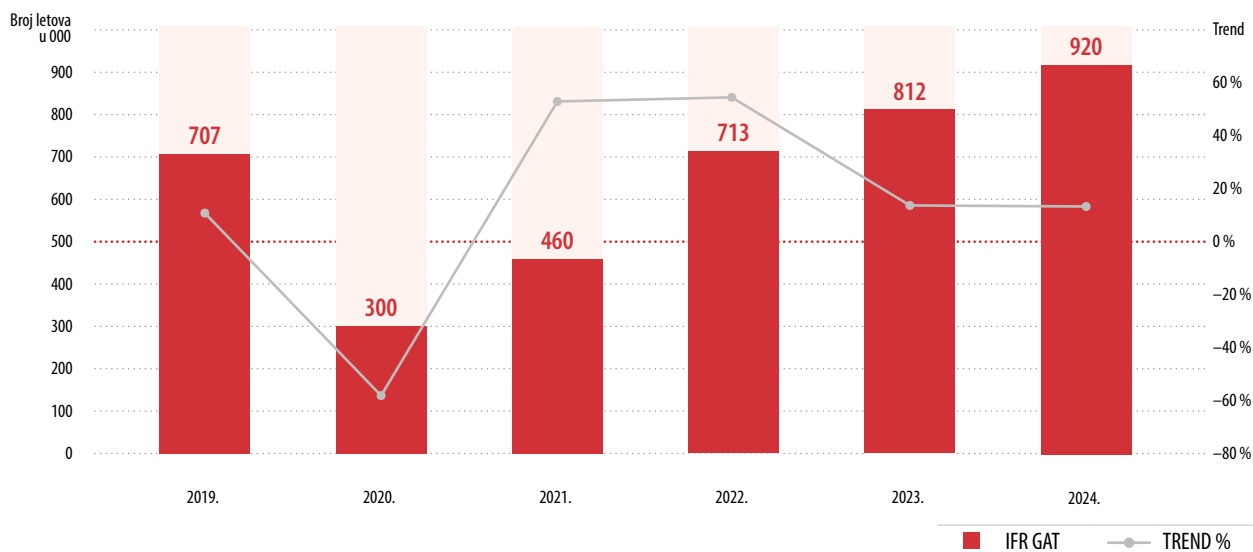
KOMERCIJALNI ZRAČNI PROMET

Godina 2024. u Europi obilježena je snažnim oporavkom prometa, posebice tijekom ljeta i velikim kašnjenjima kao rezultat nedostatka kapaciteta i nepovoljnih vremenskih uvjeta. Na razini europske mreže u 2024. ostvareno je 10,7 milijuna letova, što je 5 % više nego 2023., no 4 % manje nego pretpandemijske 2019.

I u hrvatskom zračnom prostoru nastavljen je trend rasta prometa. U 2024. ostvareno je gotovo 920.000 letova zrakoplova, što je oko 100.000 letova, odnosno oko 13 % više u odnosu na prethodnu godinu. U odnosu na 2019., koja je i dalje referentna godina rasta za EU, zabilježeno domaće povećanje iznosi 30 %. U ovom povećanju očituje se snažan trend razvoja zračnog prometa i prometnog povezivanja na jugoistočnoj prometnoj osi kao odgovor na potrebe turizma na udaljenim lokacijama.

Mjesečno kretanje prometa u 2024. ponovo je znatno iznad ostvarenja iz prethodne godine. Porast manji od 10 % zabilježen je samo u ožujku, dok je sve ostale mjeseci bio iznad 10 %. Srpanj i kolovoz bili su najprometniji mjeseci s preko 100.000 letova, što zasada predstavlja rekordan broj mjesečnih operacija. Najveći porast od gotovo 20 % zabilježen je u listopadu s nešto više od 90.000 letova.

Dan s najviše prometa bio je ponovno u zadnjem vikendu srpnja, 27. 7. 2024. (subota), kada je ostvareno 4.025 letova (15 % više od najprometnijeg dana 2023. godine).

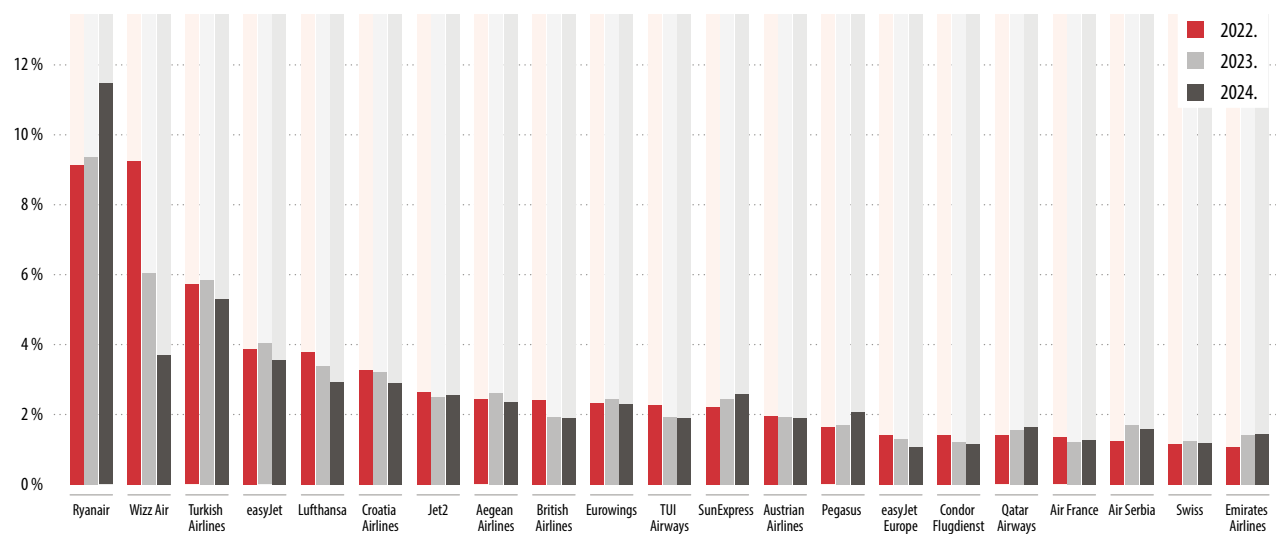

Struktura letova

Preleti s udjelom od 86 % čine najveći dio ukupnog prometa, dok se 1 % prometa odnosi na domaće letove, a 13 % na međunarodne dolaskе i odlaske. Dominantan dio preleta čine naši standardni tokovi iz zapadnoeuropskih zemalja (prvenstveno V. Britanije i Njemačke) najviše prema Grčkoj i Turskoj (i nazad). Broj preleta u 2024. u odnosu na 2023. povećan je za 13 %.

Analizirajući prometne pravce, najveći broj letova ponovo je ostvaren između Grčke i Velike Britanije i nazad, a zatim između Njemačke i Grčke i nazad. Među brojnije spada i pravac između Njemačke i Turske, Velike Britanije i Turske, a nakon tog i između Francuske i Turske. Znatno povećanje bilježi se između Italije i Albanije te Italije i Turske.

U 2024. kompanija s najvećim udjelom letova u ukupnom prometu kao i godinu ranije bio je Ryanair, a na drugom mjestu je Turkish Airlines ispred easyJeta i Wizz Aira.

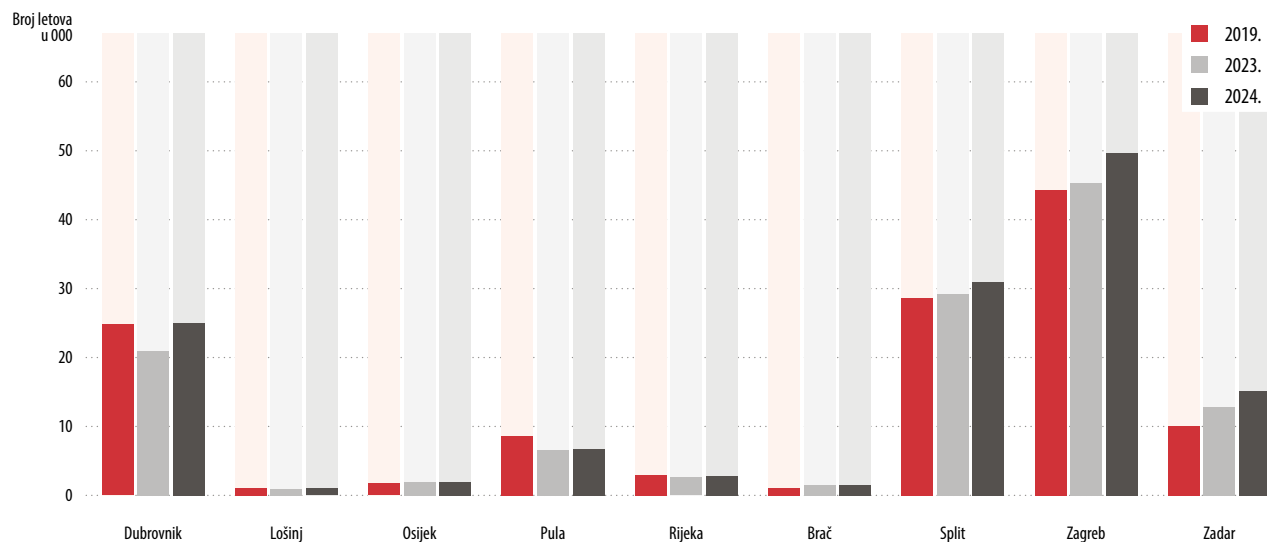

Udio kompanija u ukupnom prometu

Promet na aerodromima

Na hrvatskim aerodromima zabilježeno je 135.551 IFR GAT operacija, što je porast od 11 % u odnosu na 2023.

Svi aerodromi, osim Brača, imali su više prometa nego u protekloj godini. Usporedimo li aerodromski promet u 2024. s onim prije pandemije, slika je bitno drugačija. Iako je ukupan aerodromski promet veći za 9,2 % u odnosu na 2019., na nekoliko aerodroma promet još je uvijek ispod razine prometa iz 2019. Tako je u Puli bio manji za čak 21 %, u Lošinj za 4 % dok je Rijeka imala manjak od 5 %.

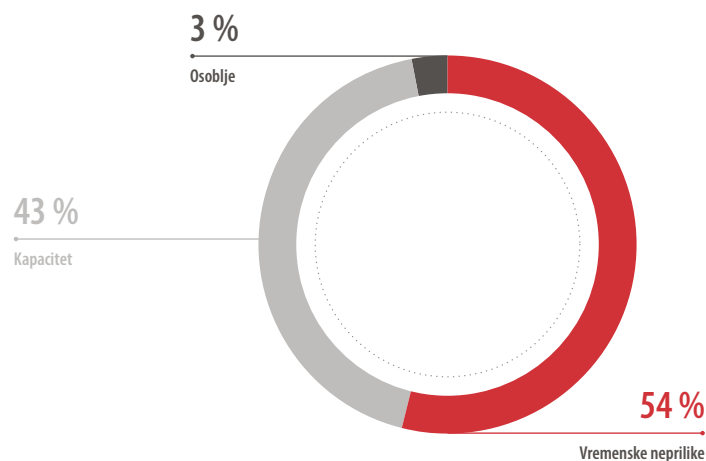

Kašnjenja

Kašnjenje se razvrstava na kašnjenje na ruti i aerodromsko kašnjenje. U 2024. zabilježeno je kašnjenje u obje kategorije.

Kašnjenje na ruti koje se pripisuje OKZP-u Zagreb iznosilo je 1.458.757 minuta, odnosno 1,66 minuta po letu, što je 3,8 puta više nego prethodne godine.

Ukupno aerodromsko kašnjenje u 2024. iznosilo je 11.180 minuta, a većina je nastala kao posljedica ograničenja kapaciteta zbog radova na Zračnoj luci "Franjo Tuđman". Nešto malo kašnjenja zabilježeno je na Zračnoj luci Split uslijed kibernetičkog napada na sustav za obradu podataka o putnicima, što je omelo redovito odvijanje operacija.

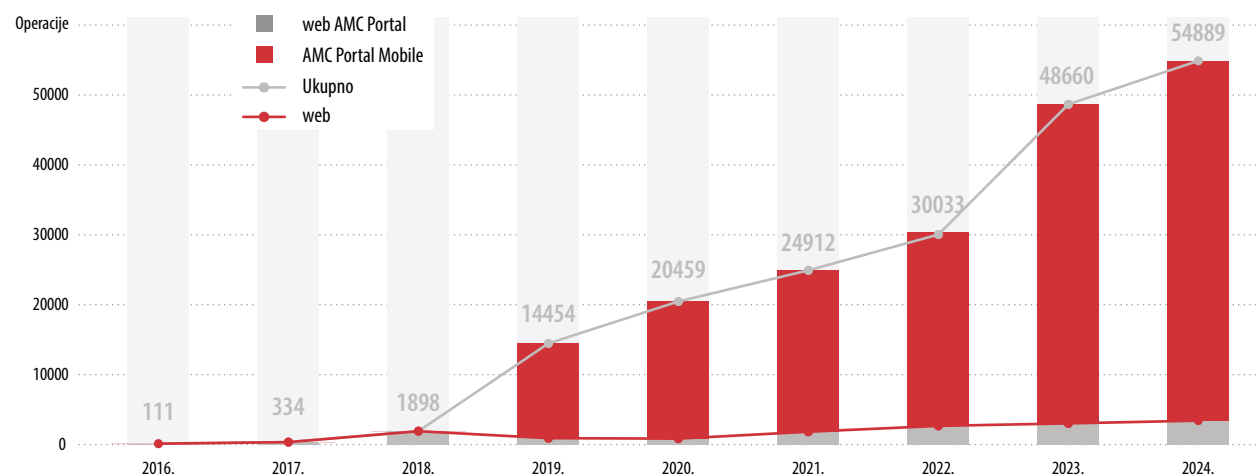
BESPILOTNI ZRAKOPLOVI

Snažan razvoj sustava bespilotnih zrakoplova (UAS – Unmanned Aircraft System) omogućio je mnogim netradicionalnim korisnicima pristup zračnom prostoru za obavljanje aktivnosti i zadaća. Također, državne institucije ih sve više koriste za provedbu svakodnevnih zadaća.

HKZP pruža potporu sustavima bespilotnih zrakoplova za potrebe Ministarstva obrane (MORH), Ministarstva unutarnjih poslova (MUP), Ministarstva mora, prometa i infrastrukture (MMPI), Ministarstva poljoprivrede (MPS), Hrvatske gorske službe spašavanja (HGSS), Hrvatske vatrogasne zajednice (HVZ), Civilne zaštite i dr.

HKZP je odmah prepoznao potrebu za sigurnu integraciju UAS-a u zračni prostor RH kako bi se zadržala sigurnost zračnog prometa i korisnika zračnog prostora. Efikasnost primjene UAS-a najzornije se očituje u potragama za nestalim osobama gdje se uvelike smanjuje vrijeme pronalaska nesrećene osobe, čime se spašavaju ljudski životi i smanjuje opasnost za spasioce pretragom nepristupačnih i opasnih mjesta.

HKZP je razvio i vlastiti alat za upravljanje zračnim prostorom i integraciju aktivnosti UAS-a u zračni prostor na siguran način. AMC Portal zajedno s pripadajućim mobilnim aplikacijama registriranim korisnicima UAS-a omogućuje rezervaciju zračnog prostora i informiranje o ograničenjima u zračnom prostoru u realnom vremenu, čime im se omogućava legalno letenje na siguran način.

Rast operacija bespilotnih zrakoplova u RH po godinama

Sustavi upravljanja

HKZP je uspostavio integrirani sustav upravljanja kojim je definiran okvir za provedbu poslova u njegovoj nadležnosti s ciljem unapređenja učinkovitosti usmjerene na poboljšanje pružanja usluga i sigurnosti zračnog prometa u Republici Hrvatskoj.

Taj sustav dokumentiran je u opsegu koji omogućuje učinkovito upravljanje procesima prema Provedbenoj uredbi (EU) 2017/373 i Uredbi Komisije (EU) 2015/340, primjenjuje se na sve vrste usluga i vidljiv je u kvaliteti pružanja usluga i funkcija, zaštiti okoliša, zaštiti zdravlja i sigurnosti na radu i u konačnici u uspješnosti poslovanja.

Sigurnost

Sigurnost zračnog prometa bit je postojanja HKZP-a kojom se upravlja kroz sustav upravljanja sigurnošću (SMS). Taj sustav uključuje sljedeće osnovne aktivnosti u cilju stalnog podizanja razine sigurnosti:

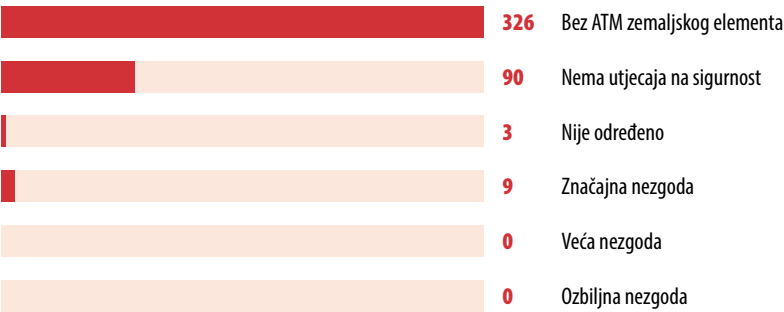
- prikupljanje i analizu događaja povezanih sa sigurnošću
- prepoznavanje opasnosti i procjenu rizika
- interne preglede stanja sigurnosti.

U 2024. ostvareni su svi zadani rezultati iz područja sigurnosti. Zadovoljene su sve ciljne vrijednosti ključnih pokazatelja iz plana performansi za 2024., uz povoljne trendove pokazatelja koji se prate. U 2024. ukupno je zaprimljeno 732 događaja, od kojih 489 otpada na KZP izvještaje o događaju, 12 na ASR (Air Safety Report), dok 231 pripada u ATM specifične događaje.

Povjerenstvo za sigurnost najviše je tijelo koje razmatra i donosi odluke koje se odnose na sigurnost i SMS u skladu s Politikom sigurnosti i Kulturom pravičnosti. Članovi Povjerenstva su direktor Društva, svi izvršni direktori, rukovoditelj Ureda za sigurnost i sustave upravljanja te voditelj Odjela sigurnosti zračnog prometa.

U području SMS-a primjenjuju se standardi i zahtjevi zakonodavnog okvira Jedinstvenog europskog neba korištenjem Provedbene uredbe Komisije (EU) 2017/373 kao glavnog referentnog dokumenta, uz istovremeno poštivanje međunarodnih i nacionalnih propisa. Rezultati analiza udovoljavanja sigurnosnim standardima SMS-a u zadnjih nekoliko godina pokazuju stalan napredak, što je odraz nastojanja unapređivanja SMS-a i postizanja što veće razine sigurnosti zračnog prometa.

HKZP u 2024. nije bio involviran u događaje koji su rezultirali nesrećom ili ozbiljnom nezgodom zrakoplova.

Klasifikacija događaja KZP-a prema ozbiljnosti u 2024.

Klasifikacija ATM specifičnih događaja prema ozbiljnosti u 2024.

Kvaliteta

Sustav upravljanja kvalitetom (QMS) usmjeren je na korisnika, a uspješnost HKZP-a ovisi o ispunjavanju zahtjeva trenutnih i budućih korisnika. Kroz redovite konzultacije s korisnicima prati se njihovo zadovoljstvo kvalitetom usluga kao jednim od najvećih pokazatelja učinkovitosti tog sustava i zato se nastoji u najvećoj mjeri ispuniti njihove zahtjeve. Sustav je certificiran u skladu sa zahtjevima međunarodne norme ISO 9001:2015. Također, različitim metodama utvrđuju se i očekivanja korisnika o kvaliteti usluga koje se nastoji kontinuirano poboljšavati, uz uvažavanje njihovih primjedbi ili prijedloga.

Usluge se pružaju na otvoren i transparentan način, ne diskriminirajući korisnike na temelju njihovog državljanstva, identiteta ili kategorije, što je objavljeno i na mrežnim stranicama.

Okoliš

HKZP prepoznaje važnost zaštite okoliša te pružanjem sigurnih i kvalitetnih usluga u zračnoj plovidbi nastoji osigurati smanjenje negativnih učinaka na okoliš, vodeći se pri tome zakonskim odredbama i međunarodnim smjernicama.

Osnovni ciljevi zaštite okoliša u zračnoj plovidbi odnose se na smanjenje:

- utjecaja buke kao posljedice zrakoplovnih operacija
- utjecaja zrakoplovnih emisija na razinu lokalnog onečišćenja
- utjecaja zrakoplovstva na emisije stakleničkih plinova i klimatske promjene.

Sustav upravljanja okolišem (EMS) obuhvaća i aspekte okoliša, za što HKZP posjeduje certifikat ISO 14001:2015. Definirana je i Politika upravljanja okolišem, čime se na sustavan način osigurava prepoznavanje i upravljanje rizicima vezanim uz okoliš.

Zaštita

Sustav upravljanja zaštitom (SecMS) skup je procedura, mjera i sredstava čiji je krajnji cilj stvoriti i održavati okruženje u kojem zaposlenici i ostale osobe mogu pružati usluge iz područja djelovanja Društva zaštićeni od štetnih posljedica djela nezakonitog ometanja civilnog zračnog prometa. Osim osoblja, SecMS štiti i infrastrukturu, objekte i sustave nužne za kontinuirano pružanje usluga u zračnoj plovidbi. Pritom se koristi procjenama ugroženosti i ranjivosti kako bi temeljem načela razmjernosti osigurao optimalnu razinu zaštite uz minimalni učinak na temeljne poslovne procese Društva.

SecMS, u suradnji s nadležnim državnim tijelima i zainteresiranim međunarodnim organizacijama, prepoznaje i prati neprekidnu evoluciju prijetnji civilnom zračnom prometu koja se manifestira kroz upotrebu novih taktika, vektora napada i tehnoloških sredstava od strane potencijalnih napadača te poduzima odgovarajuće mjere za ublažavanje rezultirajućih rizika. SecMS u djelokrugu svoje nadležnosti i utjecaja, a sukladno Nacionalnom programu zaštite civilnog zračnog prometa te ostaloj primjenjivoj nacionalnoj i međunarodnoj regulativi kao i suvremenim profesionalnim praksama, doprinosi nacionalnoj sigurnosti i obrani kroz pružanje potpore zaštiti zračnog prostora i aerodroma.

Društvo posebno uviđa značaj informacijske sigurnosti kao neizostavnog čimbenika koji utječe na zaštitu svih poslovnih procesa i pružanih usluga. SecMS stoga uključuje područje informacijske sigurnosti, unutar kojeg se poduzimaju mjere s ciljem osiguranja povjerljivosti, cjelovitosti i dostupnosti podataka koje Društvo obrađuje na bilo koji način. U ovom segmentu posebna pažnja se posvećuje ključnim sustavima, ali i sustavima na kojima se zaprimaju, stvaraju i pohranjuju druge poslovne informacije, kao i pratećoj infrastrukturi.

Zaštita zdravlja i sigurnosti na radu

U skladu s propisanom politikom, HKZP primjenjuje sustav upravljanja zaštitom zdravlja i sigurnošću na radu (OHS) po standardu ISO 45001:2018, prema kojem je i certificiran, u sklopu strategije upravljanja rizicima u smislu zaštite osoblja i imovine te usuglašavanja s mogućim zakonodavnim promjenama. OHS promiče sigurnu i zdravu radnu okolinu kroz okvir za sustavno utvrđivanje i procjenu svih zdravstvenih i sigurnosnih rizika i prilika, kao i smanjenje potencijalnog rizika od nezgoda, usklađivanje sa zakonskim propisima te poboljšanje cjelokupnog poslovanja.

Praćenje usklađenosti

HKZP je uspostavio funkciju praćenja usklađenosti na korporativnoj razini prema Pravilniku o organizaciji i unutarnjem ustrojstvu, a sukladno zahtjevima Provedbene uredbe Komisije (EU) 2017/373 i Odluci o obvezi uvođenja funkcije praćenja usklađenosti poslovanja u pravnim osobama u većinskom državnom vlasništvu koju je donijela Vlada RH. Početkom 2025. u procese ove funkcije implementirane su odrednice Smjernica za funkciju praćenja usklađenosti poslovanja u pravnim osobama u većinskom vlasništvu RH koje je 2024. objavilo Ministarstvo financija. Procesi funkcije praćenja usklađenosti kontinuirano se održavaju i optimiziraju s obzirom na međunarodne i nacionalne regulatorne okvire.

UPRAVLJANJE RIZICIMA

HKZP ima uspostavljen sustav integriranog upravljanja rizicima (Enterprise Risk Management – ERM) koji je nova paradigma u upravljanju rizicima. ERM je oblikovan kako bi se prilagođavao razvoju Društva i promjenama u profilu rizika te se temelji na strukturiranom i sistematičnom procesu koji u obzir uzima interne i eksterne rizike kojima je Društvo izloženo.

U 2024. ukupno je ukupno prepoznato 148 izvora za 15 rizika. Od ukupno 175 mjera, njih 60 je u potpunosti izvršeno (34 %), 20 u većoj mjeri (11 %), 29 ih je djelomično izvršeno (17 %), a 44 mjere su započete (25 %), dok 22 mjere (13 %) nisu započete. U registru ostaje 136 aktivnih mjera, a u odnosu na prethodnu godinu bilježi se rast broja potpuno izvršenih mjera.

RIZICI	MJERE	CILJEVI
1. Nedovoljan (optimalan) broj kontrolora zračnog prometa	- Unapređenje postojećeg sustava selekcije - Kontinuirana promocija HKZP-a kao poželjnog poslodavca	Osigurati dovoljan broj kontrolora zračnog prometa
2. Sustav osposobljavanja kontrolora zračnog prometa	- Dugoročna strategija sustava osposobljavanja - Unapređenje sadržaja i izvedbe programa - Standardizacija kriterija ocjenjivanja	Unaprijediti proces osposobljavanja kontrolora zračnog prometa
3. Upravljanje ljudskim resursima	- Veća razvojna i strateška uloga HRM-a - Uspostava cjelovitog SW (HRIS) za upravljanje HRM-om - Definiranje modela kompetencija	Osigurati učinkovito upravljanje ljudskim resursima i bolju organizaciju posla
4. Kibernetička sigurnost	- Podizanje razine svijesti o važnosti kibernetičke sigurnosti - Ulaganje u ljude i u sustave kibernetičke sigurnosti - Uspostava sustava upravljanja informacijskom sigurnošću (ISMS)	Osigurati visoku razinu kibernetičke zaštite
5. Upravljanje projektima	- Učinkovito i realno strateško i operativno planiranje - Realne procjene spremnosti projekata i investicija za ulazak u plan - Realno planiranje materijalnih i ljudskih resursa te vremenskog okvira projekata	Učinkovito upravljati portfeljem projekata
6. Strateško i operativno planiranje	- Poboljšanje planiranja OPEX-a i CAPEX-a - Periodično izvještavanje posloводства o realizaciji planova - Predlaganje korektivnih mjera radi boljeg ostvarenja poslovnih planova	Povećati djelotvornost strateškog i operativnog planiranja
7. Prekid kontinuiteta pružanja usluga	- Izrada plana kontinuiteta poslovanja - Edukacija iz područja nepredviđenih okolnosti - Koordinacija između nositelja kritične infrastrukture, kibernetičke sigurnosti i posebnih okolnosti	Podizati otpornost poduzeća

RIZICI	MJERE	CILJEVI
8. Ciljevi performansi i organizacijski ciljevi	▪ Učinkovito upravljanje ljudskim, materijalnim i financijskim resursima potrebnim za ostvarivanje planiranih ciljeva	Uvesti jasnu odgovornost menadžmenta i zaposlenika u provedbi ciljeva i upravljanju rizicima
9. Upravljanje sustavom sigurnosti	▪ Unapređenje kulture sigurnosti kroz plan korektivnih mjera iz preporuka proizašlih iz izvještaja o stanju kulture sigurnosti	Povećati djelotvornost sustava upravljanja sigurnošću
10. Reputacija	▪ Primjena mjera upravljanja identificiranim rizicima kojima je HKZP izložen	Očuvati dobru reputaciju i raditi na njezinu unapređenju
11. Organizacijska kultura i komunikacija	▪ Postupno uspostavljanje dominantne organizacijske kulture jedinstvene za cijeli HKZP te slabljenje organizacijskih supkultura ▪ Jačanje osjećaja pripadnosti HKZP-u	Unaprijediti organizacijsku kulturu i komunikaciju
12. Tehnološko zaostajanje	▪ Primjena mjera upravljanja rizikom strateškog i operativnog planiranja te mjera regulatornog rizika koje se odnose na tehnologiju	Ulagati u istraživanje i razvoj; održavati postojeće i ulagati u nove zrakoplovno-tehničke sustave.
13. Status kompanije od posebnog interesa	▪ Rizik uglavnom izvan kontrole društva ▪ Indirektno se može upravljati rizikom ostvarivanjem usvojenih poslovnih ciljeva te ostvarivanjem postavljene vizije i misije Društva	Održati poziciju organizacije od posebnog interesa za RH i nacionalnu sigurnost
14. Financijska stabilnost i profitabilnost	▪ Praćenje definiranih pokazatelja za upravljanje financijskom stabilnošću	Osigurati financijsku stabilnost, profitabilnost i konkurentnost poslovanja HKZP-a
15. Regulatorna usklađenost	▪ Praćenje i implementacija regulatornih zahtjeva	Osigurati regulatornu usklađenost

Upravljanje kontinuitetom poslovanja i dalje ostaje veliki izazov. Cijeli svijet trpi posljedice rata u Ukrajini, pogotovo vezano uz sigurnost, a prisutna je i zabrinutost zbog moguće eskalacije vojnog sukoba, no i u pogledu rasta cijena i nestašice energije, naftnih derivata i poremećaja lanaca opskrbe te inflatornih pritisaka. Daljnje povećanje prometa postavlja veliki izazov u pogledu kapaciteta i dodatnih kašnjenja, a samim time i optimalnog broja kontrolora.

Financijski pokazatelji poslovanja

PREGLED KLJUČNIH POKAZATELJA POSLOVANJA

Društvo posluje sukladno Međunarodnoj konvenciji o suradnji na sigurnosti zračne plovidbe (koja je usklađena s regulativom Europske komisije) te smjernicama i načelima Eurocontrola.

Na temelju navedenih smjernica i načela, HKZP ima pravo na ostvarivanje prihoda koji su na razini odobrenih i opravdanih rashoda za promatrano razdoblje, uz poštivanje detaljno propisanog i reguliranog mehanizma usklade financijskih učinaka iz povijesnih razdoblja te mehanizama podjele rizika između pružatelja usluga u zračnoj plovidbi i korisnika tih usluga slijedom odredbi regulative o performansama i naknadama u zračnoj plovidbi (2019/317). Eventualan višak prihoda ostvaren iznad razine ranije prihvaćenog i odobrenog plana rashoda vraća se korisnicima usluga poštujući definirane zahtjeve mehanizma usklade povijesnih financijskih viškova/manjkova, kao i mehanizama raspodjele rizika ostvarivanja prometa, odnosno rizika ostvarivanja troškova i obrnuto.

Način obračuna, fakturiranje i naplata realiziranih usluga od strane HKZP-a utvrđeni su Pravilnikom o utvrđivanju rutnih i terminalnih naknada (NN 91/2013) i sukladni su obvezujućim načelima ICAO-a i EUROCONTROL-a. U skladu s člankom 16. Protokola o izmjenama i dopunama Međunarodne konvencije o suradnji na sigurnosti zračne plovidbe – Eurocontrol – HKZP utvrđuje plan prihoda i rashoda za svaku financijsku godinu, a proračun mora osigurati ispunjenje temeljnih ciljeva iz plana performansi, posebice ciljeva koji povećavaju razinu troškovne učinkovitosti. Potraživanja za pružene usluge fakturiraju se i vrlo uspješno naplaćuju putem Eurocontrolova multilateralnog sustava za naplatu prihoda od naknada za usluge u zračnoj plovidbi, pri čemu postotak naplaćenog u odnosu na obračunati prihod iznosi preko 99 % (izvor: CRCO).

KLJUČNI POKAZATELJI POSLOVANJA					
Naziv pozicije u '000 EUR	2023.	2024.	2024./2023. (%)	Plan 2024.	% ostvarenja Plana
UKUPNI PRIHODI	127.569	135.805	6,5 %	127.968	106,1 %
Poslovni prihodi	126.212	133.012	5,4 %	126.775	104,9 %
Financijski prihodi	1.356	2.792	105,9 %	1.193	234,1 %
UKUPNI RASHODI	106.459	114.289	7,4 %	113.874	100,4 %
Poslovni rashodi	106.021	113.985	7,5 %	113.609	100,3 %
Financijski rashodi	438	305	(30,5 %)	265	114,9 %
EBITDA	30.416	30.712	1,0 %	23.662	129,8 %
EBITDA marža (%)	24,1 %	23,1 %	(4,2 %)	18,7 %	123,7 %
Neto profitna marža (%)	13,6 %	13,0 %	(4,1 %)	9,0 %	143,9 %
Dobit ili gubitak prije oporezivanja	21.110	21.516	1,9 %	14.094	152,7 %
Neto dobit/(gubitak)	17.295	17.654	2,1 %	11.563	152,7 %
Broj zaposlenih na 31.12.	771	797	3,4 %	835	95,4 %
Investicije	13.075	28.218	115,8 %	33.062	85,3 %
Imovina	223.948	214.873	(4,1 %)	194.346	110,6 %
Kapital i rezerve	116.280	123.558	6,3 %	123.738	99,9 %
Obveze	48.875	42.683	(12,7 %)	66.271	64,4 %
ROA (%)	7,7 %	8,2 %	6,4 %	5,9 %	138,1 %
ROE (%)	14,9 %	14,3 %	(3,9 %)	9,3 %	152,9 %
Koeficijent tekuće likvidnosti	3,83	3,41	(10,9 %)	6,35	53,7 %
Koeficijent financijske stabilnosti	0,51	0,61	20,0 %	0,79	77,3 %
Koeficijent zaduženosti	0,26	0,24	(7,8 %)	0,14	166,8 %
Stupanj samofinanciranja	0,74	0,76	2,7 %	0,86	88,9 %
Koeficijent aktivnosti ukupne imovine	0,57	0,63	11,0 %	0,66	96,0 %
Koeficijent aktivnosti kratkotrajne imovine	0,99	1,21	22,0 %	1,44	83,6 %
Prosječni dani naplate potraživanja	60	54	(10,7 %)	72	74,4 %
Broj IFR-GAT operacija – letova (FIR Zagreb)	814.154	922.382	13,3 %	909.000	101,5 %
Ukupne obračunske jedinice usluge ("Total service Units")					
Rutni prostor RH	2.562.804	3.045.555	18,8 %	2.881.000	105,7 %
Terminalne Z1	22.513	25.373	12,7 %	24.000	105,7 %
Terminalne Z2	39.104	45.027	15,1 %	42.000	107,2 %
Jedinične cijene usluga ("Unit rate") EUR po jedinici usluge					
Rutni prostor RH	45,74	36,10	(21,1 %)	36,10	100,0 %
Terminalne Z1	302,45	281,31	(7,0 %)	295,90	95,1 %
Terminalne Z2	315,41	307,95	(2,4 %)	307,95	100,0 %
Zadovoljstvo korisnika usluga	5	5	—	5	100,0 %
Prosječna učinkovitost horizontalnog leta na ruti (u %)	1,57 %	1,60 %	1,9 %	1,46 %	109,6 %
Broj kontrolora zračnog prometa s dozvolama 31.12.	292	302	3,4 %	308	98,1 %
Broj stečenih novih kontrolorskih dozvola	13	7	(46,2 %)	13	53,8 %

FINANCIJSKI REZULTAT

Nakon snažnog rasta prometa u 2023., pozitivan trend nastavljen je i u 2024. te je godina obilježena povećanjem prometa kroz cijelu poslovnu godinu. Približavanjem ljeta dolazi do povećanja zračnog prometa koji do kraja 2024. bilježi više od 920.000 kontroliranih operacija, odnosno povećanje od 13,3 % u odnosu na 2023., a u dijelu terminalnih naknada Društvo je ostvarilo povećanje prometa od 14,3 % u odnosu na prethodnu godinu.

Pozitivan trend u kretanju prometa u odnosu na 2023. Društvu je donio pozitivan poslovni rezultat u 2024., odnosno dobitak prije oporezivanja u iznosu od 21,5 milijuna EUR.

U 2024. ostvareni su ukupni prihodi u iznosu od 135,8 milijuna EUR, što je povećanje od 6,5 % u odnosu na prethodnu godinu, a što je primarno posljedica porasta ostalih poslovnih prihoda uslijed ukidanja dijela dugoročnih rezerviranja proizašlih iz SES regulatornog okvira u iznosu od 10,5 milijuna EUR i istodobnog smanjenja prihoda od prodaje u iznosu od 3,7 milijuna EUR. U odnosu na Plan 2024., ukupni prihodi veći su za 6,1 %.

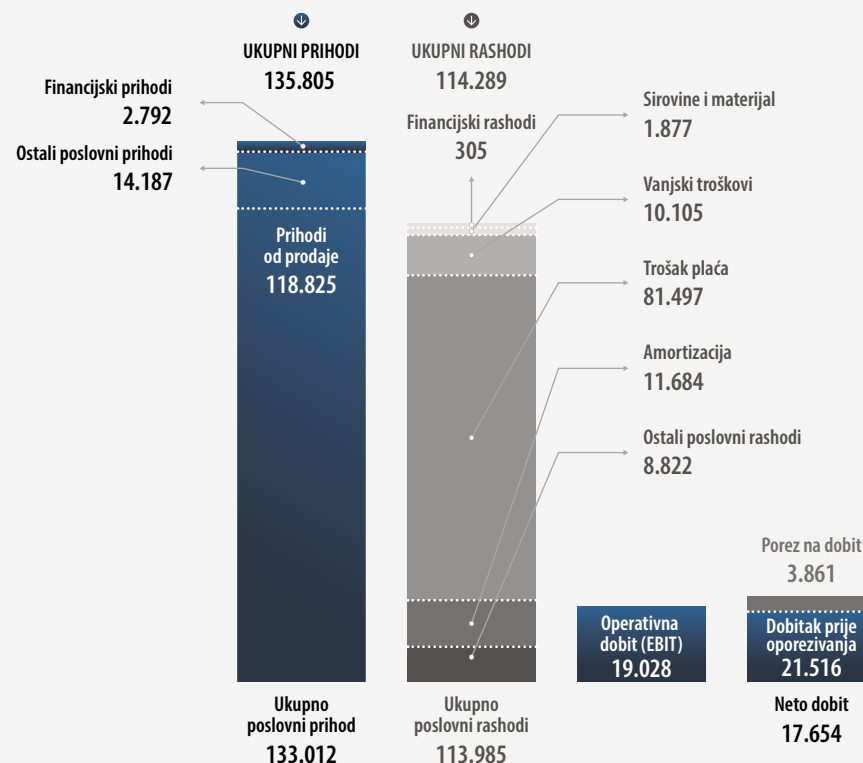
Od ukupnih prihoda koje je HKZP ostvario u 2024., 97,9 % odnosi se na poslovne prihode koje dominantno predstavljaju prihodi iz osnovne djelatnosti, a 2,1 % na financijske prihode.

Ukupni rashodi iznosili su 114,3 milijuna EUR, što predstavlja povećanje u iznosu od 7,4 % u odnosu na 2023. te su gotovo u skladu s Planom poslovanja.

Pregled ukupnog rezultata poslovanja za 2024.

OSTVARENI REZULTAT POSLOVANJA					
'000 EUR	2023.	2024.	2024./2023. (%)	Plan 2024.	% ostvarenja Plana
Ukupni prihodi	127.569	135.805	6,5 %	127.968	106,1 %
Ukupni rashodi	106.459	114.289	7,4 %	113.874	100,4 %
Dobit prije oporezivanja	21.110	21.516	1,9 %	14.094	152,7 %

Grafički prikaz financijskog rezultata u '000 EUR

Struktura ostvarenih prihoda

A) Prihodi iz poslovnih aktivnosti

Prihodi 2024. te usporedba s Planom i prethodnom godinom

POSLOVNI PRIHODI							
'000 EUR	2023.	% u 2023.	2024.	% u 2024.	2024./2023. (%)	Plan 2024.	% ostvarenja Plana
<i>Prihodi iz osnovne djelatnosti</i>							
Rutne naknade – RH	100.413	79,6 %	94.850	71,3 %	(5,5 %)	89.534	105,9 %
Rutne naknade – BiH	2.981	2,4 %	3.042	2,3 %	2,0 %	3.318	91,7 %
Terminalne naknade	18.883	15,0 %	20.697	15,6 %	9,6 %	19.731	104,9 %
Ost. prihodi od prodaje od osn. djel.	263	0,2 %	237	0,2 %	(9,9 %)	454	52,1 %
	122.540	97,1 %	118.825	89,3 %	(3,0 %)	113.037	105,1 %
<i>Ostali poslovni prihodi*</i>	3.672	2,9 %	14.187	10,7 %	286,3 %	13.738	103,3 %
Ukupno poslovni prihodi	126.212	100,0 %	133.012	100,0 %	5,4 %	126.775	104,9 %

* Prihodi od otpuštanja rezerviranja, prihodi na temelju uporabe vlastitih proizvoda i drugi poslovni prihodi

Prihodi iz osnovne djelatnosti

Društvo ostvaruje prihode temeljem prodaje usluga u zemlji i inozemstvu i oni čine preko 87,7 % ostvarenih prihoda. Prihodi od pružanja rutnih usluga i terminalnih usluga dvije su osnovne skupine prihoda iz osnovne djelatnosti. Rutne usluge Društvo pruža na cijelom području RH i na dijelu područja BiH, a terminalne usluge samo na području RH (postoje dvije zone terminalnih usluga: Z1 i Z2).

Društvo je u 2024. ostvarilo povećanje prometa i istovremeno smanjenje prihoda temeljem pružanja usluge u rutnom prometu RH za 5,5 % u odnosu na 2023. primarno zbog smanjenja cijene rutne jedinične usluge. Sukladno regulativi Europske komisije 390/2013, provodi se usklađenje (smanjenje) jedinične cijene usluge (Unit Rate) te je cijena rutne jedinične usluge u 2024. za 21,1 % niža u odnosu na 2023. Istovremeno bilježimo rast istih prihoda u odnosu na Plan za 5,9 %.

Osim pružanja rutnih usluga u RH, Društvo te usluge pruža i u BiH (FIR Sarajevo) te bilježi povećanje prihoda u odnosu na 2023. za 2,0 % (8,3 % manje od Plana).

Prihodi od terminalnih naknada bilježe rast za 9,6 % u odnosu na godinu prije (4,9 % više od Plana), prvenstveno zbog većeg broja ostvarenih usluga u obje terminalne zone, pri čemu je nešto značajniji porast (15,1 %) ostvaren u terminalnoj zoni 2.

Ostali prihodi od prodaje od osnovne djelatnosti manji su za 9,9 % u odnosu na prošlu godinu i iznose 52,1 % Plana.

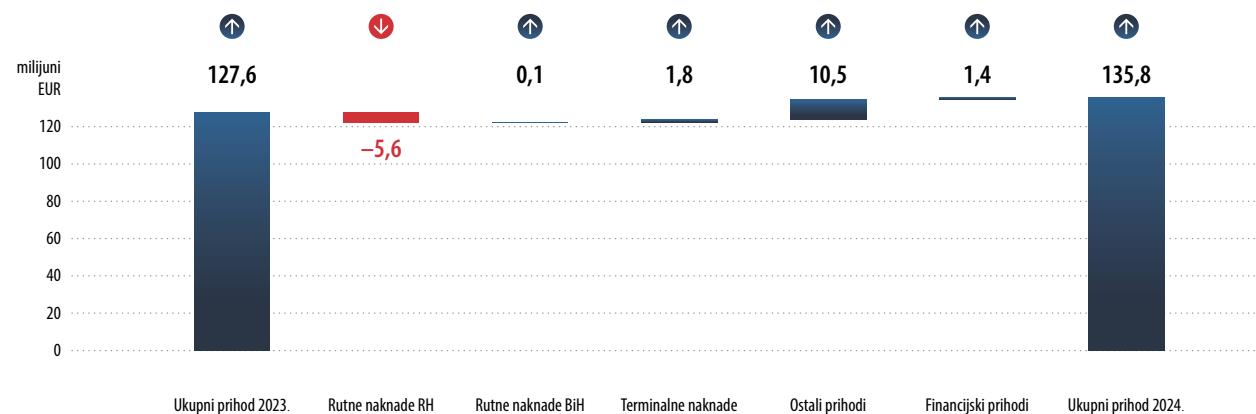
Ostali poslovni prihodi

Ostali poslovni prihodi u 2024. u ukupnoj strukturi bilježe rast u odnosu na 2023. za 10,5 milijuna EUR, primarno zbog ukidanja dijela dugoročnih rezerviranja proizašlih iz SES regulatornog okvira. Otpuštanje rezerviranja provedeno je jer su se poslovni događaji koji su doveli do inicijalnog priznavanja materijalizirali, čime je prestala potreba za zadržavanjem dijela rezervacija.

B) Prihodi iz finansijskih aktivnosti

Financijski prihodi u 2024. čine 2,1 % ukupnih prihoda i bilježe povećanje za 1,4 milijuna EUR u odnosu na 2023. uslijed povećanja prihoda od kamata po oročenjima kod banaka (za 1 milijun EUR) te kamatnog prihoda po SES ugovornoj imovini (za 0,4 milijuna EUR).

Pregled razvoja ukupnih prihoda Društva po kategorijama u 2024.

Struktura ostvarenih rashoda

Rashodi ostvareni u 2024. u odnosu na prethodnu godinu i Plan 2024.

OSTVARENI RASHODI							
'000 EUR	2023.	% u 2023.	2024.	% u 2024.	2024./2023. (%)	Plan 2024.	% ostvarenja Plana
<i>Poslovni rashodi</i>							
Sirovine i materijal	1.761	1,7 %	1.877	1,6 %	6,5 %	2.186	85,8 %
Vanjski troškovi	9.314	8,7 %	10.105	8,8 %	8,5 %	13.242	76,3 %
Trošak plaća	74.660	70,1 %	81.497	71,3 %	9,2 %	77.221	105,5 %
Amortizacija	10.225	9,6 %	11.684	10,2 %	14,3 %	10.496	111,3 %
Ostali poslovni rashodi	10.061	9,5 %	8.822	7,7 %	(12,3 %)	10.464	84,3 %
	106.021	99,6 %	113.985	99,7 %	7,5 %	113.609	100,3 %
<i>Financijski rashodi</i>							
Trošak kamate	429	0,4 %	301	0,3 %	(29,8 %)	265	113,7 %
Negativne tečajne razlike	9	0,0 %	3	0,0 %	(63,5 %)	–	–
	438	0,4 %	305	0,3 %	(30,5 %)	265	114,9 %
Ukupni rashodi	106.459	100,0 %	114.289	100,0 %	7,4 %	113.874	100,4 %

A) Rashodi iz poslovanja

Rashodi iz poslovnih aktivnosti ostvareni su na razini Plana (+0,3 %), strukturom zauzimaju 99,7 % ukupnih rashoda, a odnose se na sljedeće:

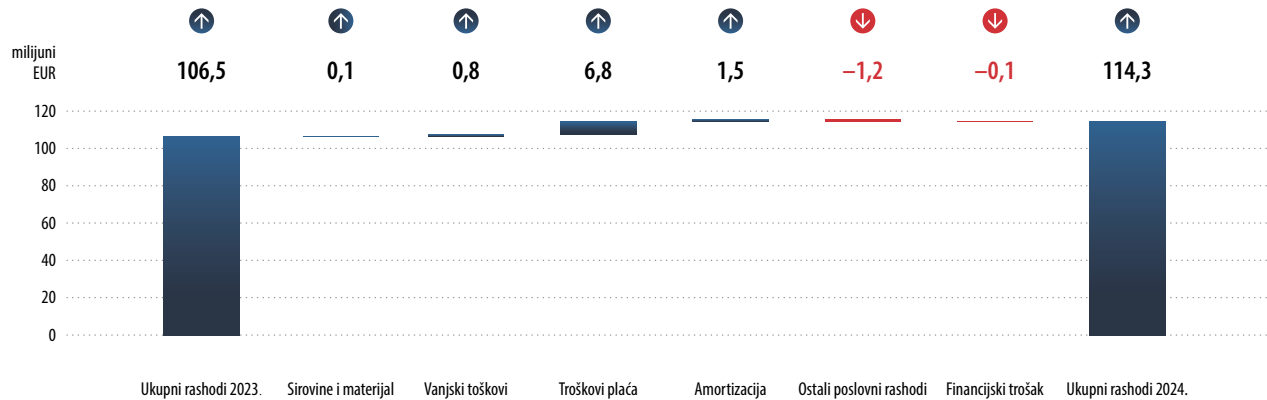
- **materijalni troškovi i troškovi vanjskih usluga** s povećanjem od 8,2 % (za 906 tisuća EUR) u odnosu na prethodnu godinu, što je u konačnici rezultiralo 77,7 % – tnm ostvarenjem Plana tih troškova za 2024. dominantno zbog većeg ostvarenja usluga telefona, pošte i prijevoza i usluga održavanja i zaštite
- **troškovi plaća** viši su u odnosu na prošlu godinu za 9,2 % i viši su od planiranih troškova osoblja za 5,5 %, zbog povećanja broja zaposlenih i 5 %-tnog povećanja vrijednosti boda od 1. 11. 2023.; troškovi plaća obračunati su i isplaćeni u skladu s Kolektivnim ugovorom; dio troškova plaća kapitaliziran je po naslovu investicijskih projekata za provedbu i dovršenje kojih su predmetni troškovi i bili ostvareni
- **troškovi amortizacije** s učešćem od 10,2 % u ukupnim troškovima bilježe rast u odnosu na prošlu godinu za 14,3 % (za 1,5 milijuna EUR), što je posljedica relativnog ubrzavanja investicijskog ciklusa i puštanja u operativni rad osnovnih sredstava u 2023. i 2024.; navedeno povećanje očituje se u povećanju troškova amortizacije nematerijalne imovine za 446 tisuća EUR i troškova amortizacije nekretnina, postrojenja i opreme za 1,0 milijun EUR; u odnosu na Plan 2024., troškovi amortizacije veći su za 11,3 %
- **ostali poslovni rashodi** u 2024. manji su za 12,3 % u odnosu na prethodnu godinu (za 1,2 milijuna EUR) dominantno zbog smanjenja rezerviranja uslijed činjenice da nije provedeno rezerviranje sukladno SES regulativi, već su se stekli uvjeti da se dio prethodno rezerviranih sredstava uprihoduje, što je u konačnici rezultiralo 84,3 %-tnim ostvarenjem Plana ovih troškova za 2024.

B) Rashodi iz financijskih aktivnosti

Financijski rashodi iznose 0,3 % ukupnih rashoda, a odnose se na trošak kamate po neotplaćenim glavnica kreditima koje se uredno otplaćuju planiranom dinamikom, i negativnih tečajnih razlika (manji su za 30,5 % u odnosu na 2023. kao posljedica smanjenje rashoda od kamata).

Pregled razvoja ukupnih rashoda Društva po kategorijama u 2024.

FINANCIJSKI
POLOŽAJ

Bilanca stanja: imovina i izvori imovine

BILANCA STANJA DRUŠTVA					
'000 EUR	31.12.2023.	%	31.12.2024.	%	2024./2023. (%)
Imovina (aktiva)					
Dugotrajna imovina	66.557	29,7 %	80.972	37,7 %	21,7 %
Kratkotrajna imovina	128.881	57,5 %	112.478	52,3 %	(12,7 %)
Unaprijed plaćen trošak i obračunati prihodi	28.510	12,7 %	21.423	10,0 %	(24,9 %)
Ukupno imovina	223.948	100,0 %	214.873	100,0 %	(4,1 %)
Izvori imovine (pasiva)					
Kapital i rezerve	116.280	51,9 %	123.558	57,5 %	6,3 %
Dugoročna rezerviranja	49.828	22,2 %	40.144	18,7 %	(19,4 %)
Dugoročne obveze	15.189	6,8 %	9.677	4,5 %	(36,3 %)
Kratkoročne obveze	33.686	15,0 %	33.005	15,4 %	(2,0 %)
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	8.964	4,0 %	8.488	4,0 %	(5,3 %)
Ukupno izvori imovine	223.948	100,0 %	214.873	100,0 %	(4,1 %)

Struktura imovine Društva

Struktura imovine

IMOVINA DRUŠTVA (AKTIVA)					
'000 EUR	31.12.2023.	%	31.12.2024.	%	2024./2023. (%)
Nematerijalna imovina	18.316	8,2 %	25.294	11,8 %	38,1 %
Materijalna imovina	38.797	17,3 %	47.968	22,3 %	23,6 %
Financijska imovina	468	0,2 %	491	0,0 %	4,9 %
Odgodena porezna imovina	8.975	4,0 %	7.219	3,4 %	(19,6 %)
Ukupna dugotrajna imovina	66.557	29,7 %	80.972	37,7 %	21,7 %
Zalihe	376	0,2 %	428	0,2 %	13,7 %
Potraživanja	22.021	9,8 %	23.490	10,9 %	6,7 %
Financijska imovina	40.200	18,0 %	60.207	28,0 %	49,8 %
Novac u banci i u blagajni	66.284	29,6 %	28.353	13,2 %	(57,2 %)
Ukupna kratkotrajna imovina	128.881	57,5 %	112.478	52,3 %	(12,7 %)
Unaprijed plaćen trošak i obračunati prihodi	28.510	12,7 %	21.423	10,0 %	(24,9 %)
Ukupno imovina	223.948	100,0 %	214.873	100,0 %	(4,1 %)

Stanje imovine HKZP-a na dan 31. prosinca 2024. iznosi 214,9 milijuna EUR, što predstavlja smanjenje od 4,1 % u odnosu na isti dan prethodne godine. Od ukupnog iznosa imovine, dugotrajna imovina čini 37,7 %, kratkotrajna imovina 52,3 %, a ostatak od 10,0 % čine plaćeni troškovi budućeg razdoblja.

Najznačajniji dio dugotrajne imovine čine **materijalna i nematerijalna imovina** koje predstavljaju poslovne objekte, pokretnine, hardversku i softversku komponentu operativnog i administrativnog osnovnog sredstva, materijalnu opremu, alate i uređaje u funkciji osnovnog poslovnog sredstva angažiranog u cilju ostvarivanja zadanih poslovnih ciljeva.

Stavka **dugotrajne financijske imovine** u iznosu od 16 tisuća EUR odnosi se na HKZP-ov poslovni udjel u temeljnom kapitalu i kapitalnim pričuvama FAB CE Aviation Services Ltd. – društva koje je HKZP osnovao zajedno s ostalim članovima FAB CE-a.

Glavna djelatnost Društva jest poslovno i drugo poduzetničko savjetovanje te upravljanje zajedničkim administrativnim i projektnim aktivnostima članova FAB CE-a. Ostatak se odnosi na dani zajam – Fond za PL/ET/LV/LT u iznosu od 475 tisuća EUR. To je diskontirani beskamatni dugoročni zajam za pomoć država čiji su pružatelji usluga u zračnoj plovidbi indirektno pogođeni ratom u Ukrajini, a predviđeni povrat kredita jest od siječnja 2025.

Iznos od 7,2 milijuna EUR predstavlja **odgođenu poreznu imovinu** nastalu zbog privremenih razlika koje su nastale kao rezultat obračunatih porezno nepriznatih troškova rezerviranja za mirovine i jubilarne nagrade radnika prema čl. 11. Zakona o porezu na dobit, u iznosu od 2,7 milijuna EUR, kao i temeljem privremenih razlika nastalih kao rezultat porezno nepriznatih troškova otpisa dugotrajne imovine u iznosu od 15 tisuća EUR prema čl. 17. istog Zakona, te temeljem privremenih razlika nastalih na osnovu

rezerviranja sredstava za sudske sporove-kamate u iznosu od 288 EUR, ukidanjem rezerviranih sredstava u okviru SES regulative te nastalim saldom u iznosu od 4,5 milijuna EUR.

Iskazana **potraživanja** odnose se na inozemne kupce u iznosu 18,8 milijuna EUR, tuzemne kupce u iznosu od 0,8 milijuna EUR, na potraživanja od države i drugih institucija u visini od 3,8 milijuna EUR (uplaćene akontacije većeg PDV-a od obveze, pretporeza koji još nije priznat i sl.) i ostala potraživanja od 44,2 tisuća EUR, a sve nakon provedenog umanjenja vrijednosti i otpisa onih salda potraživanja za koja se očekuje da je naplata otežana odnosno u budućnosti više nije vjerojatna.

Na poziciji **kratkotrajne financijske imovine** iznos od 60,2 milijuna EUR predstavlja oročena sredstva s pripisanim kamatama na dan 31. 12. 2024. kod Zagrebačke banke d.d., Privredne banke Zagreb d.d. i Hrvatske poštanske banke d.d.

Struktura izvora imovine

Struktura izvora imovine, odnosno pasive, na dan 31. 12. 2024. jest sljedeća: kapital i rezerve 57,5 %, dugoročna rezerviranja 18,7 %, dugoročne financijske obveze i obveze prema drugim institucijama 4,5 %, kratkoročne obveze 15,4 % te odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja 4 %.

Temeljni kapital utvrđen je u nominalnoj vrijednosti u iznosu od 60,0 milijuna EUR (31. prosinca 2023. u iznosu od 59,7 milijuna EUR) i predstavlja ulog jedinog osnivača i vlasnika, Republike Hrvatske. Po rješenju Trgovačkog suda u Zagrebu Tt-23/51527-4, Društvo je povećalo temeljni kapital iz ostalih rezervi Društva u iznosu od 274,7 tisuća EUR.

Temeljem usvojenih godišnjih financijskih izvještaja, dobit poslovne godine ostvarena u 2023. iznosi 17,3 milijuna EUR te je tijekom 2024. raspoređena u zadržanu dobit (pričuve Društva). Skupština Društva na 68. sjednici održanoj 18. prosinca 2024. donijela je Odluku (na temelju udjela u temeljnom kapitalu Društva koji pripada Republici Hrvatskoj) da će se izvršiti uplata iz dobiti (ostalih rezervi) u iznosu od 10.376.849 EUR (60 % sredstava s osnove neto dobiti Društva nakon oporezivanja za 2023.) u Državni proračun Republike Hrvatske Odlukom Vlade RH (NN 127/24). U 2024. ostvarena je neto dobit u iznosu od 17,7 milijuna EUR.

Pozicija **dugoročnih rezerviranja** odnosi se na sredstva rezervirana za otpremnine, jubilarne nagrade, započete sudske sporove, kao i rezerviranja sukladno SES regulativi, što je ujedno i glavni razlog smanjenja te kategorije pasive na 40,1 milijuna EUR (izvršeno je ukidanje dijela rezerviranih sredstava u iznosu od 10,5 milijuna EUR po SES regulatornom okviru). Sva rezerviranja provedena su sukladno odredbama Kolektivnog ugovora, Međunarodnim računovodstvenim standardima i računovodstvenim politikama HKZP-a.

Struktura izvora sredstava

IZVORI IMOVINE DRUŠTVA (PASIVA)					
'000 EUR	31.12.2023.	%	31.12.2024.	%	2024./2023. (%)
Temeljni kapital	59.725	26,7 %	60.000	27,9 %	0,5 %
Rezerve iz dobiti i zadržana dobit	39.260	17,5 %	45.904	21,4 %	16,9 %
Dobit / (Gubitak) poslovne godine	17.295	7,7 %	17.654	8,2 %	2,1 %
Kapital i rezerve	116.280	51,9 %	123.558	57,5 %	6,3 %
Rezerviranja	49.828	22,2 %	40.144	18,7 %	(19,4 %)
Dugoročne obveze prema bankama i dr. institucijama	14.669	6,6 %	9.291	4,3 %	(36,7 %)
Ostale dugoročne obveze	516	0,2 %	382	0,2 %	(25,9 %)
Odgođena porezna obveza	5		4	0,0 %	(8,4 %)
Dugoročne obveze	15.189	6,8 %	9.677	4,5 %	(36,3 %)
Kratkoročne obveze prema bankama	6.775	3,0 %	5.378	2,5 %	(20,6 %)
Obveze prema dobavljačima	5.793	2,6 %	7.889	3,7 %	36,2 %
Ostale kratkoročne obveze	21.118	9,4 %	19.738	9,2 %	(6,5 %)
Kratkoročne obveze	33.686	15,0 %	33.005	15,4 %	(2,0 %)
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	8.964	4,0 %	8.488	4,0 %	(5,3 %)
Ukupno izvori imovine	223.948	100,0 %	214.873	100,0 %	(4,1 %)

Dugoročne financijske obveze ukupno iznose 9,7 milijuna EUR, a pretežno se odnose na dugoročne financijske obveze po kreditima EIB-a i Zagrebačke banke d.d. u iznosu od 200 milijuna kn (26.544.561,68 EUR) za financiranje trajnih obrtnih sredstava manjak kojih je nastupio padom prometa uzrokovano pandemijom.

Kredit Europske investicijske banke (EIB) na 20 milijuna EUR uz jamstvo RH kao instrument osiguranja kredita temelji se na Ugovoru o financiranju br. 21677 od 12. rujna 2002. Ta kreditna sredstva iskorištena su za projektiranje, izgradnju i uvođenje poboljšanja usluga kontrole zračne plovidbe u RH, a u cilju održavanja sigurnosnih standarda i povećanja kapaciteta zračnog prostora u skladu s predviđenim porastom zračnog prometa. Rok povrata tih kreditnih sredstava jest svibanj 2025.

Sve financijske obveze Društvo uredno podmiruje sukladno rokovima dospijea.

Obveze prema dobavljačima na dan izvješća ukazuju na povećanje od 36,2 % u odnosu na isti dan prethodne godine, a rezultat su dinamičnih poslovnih aktivnosti HKZP-a i ugovorenih rokova podmirivanja obveza prema dobavljačima kojih se Društvo strogo pridržava. Nužno je napomenuti da se sve obveze prema dobavljačima u zemlji i inozemstvu uredno podmiruju u rokovima dospijea.

Ostale kratkoročne obveze u iznosu 19,7 milijun EUR najvećim se dijelom odnose na obveze za bruto plaće radnika te ostale obveze (za kamate, obveze Eurocontrola prema subjektima RH baze troškova i druge).

Odgođeno plaćanje troškova ili pasivna vremenska razgraničenja u iznosu 8,5 milijuna EUR u najvećem se dijelu odnose na 7,6 milijuna EUR odgođenih prihoda nastalih temeljem primljenih sredstava fondova EU-a kao avans za sufinanciranje brojnih međunarodnih i tuzemnih projekata u kojima Društvo sudjeluje, koji su financirani iz CEF i SESAR omotnice, kratkoročno rezerviranje sredstava za neiskorištene godišnje odmore radnika u iznosu od 0,9 milijuna EUR te ostale prihode budućeg razdoblja.

Dugoročne financijske obveze

DUGOROČNE FINANCIJSKE OBVEZE					
'000 EUR	Banka kreditor	Valuta kredita	Kamatna stopa u 2024.	31.12.2023.	31.12.2024.
	European Investment Bank (EIB)	EUR	3,84 – 4,99 %	208	69
	Zagrebačka banka d.d.	HRK	1,40 %	21.236	14.600
Ukupna sredstva duga				21.444	14.669
Tekuće dospijeće				–6.775	–5.378
Dugoročno dospijeće				14.669	9.291

Dugoročne financijske obveze po dospijeu

DUGOROČNE FINANCIJSKE OBVEZE PO DOSPIJEĆU	
'000 EUR	Iznos otplate
Dospijee od jedne do dvije godine	5.309
Dospijee od dvije do tri godine	3.982
Ukupno	9.291

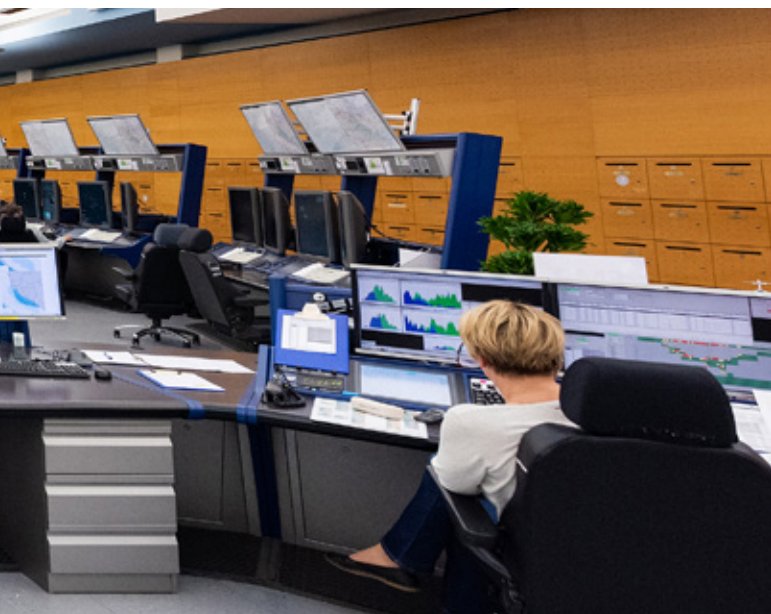

PREGLED NOVČANIH TOKOVA

U 2024. Društvo je ostvarilo ukupnu vrijednost negativnog novčanog toka od 37,9 milijuna EUR (u 2023. 2,6 milijuna EUR pozitivno).

NOVČANI TOK 2024.

'000 EUR	2024.
Neto povećanje novčanog toka od poslovnih aktivnosti	23.933
Neto smanjenje novčanog toka od investicijskih aktivnosti	-46.205
Neto smanjenje novčanog toka od financijskih aktivnosti	-15.659
Ukupno smanjenje novčanog toka	-37.931
Novac i novčani ekvivalenti na početku razdoblja	66.284
Novac i novčani ekvivalenti na kraju razdoblja	28.353

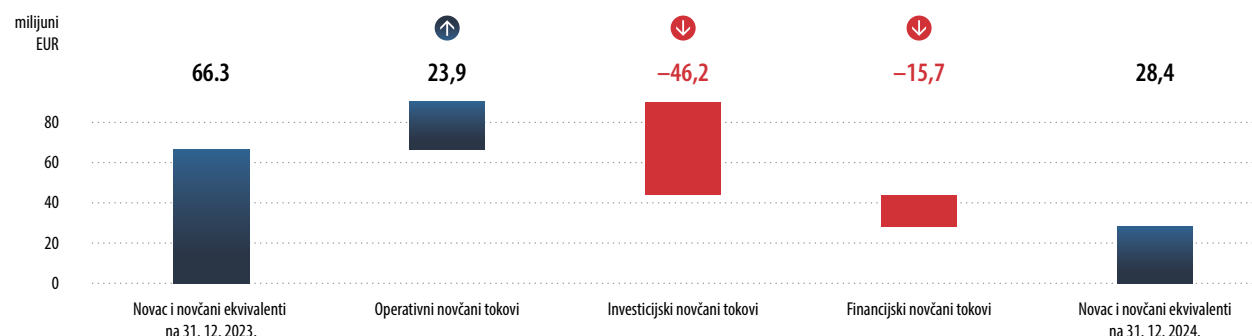

Takav rezultat posljedica je:

- **23,9 milijuna EUR pozitivnih operativnih novčanih tokova** koji su pretežno rezultat:
 - ostvarenog poslovnog dobitka prije poreza u visini od 21,5 milijun EUR i ostvarene samo akumulacije likvidnosti temeljem ostvarenog troška amortizacije od 11,7 milijuna EUR;
 - neto negativnog usklađenja bruto poslovnog rezultata za nenovčane stavke u visini od 11,0 milijuna EUR (prvenstveno se odnose na iskorištena i ukinuta rezerviranja);
 - povećanja operativnih novčanih tokova temeljem plaćenih kamata u vrijednosti od 0,3 milijuna EUR te uplaćenog poreza na dobit u iznosu od 5,4 milijuna EUR i
 - zabilježenih pozitivnih promjena u vrijednosti neto radnog kapitala od 7,4 milijuna EUR Društva: povećanja operativnih novčanih tokova temeljem

povećanja kratkoročnih potraživanja za 5,6 milijun EUR; povećanja operativnih novčanih tokova temeljem povećanja kratkoročnih obveza Društva za 1,9 milijuna EUR i smanjenja operativnih novčanih tokova temeljem povećanja salda zaliha za 51,4 tisuća EUR.

- **46,2 milijuna EUR negativnog novčanog toka iz investicijskih aktivnosti** koji su u najvećoj mjeri obilježeni ulaganjima u dugotrajnu materijalnu i nematerijalnu imovinu te oročenjima i razročenjima depozita kod Zagrebačke banke d.d., Privredne banke d.d. i Hrvatske poštanske banke d.d.;
- **15,7 milijuna EUR negativnog novčanog toka iz financijskih aktivnosti** koji su u najvećoj mjeri obilježeni kroz vrijednost otplate kredita i uplate obveze na temelju udjela u temeljnom kapitalu u Državni proračun Republike Hrvatske Odlukom Vlade RH.

Pregled razvoja ukupnih novčanih tokova Društva u 2024.

INVESTICIJE

Plan poslovanja za 2024. u dijelu koji se odnosi na plan investicija sadrži 22 projekta i pojedinačnu nabavu dugotrajne imovine ukupnog investicijskog potencijala od 33,1 milijuna EUR.

Predmetna razina investicija ocijenjena je kao nužna uzimajući u obzir potrebu za kontinuiranim pružanjem usluga, nastavak već započetih investicija bitnih za sigurnost pružanja usluga u

zračnoj plovidbi i potrebu za pokretanjem novog investicijskog ciklusa koji će omogućiti dostatan kapacitet za ispunjavanje rastućih poslovnih zahtjeva i očekivano povećanje zračnog prometa. Društvo je investicijski plan realiziralo u iznosu od 28,2 milijuna EUR, što predstavlja 85,3 % Plana i ukazuje na snažnu usmjerenost Društva na realizaciju planiranih strateških investicijskih projekata.

INVESTICIJE U 2024.

'000 EUR	Plan 2024.	Ostvarenje 2024.	% ostvarenja Plana
Projekti nadogradnje ATM sustava (ATM)	4.419	3.810	86,2 %
Nadogradnja COOPANS ATM sustava (ATM-C1)	2.725	2.933	107,6 %
Modernizacija COOPANS ATM sustava (ATM-C2)	3.800	4.443	116,9 %
Projekti mrežne i telekomunikacijske infrastrukture (NET domene)	2.420	2.040	84,3 %
Projekti sustava govornih i podatkovnih komunikacija (COM domene)	1.976	843	42,7 %
Izgradnja mreže radio-navigacijskih sustava radiodoljinomjera (DME) i integracija pokazivača statusa navigacijskih sustava na kontrolorskim konzolama (NAV)	1.392	793	57,0 %
Projekti nadogradnje radarskih sustava (SUR)	995	2.059	206,9 %
Izgradnja nacionalnog sustava multilateracije (WAM)	692	1.014	146,5 %
Projekti automatskih sustava za meteorološko motrenje (AWOS/MET domene)	3.367	3.453	102,6 %
Projekti rekonstrukcije građevina i infrastrukture	827	293	35,5 %
Projekti modernizacije energetske i klimatizacijske sustava	2.160	1.540	71,3 %
Projekti modernizacije poslovnih informacijskih sustava (ICT)	1.047	876	83,7 %
Modernizacija integriranog poslovnog informacijskog sustava (IPIS)	433	0	0,0 %
Projekti razvoja usluga zrakoplovne meteorologije (MET-ATM domene)	749	38	5,1 %
Projekti modernizacije upravljanja zrakoplovnim informacijama (AIM domene)	96	11	11,2 %
Projekti sustava upravljanja (USSU domene)	500	22	4,4 %
Projekt fleksibilnog korištenja zračnog prostora (FUA)	133	290	218,2 %
Projekt modernizacije radnih mjesta za prilazne i aerodromske kontrole zračnog prometa	305	292	95,8 %
Izgradnja i opremanje višenamjenskog centra u Zadru	397	105	26,5 %
Projekt nabave i implementacije toranjskog simulatora	1.149	819	71,3 %
Projekt jedinstvenog nadzora i upravljanja uređajima i sustavima (CroTMCS)	516	575	111,4 %
Ostala investicijska ulaganja	1.017	603	59,3 %
Pojedinačna nabava dugotrajne imovine	1.947	1.366	70,1 %
Ukupno Σ(1-23)	33.062	28.218	85,3 %

Izgradnja nacionalnog sustava multilateracije (WAM) i obnova radarskih sustava

Projektom obnove i nadogradnje postojećih radarskih sustava Kozjak i Psunj provedena je zamjena svih elektroničkih komponenti sustava, obnova mehaničkih komponenti sustava (antenski i pogonski sustav) te je ostvarena funkcionalna nadogradnja sustava sukladno novim funkcionalnim zahtjevima i trendovima (integrirani ADS-B, podignuta razina kibernetičke sigurnosti i općenito rezistencije sustava).

Novoimplementiranim nacionalnim sustavom multilateracije (WAM) podignuta je redundancija cjelokupnog sustava nadzora zračne plovidbe te je ostvareno pokrivanje područja koja zbog konfiguracije terena nisu imala zadovoljavajuće radarsko pokrivanje. Arhitektura WAM sustava pogodna je za buduća proširenja i prilagodbe operativnim potrebama te implementaciju dodatne ADS-B usluge.

Sve će to osigurati bolji integritet i raspoloživost nadzorne (surveillance) informacije, što je bitan preduvjet osiguranja visoke razine sigurnosti i podrške daljnjem širenju kapaciteta temeljne ATS usluge. Pozitivan je i učinak na okoliš jer noviji principi i tehnologije poboljšavaju performanse sustava omogućujući pri tome daljnju optimizaciju zrakoplovnih postupaka kojima se u konačnici postižu uštede goriva i smanjenje buke.

Izgradnja automatskih sustava za meteorološko motrenje (AWOS)

Kako bi se i nadalje osiguralo sigurno i kontinuirano pružanje usluga zrakoplovne meteorologije, projektom izgradnje automatskih sustava za meteorološko motrenje (AWOS) provodi se zamjena dotrajalih tehničkih sustava AWOS na aerodromima Zagreb, Zadar i Dubrovnik, kao i izgradnja novog sustava na aerodromu Rijeka, uključujući pripremu/izgradnju elektroenergetske i komunikacijske infrastrukture potrebne za implementaciju AWOS-a.

Također, zamjena starih i izgradnja novih sustava potrebna je kako bi se uvele nove operativne funkcije, ali i značajno unaprijedile postojeće, npr. sustav ATIS (Automatic Terminal Information Service) u Zadru koji omogućuje smanjenje radnog opterećenja KZP-ova, udaljen rad prognostičara i motritelja, više automatizacije u odnosu na stare sustave, unaprijeđeni podsustav za tehnički nadzor i sl.

Nabava i implementacija toranjskog simulatora

Toranjski simulator nužan je za kontinuirano osposobljavanje kontrolora zračnog prometa i posljedično održavanje ovlaštenja za aerodromsku kontrolu. Uz nabavu simulatora osiguran je i preuređen adekvatan prostor unutar HKZP-a.

Projektom je osiguran trodimenzionalni toranjski simulator koji se koristi za inicijalno osposobljavanje, osposobljavanje za lokaciju i za kontinuirano osposobljavanje toranjskih kontrolora, a može se koristiti i za pružanje usluga u razvoju zračnih luka kroz simuliranje razvoja uzletno-sletne staze, stajanke, staza za vožnju i sl. Osposobljavanja KZP-ova na taj su način kvalitetnija i realističnija, a time i lakša.

OPIS KLJUČNIH FINANCIJSKIH POKAZATELJA POSLOVANJA

Analiza poslovanja na temelju financijskih izvješća (Izveštaj o financijskom položaju / bilanca na dan 31. 12. 2024., Izveštaj o sveobuhvatnoj dobiti za razdoblje I. XII. 2024., Izvešće o novčanom toku i Izveštaj o promjenama kapitala za 2024.) upotpunjena je pregledom poslovnih pokazatelja. U daljnjem tekstu detaljnije su opisani financijski pokazatelji poslovanja iz Pregleda ključnih pokazatelja poslovanja.

Prednost pokazatelja u odnosu na relevantne apsolutne vrijednosti jest njihova neovisnost o veličini Društva u pregledu. Budući da su moguća preklapanja informacija koje pružaju pokazatelji, odabrani su oni koji su bitni za poslovanje HKZP-a.

Koeficijent tekuće likvidnosti

Pokazuje sposobnost podmirenja kratkoročnih obveza bilančnim pozicijama koje jesu ili se u roku jedne godine mogu transformirati u gotov novac. Iako će adekvatnost tog pokazatelja varirati od industrije do industrije, struka je ipak indikativno postavila zahtjev da taj pokazatelj bude minimalno 2, što znači da Društvo ima barem dvostruko više kratkotrajne likvidne imovine (poželjno gotovine, potraživanja i zaliha) nego što su kratkoročne obveze koje dolaze na naplatu. Na dan 31. 12. 2024. vrijednost tog koeficijenta iznosi **3,41**, što ukazuje na stupanj sposobnosti podmirenja kratkoročnih obveza u dospijeću.

Koeficijent financijske stabilnosti

Koeficijent financijske stabilnosti mora biti manji od 1. U 2024. iznosi **0,61** te upućuje na solidnu financijsku stabilnost i to zato što se veći dio dugoročnih izvora koristi za financiranje kratkotrajne imovine.

Koeficijent zaduženosti

Koeficijent zaduženosti govori koliko se Društvo financira iz tuđih izvora financiranja. Koeficijent iznosi **0,24** u 2024., što je u skladu s najboljom praksom koja kaže da je koeficijent zaduženosti idealno manji od 0,5 budući da je poželjno da se Društvo financira više iz vlastitih nego iz tuđih izvora.

Stupanj samofinanciranja

Prikazuje udio vlastitih sredstava u ukupnoj imovini Društva. Iz aspekta zaduženosti poželjna je što viša vrijednost tog pokazatelja. Iznos od **0,76** u 2024. znači da 76 % ukupne imovine Društva svoj izvor pronalazi u vlastitom kapitalu Društva.

Koeficijent aktivnosti ukupne imovine

Upućuje na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu, i što je koeficijent veći, raste i brzina cirkulacije. Iskazani koeficijent od **0,63** za 2024. ukazuje na učinkovito korištenje ukupne imovine HKZP-a.

Koeficijent aktivnosti kratkotrajne imovine

Pokazuje učinkovitost upotrebe kratkotrajne imovine u ostvarivanju prihoda. Iznos pokazatelja od **1,21** u 2024. znači da iznos jednogodišnjeg prihoda premašuje vrijednost kratkotrajne imovine za 21 %, što ukazuje na dinamičnu transformaciju kratkotrajne imovine tijekom godine.

Prosječni dani naplate potraživanja od kupaca

Prosječni dani naplate potraživanja iznosili su **54 dana** tijekom 2024., što je u razini poduzetnika iste veličine. To je uvjetovano korištenjem EUROCONTROL-ova sustava naplate prihoda od pružanja usluga u zračnoj plovidbi, istog onog sustava koji koriste i drugi pružatelji usluga u zračnoj plovidbi država Europske unije.

EKONOMSKO – FINANCIJSKI RIZICI

Ekonomsko-financijski rizici, odnosno vjerojatnost nastupa odljeva ekonomskih koristi iz Društva zbog nastupa nepovoljnog poslovnog događaja, proizlaze iz različitih poslovnih aktivnosti i odnosa, pa posljedično i transakcija kojima je Društvo izloženo odnosno koje provodi u svom poslovanju. Pretpostavimo li da u poslovnom sustavu svi poslovni rizici prije ili kasnije rezultiraju rizicima ekonomsko-financijskog spektra, gotovo svi poslovni rizici u konačnici su ekonomsko-financijske prirode (dalje: financijski rizici).

Financijski rizici u užem smislu koji najviše utječu na Društvo i koje Društvo nadzire i kojima upravlja jesu rizik likvidnosti i kamatni rizik. Pored toga, Društvo nadzire i/ili upravlja ostalim rizicima značajnim za njegovo poslovanje – tržišnim rizikom, kreditnim rizikom te drugim rizicima.

Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti jest rizik od toga da Društvo neće biti u mogućnosti ispuniti svoje financijske obveze drugoj ugovornoj strani. Društvo upravlja rizikom likvidnosti tako da naplatu svojih potraživanja obavlja preko paneuropskog EUROCONTROL-ova sustava naplate rutnih i terminalnih naknada, čime osigurava vrlo visok stupanj naplate svojih potraživanja (povijesno preko 99 %), kontinuirano prati i analizira predviđeni i stvarni novčani tok na osnovi ročne strukture financijskih obveza te održava odgovarajuće iznose visoko likvidne imovine (gotovog novca i depozita) kako bi se posebno umanjili rizici likvidnosti po naslovu neplaniranih ili izvanrednih novčanih odljeva.

Kamatni rizik

Kamatni rizik jest rizik od promjene vrijednosti financijskog instrumenta uslijed promjene tržišnih kamatnih stopa u odnosu na kamatne stope koje se primjenjuju na financijski instrument. Drugim riječima, kamatni rizik jest mogućnost ostvarenja gubitaka (ili dobitka) zbog promjene tržišnih kamatnih stopa u odnosu na kamatne stope koje se primjenjuju na financijsku imovinu ili obveze Društva. Nije bilo značajnijih promjena utjecaja kamatnog rizika na poslovanje Društva. Neovisno o tome, interes Društva je umanjeње kamatnog rizika ugovaranjem fiksnih kamatnih stopa i upravljanjem depozitima.

Tržišni rizik

Slijedom članstva u EU i EUROCONTROL-u, HKZP u svojem poslovanju primjenjuje uredbe Europske komisije i propise EUROCONTROL-a koji se odnose na poslovne performanse HKZP-a i sustav rutnih i terminalnih naknada (Uredbe Europske komisije 2019/317, 2020/1627, EUROCONTROL-ova Načela, Vodič i Uvjeti primjene sustava rutnih naknada i uvjeti plaćanja), kao i nacionalni Pravilnik o utvrđivanju rutnih i terminalnih naknada (NN 91/2013). Navedeni propisi nalažu Društvu uspostavljanje baze troškova za rutne i terminalne usluge za svaku poslovnu godinu, prognoziranje zračnog prometa i formiranje jedinične cijene usluga (unit rate) po kojoj se korisnicima naplaćuju pružene usluge. Promet, kao čimbenik tržišnog poslovanja, značajan je iz aspekta ostvarenja planiranih prihoda, održavanja potrebne likvidnosti i stabilnosti financijskog i poslovnog sustava. Tržišni rizik, a posebice rizik ostvarivanja prometa i prihoda, dodatno je aktualiziran s obzirom na proces izrade novog revidiranog petogodišnjeg plana performansi za četvrto referentno razdoblje, odnosno 2025. – 2029. (odnosno RP4). Temeljna *Performance i Charging* Uredba 2019/317 uvela je dodatna ograničenja, potencijalno rigoroznije penale, rizike, pa čak i neizvjesnosti koji se mogu negativno materijalizirati u području petogodišnjih investicija, kapaciteta, jediničnih cijena, prometa, prihoda i slično. Sve navedeno dodatno i značajno usložnjava situacija oko neizvjesnosti i rizika povezanih s procjenom kretanja zračnog prometa u RP4 i utjecaja geopolitičkih zbivanja na tokove prometa. Uz navedeno, države članice EU-a izglasale su usvajanje novog SES2+ regulatornog okvira koji će zasigurno iziskivati donošenje novih provedbenih uredbi, čime će i ovako izazovno regulatorno okruženje postati još izazovnije i potencijalno rizičnije po održivost poslovnog modela Društva.

Rizik operativne poluge

Visoka razina operativne poluge koja karakterizira cijelu europsku ANS industriju sugerira financijski rizik inherentan poslovanju HKZP-a koji se može materijalizirati u vidu narušavanja operativne te ukupne profitabilnosti i novčanih tokova u slučaju značajnijeg negativnog odstupanja ostvarenog u odnosu na planiranu strukturu i opseg zračnog prometa. Prevencija i upravljanje tim rizikom provode se putem periodičnih poslovnih izvještaja rezultati kojih, u slučaju ako sugeriraju neprihvatljivu razinu rizika, ostavljaju prostor poslovodstvu za pravovremeno djelovanje u cilju osiguranja kontinuiteta održive profitabilnosti i likvidnosti.

Kreditni rizik

Kreditni rizik podrazumijeva rizik od toga da druga ugovorna strana neće u planiranom roku djelomično ili potpuno izvršiti svoje obveze te da će time uzrokovati ekonomske gubitke Društvu. Imovina koja potencijalno može izložiti Društvo kreditnom riziku sastoji se uglavnom od oročenih depozita, novca i novčanih ekvivalenata i potraživanja od kupaca. Potraživanja od kupaca prema procjeni naplativosti usklađena su za iznos ispravka sumnjivih i spornih potraživanja, dok su raspoloživ novac i novčani ekvivalenti te depoziti raspoređeni kod tri najveće hrvatske banke. S ciljem dodatnog ublažavanja kreditnog rizika, razmatra se opcija dodatne disperzije novca i novčanih ekvivalenata na druge financijske institucije i investicijske proizvode prihvatljivog profila rizika. Nije bilo značajnijih promjena utjecaja kreditnog rizika na poslovanje Društva.

Rizik supsidijarne odgovornosti

Društvo nije izloženo riziku supsidijarne odgovornosti.

Investicijski rizik

U kontekstu poslovanja HKZP-a, investicijski rizik predstavlja opasnost materijalizacije potencijalnih negativnih financijskih učinaka proizišlih iz odredbi postojeće i nove regulative koji se temelje na potencijalnom neispunjavanju investicijskog plana HKZP-a uslijed rizika koji proizlaze iz kompleksnih imovinsko-pravnih odnosa, rješavanje kojih je dugotrajno i upravljanje kojima je u značajnoj mjeri izvan kontrole HKZP-a. Društvo je u 2024. realiziralo investicije u vrijednosti 85,3 % planiranih investicija.

Rizik upravljanja kapitalom

Obzirom na negativan neto dug Društva na 31. 12. 2024., rizike vanjskog financiranja smatramo zanemarivima.

EKONOMSKA VRIJEDNOST

Pozitivan trend u kretanju zračnog prometa nastavljen je i u 2024. te je godina obilježena povećanjem prometa kroz cijelu poslovnu godinu u odnosu na 2023. Uz ostvareni veći promet, HKZP je ostvario bolji poslovni rezultat nego 2023.

Ciljevi HKZP-a i dalje su ambiciozni – razvoj potrebnih kapaciteta za rast prometa s naglaskom na kontinuirano ulaganje u modernizaciju sustava i školovanje osoblja, realizacija strateških investicija i daljnje poboljšanje učinkovitosti.

U izravno stvorenoj ekonomskoj vrijednosti, prihodi od prodaje za pružene usluge korisnicima zračnog prostora iznose 119,1 milijuna EUR, od čega se 94,7 % odnosi na inozemne korisnike. Ostali prihodi sukladno metodologiji isključuju knjigovodstvene kategorije prihoda poput otpuštanja rezervacija i otpisa potraživanja.

Operativni troškovi obuhvaćaju materijalne troškove za energiju, rezervne dijelove, zakup domaćih i međunarodnih vodova, usluge prijenosa podataka, prijevoz, održavanje opreme, osposobljavanje kontrolorskog osoblja, prava korištenja licenci i radijskih frekvencija, dnevnice za službena putovanja, putne troškove i dr.

Plaće i naknade zaposlenika obuhvaćaju bruto plaće svih zaposlenih s doprinosima iz i na bruto plaće uvećane za ukupno obračunate naknade zaposlenih (uključen dobrovoljni mirovinski fond i isplaćene otpremnine), sukladno Kolektivnom ugovoru.

Plaćanja davateljima kapitala odnose se na kamate na neotplaćeni iznos glavnice po realiziranim kreditima sukladno planiranoj dinamici otplate.

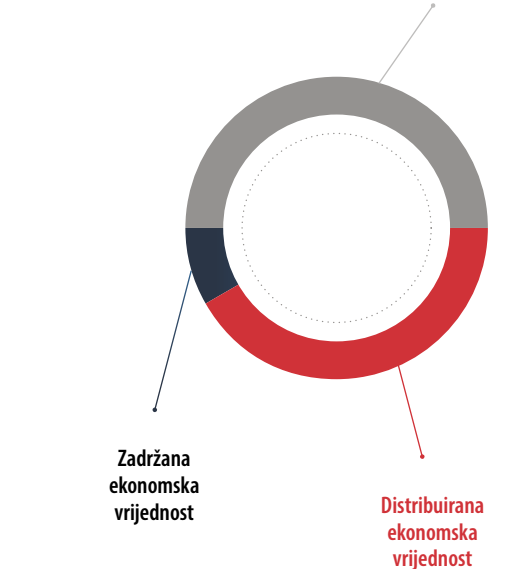
Ulaganja u zajednicu odnose se na donacije, sponzorstva i doprinos za turističku zajednicu (dostupno na linku <https://www.crocontrol.hr/info/drustvena-odgovornost/>).

Zadržana ekonomska vrijednost čini razliku između izravno stvorene i distribuirane ekonomske vrijednosti.

Izravno stvorena i distribuirana ekonomska vrijednost

IZRAVNO STVORENA I DISTRIBUIRANA EKONOMSKA VRIJEDNOST			
'000 EUR	2023.	2024.	2024./2023. (%)
Izravno stvorena ekonomska vrijednost – Prihodi	126.775	124.586	(1,7 %)
Prihodi od prodaje	122.740	119.059	(3,0 %)
Ostali poslovni prihodi	4.034	5.526	37,0 %
Distribuirana ekonomska vrijednost	100.283	104.364	4,1 %
Operativni troškovi	20.605	20.242	(1,8 %)
Troškovi zaposlenika	74.660	81.497	9,2 %
Plaćanja davateljima kapitala	405	301	(25,6 %)
Uplate u državni proračun	4.394	2.106	(52,1 %)
Ulaganja u zajednicu	220	218	(0,9 %)
Zadržana ekonomska vrijednost	26.491	20.222	(23,7 %)

Izravno stvorena i distribuirana ekonomska vrijednost (EUR) u 2024.

EU TAKSONOMIJA

Kao obveznik Uredbe o EU taksonomiji 2020/852, HKZP objavljuje ključne pokazatelje uspješnosti (prihod, kapitalne troškove – Capex i operativne troškove – Opex). Donošenjem Europskog zelenog plana 2019., Europska unija (EU) postavila je smjernice za zelene investicije. Kako bi se postiglo klimatski neutralno gospodarstvo, potrebno je potaknuti privatne investicije u održive, odnosno zelene projekte i gospodarske djelatnosti. U svrhu postizanja europskih klimatskih ciljeva i ciljeva Europskog zelenog plana, donesena je Uredba o EU taksonomiji (EU) 2020/852.

Prema članku 8. navedene Uredbe, HKZP je kao subjekt od javnog interesa i obveznik nefinancijskog izvještavanja prema Direktivi o nefinancijskom izvještavanju obavezan od 1. 1. 2022. izvještavati o svojim okolišno održivim djelatnostima.

Gospodarska aktivnost je taksonomski prihvatljiva ako je uvrštena u delegirane akte Uredbe o taksonomiji, odnosno ako su za nju raspisani tehnički kriteriji provjere, a taksonomski je usklađena ako zadovoljava spomenute tehničke kriterije provjere.

Kao obveznik nefinancijskog izvještavanja, HKZP objavljuje informacije o ključnim pokazateljima uspješnosti svojih taksonomski prihvatljivih, taksonomski usklađenih i taksonomski neprihvatljivih gospodarskih djelatnosti kako je propisano u Uredbi o EU taksonomiji i Delegiranom uredbom o objavama 2021/2178.

Kako bi se utvrdilo smatra li se neka gospodarska djelatnost prihvatljivom, radna skupina za nefinancijsko izvještavanje provela je analizu na dvije razine:

- gospodarska djelatnost provodi se na razini Društva
- gospodarska aktivnost nalazi se u aneksima delegiranih uredbi Uredbe o EU taksonomiji.

Analizom je zaključeno kako se u 2024. niti jedna djelatnost Društva ne nalazi na popisu objavljenih delegiranih akata, te je primarna djelatnost poduzeća taksonomski neprihvatljiva. U nadopunama klimatskog delegiranog akta iz lipnja 2023. među taksonomski prihvatljive aktivnosti uvrštene su djelatnosti povezane sa zrakoplovstvom, međutim djelatnosti HKZP-a nisu na popisu te se stoga i dalje smatraju taksonomski neprihvatljivima. Tablični prikazi taksonomskih ključnih pokazatelja (Capex, Opex i prihod) su prikazani u Dodatku 1.

Računovodstvene politike i ključni pokazatelji uspješnosti

Ključni pokazatelji uspješnosti za utvrđene gospodarske djelatnosti izračunati su i objavljeni u skladu s Delegiranom uredbom o objavama (EU) 2021/2178. Budući da zrakoplovstvo još nije jedan od sektora obuhvaćenih delegiranim aktima donesenim u skladu s člankom 10., stavkom 3. Uredbe (EU) 2020/852 udio taksonomski prihvatljivih ekonomskih djelatnosti u prometu, kapitalnim troškovima i operativnim troškovima bio je o % u financijskoj godini 2024.

Materijalni aspekti poslovanja na održivi razvoj

Sadržaj nefinancijskog izvještaja definiran je propisanom metodologijom GRI standarda i zakonskom obvezom članka 21.a Zakona o računovodstvu (NN 120/16, 116/18, 42/20, 47/20). HKZP je 2024. interno revidirao prethodno definirane materijalne (značajne) društvene, ekonomske i okolišne teme prema njihovoj važnosti i utjecaju na sposobnost stvaranja i održavanja vrijednosti.

Radna skupina za provedbu aktivnosti i prikupljanje podataka vezanih uz izradu Godišnjeg izvještaja 2024. evaluirala je utjecaj HKZP-a na okoliš, ekonomiju i društvo općenito te revidirala strukturirano prikupljene nefinancijske pokazatelje održivosti. Rezultat je to provedenog procesa identifikacije materijalnih tema unutar kojeg su evaluirani unutarnji i vanjski kriteriji određivanja pojedinih tema značajnih za poslovanje HKZP-a, uključujući unutarnje čimbenike kao što su misija i vizija, vanjske kriterije kao što su društveni, okolišni i ekonomski utjecaj poslovanja, te utjecaj na dionike poslovanja.

Popis značajnih tema

EKONOMSKA KATEGORIJA	OKOLIŠNA KATEGORIJA	DRUŠTVENA KATEGORIJA
▪ Ekonomski učinak ▪ Neizravni ekonomski učinak ▪ Proces i održivost nabave ▪ Borba protiv korupcije	▪ Utjecaj poslovanja na okoliš	▪ Zapošljavanje i radni uvjeti ▪ Zdravlje i sigurnost na radu ▪ Obuka i obrazovanje ▪ Nediskriminacija ▪ Razvoj lokalnih zajednica

U procesu određivanja materijalnih tema razmatrana su očekivanja ključnih dionika po pitanju utjecaja HKZP-a na ekonomiju, društvo i okoliš. Identificirani su ključni dionici s kojima HKZP ima kontinuiranu suradnju kroz kanale komunikacije kako je prikazano u tablici Suradnja s dionicima.

DIONICI	METODA KOMUNIKACIJE	DIONICI	METODA KOMUNIKACIJE
Zaposlenici	intranet/interni servis, mrežna stranica, radionice, razgovori, e-pošta, obrazovanje i usavršavanje, izvješća o poslovanju, planovi poslovanja, Glasilo	Tijela javne vlasti	direktni kontakti, posjeti, tematski sastanci, mrežna stranica, e-pošta, izvješća o poslovanju, konferencije
Korisnici	direktni kontakti, posjeti, sastanci, mrežna stranica, e-pošta, izvješća o poslovanju i skupovi	Financijske institucije	financijska izvješća, mrežna stranica, posjeti, tematski sastanci, e-pošta
Sindikati	kolektivni pregovori, oglasne ploče, sastanci	Strukovna udruženja	direktni kontakti, posjeti, tematski sastanci, mrežna stranica
Radničko vijeće	savjetovanja, suodlučivanje, izvješća o poslovanju	Regulatorna tijela	direktni kontakti, dopisi, e-pošta, posjeti, tematski sastanci, mrežna stranica, izvješća o poslovanju
Vlasnici	sjednice Skupštine, Nadzornog odbora i Revizijskog odbora, dopisi, e-pošta, mrežna stranica, izvješća o poslovanju, direktni kontakti, sastanci	Mediji	priopćenja, intervjui, objave, mrežna stranica
Dobavljači	direktni kontakti, posjeti, sastanci, mrežna stranica, e-pošta, izvješća o poslovanju i skupovi	Poslovna, stručna i akademska javnost	konferencije, stručne publikacije, tematski sastanci, mrežna stranica
Lokalna zajednica	doprinosi, donacije i sponzorstva, mrežna stranica, posjeti, sastanci		

Članstva u međunarodnim organizacijama i strukovnim udruženjima:

- Organizacija za međunarodno civilno zrakoplovstvo (ICAO) – kroz članstvo RH
 - Sjevernoatlantski savez (NATO) – kroz članstvo RH
 - Europska organizacija za sigurnost zračne plovidbe (Eurocontrol) – kroz članstvo RH
 - Europska agencija za sigurnost zračnog prometa (EASA) – kroz članstvo RH
 - Funkcionalni blok zračnog prostora središnje Europe (FAB CE) – kroz članstvo RH
 - Međunarodna organizacija civilnih pružatelja usluga u zračnoj plovidbi (CANSO)
- Inicijativa regionalnih pružatelja usluga u zračnoj plovidbi (Gate One)
 - Udruženje COOPANS (suradnja šest pružatelja usluga u zračnoj plovidbi)
 - Udruženje A6 – kroz članstvo u COOPANS-u
 - Upravitelj uvođenja SESAR-a (SESAR Deployment Manager) – kroz članstvo u COOPANS-u
 - Zajedničko poduzeće SESAR 3 (SESAR Joint Undertaking) – kroz članstvo u COOPANS-u
- Nova paneuropska prometna mreža (NewPENS)
 - Udruženje pružatelja usluga zrakoplovne meteorologije (MET Alliance)
 - Udruženje europskih meteoroloških službi (EUMETNET) – kroz članstvo DHMZ-a
 - Međunarodna suradnja u području nadzora zračnih luka (ICAS)
 - Hrvatska gospodarska komora (HGK)

Uslijed nabave 12 višenamjenskih borbenih zrakoplova tipa Dassault Rafale HKZP se suočio s novim izazovima. U 2024. su između Ministarstva obrane i HKZP-a usuglašena nova područja za letačke operacije te uspostavljene nove procedure za eskadrilu lovačkih aviona na zračnim lukama u RH.

Suradnja s dionicima

Mrežne stranice

Glavna mrežna stranica www.crocontrol.hr sadrži poveznice na mrežne stranice za pripremu leta:

Internet Briefing

<https://ib.crocontrol.hr>

zrakoplovni korisnici uz prethodnu registraciju imaju mogućnost preduzetne pripreme i podnošenja plana leta online, a dostupno im je i informiranje o važećim NOTAM-ima

MET portal

<https://met.crocontrol.hr/>

za registrirane korisnike dostupno je više vrsta zrakoplovnih meteoroloških informacija

AMC portal

<https://amc.crocontrol.hr/>

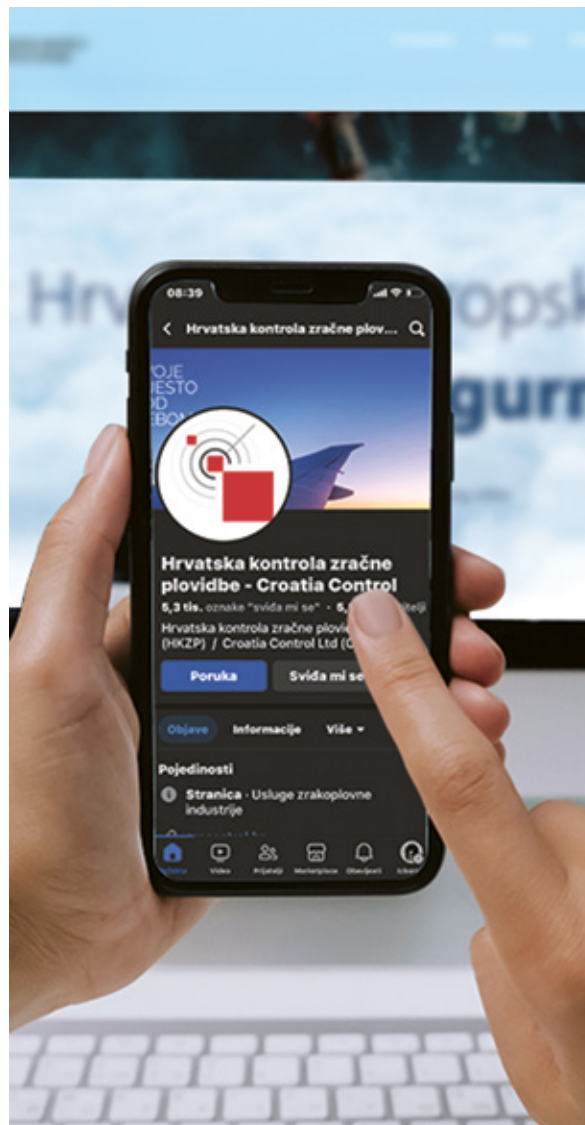
donosi informacije o aktivnostima u zračnom prostoru, a registriranim korisnicima omogućuje rezervacije za bespilotne sustave.

Društvene mreže

Na društvenim mrežama (Facebook, Instagram, LinkedIn, X, YouTube) objavljene su novosti o aktivnostima i otvorenim natječajima za radna mjesta s naglaskom na kampanju za privlačenje kandidata za nove kontrolore zračnog prometa.

Mediji

U medijima je popraćena pozdravna poruka HKZP-a vojnim borbenim avionima Rafale povodom njihovog dolaska u Hrvatsku i doprinos HKZP-a u akcijama spašavanja koje je provodio HGSS.

Interna komunikacija

Izravna interna komunikacija unutar HKZP-a odvija se putem različitih kanala koji osiguravaju pravovremeno i učinkovito dijeljenje informacija sa zaposlenicima.

Ključni alati uključuju Intranet i interni servis, koji zaposlenicima pružaju pristup relevantnim informacijama o poslovanju, novostima i resursima za rad. Također, koristi se e-pošta kao osnovno sredstvo za brzo i direktno komuniciranje, VPN mobilne mreže, oglasne ploče i izravni kontakt sa zaposlenicima putem organiziranih sastanaka i radionica.

Radionice i razgovori omogućuju interakciju uživo te potiču otvorenu razmjenu ideja i mišljenja. Obrazovni programi i programi stručnog usavršavanja predstavljaju još jedan važan kanal komunikacije, osiguravajući kontinuirani razvoj vještina i znanja zaposlenika.

Redovita izvješća o poslovanju i planovi poslovanja omogućuju zaposlenicima uvid u strateške ciljeve i rezultate kompanije, dok Glasilo HKZP-a pruža sveobuhvatan pregled aktivnosti kompanije i novosti u zrakoplovnom sektoru.

*„Hrvatska kontrola zračne plovidbe želi dobrodošlicu novim
zaštitnicima hrvatskog zračnog prostora. Letite mirno i sigurno.“*

Filip Mijić, kontrolor zračnog prometa koji je 25. travnja 2024. uputio pozdravnu poruku Rafaleima

Komunikacija s korisnicima usluga

HKZP stoji na raspolaganju svojim korisnicima omogućavanjem komunikacije e-poštom i telefonskim kontaktom po podružnicama i sektorima Društva, kojima se mogu uputiti prijedlozi, primjedbe ili upiti na koje se odgovara na dnevnoj bazi. Kontakt je također dostupan u Zborniku zrakoplovnih informacija, a za sve ostale usluge upiti se šalju Uredu za sigurnost i sustave upravljanja na adresu e-poštu ussu@crocontrol.hr, nakon čega se razmatraju i uz konzultacije sa stručnjacima donosi se odluka o daljnjim aktivnostima.

Glavni fokus praćenja informacija odnosi se na mišljenje putem redovitih foruma/konzultacija/sastanaka korisnika je li HKZP kao pružatelj usluga u zračnoj plovidbi ispunio njihove zahtjeve. Informacije o zadovoljstvu korisnika prikupljaju se izravnom komunikacijom i iz anketa koje se objavljuju na službenoj mrežnoj stranici ili dostavljaju putem e-pošte, kao i na samim forumima/sastancima.

Krajem svake godine donosi se Plan konzultacija s korisnicima za sljedeću godinu. Menadžer kvalitete prikuplja prijedloge i objedinjuje ih u jedinstveni plan, a na temelju rezultata analiza sektora predlaže poboljšanja načina rada ili kvalitete usluga te ih uključuje kao ulazne elemente za reviziju ciljeva tijekom preispitivanja koje provodi Uprava (Upravina ocjena). U 2024. realizirana je jedna konzultacija s korisnicima usluga putem anketa u kojoj je usluga zrakoplovnog informiranja visoko ocijenjena i 12 redovnih foruma, konferencija i sastanaka.

Realizirane konzultacije s korisnicima u 2024.

VRSTA USLUGE/FUNKCIJE/PROCESA	TEME	PROFIL KORISNIKA
Konzultacije putem anketa		
Zrakoplovno informiranje	Zadovoljstvo uslugama i produktima	Komercijalni zračni prijevoznici, zračne luke, aeroklubovi, HRZ/MORH, BHANSA, HACZ/MMPI/ostala državna tijela
Konzultacije putem redovitih foruma/konzultacija/sastanaka		
Upravljanje protokom zračnog prometa	Operativni razvoj i nove funkcionalnosti te alati namijenjeni unapređenju učinkovitosti mreže	Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi, AOLO, Upravitelj mreže, Taktički tim za kontrolu zračnog prometa, EUMETNET
Komunikacija, navigacija i nadzor	Praćenje provedbe Sporazuma o postupcima koordinacije o operativnoj uporabi sustava	MORH, Bojna zračnog motrenja i navođenja
Komunikacija, navigacija i nadzor	Praćenje provedbe Ugovora o pružanju radarskih podataka	BHANSA
Upravljanje poslovnim planiranjem – financijski aspekt	Utvrđivanje baza troškova i jediničnih cijena, propisi, promet	IATA, A4E, Lufthansa, Eurocontrol/CRCO/STATFOR, EK, pružatelji usluga u zračnoj plovidbi
Zrakoplovna meteorologija	Upoznavanje s MET karakteristikama Zagreb FIR-a Promjene na WAFC kartama, rezultati verifikacije, svemirsko vrijeme, predstavljanje MET promjena u HKZP-u, MET dio Internet-briefinga	Predstavnici Helikopterske hitne medicinske službe Predstavnici komercijalnih zračnih prijevoznika (Croatia Airlines, Trade Air, Delić Air)

VRSTA USLUGE/FUNKCIJE/PROCESA	TEME	PROFIL KORISNIKA
Konzultacije putem redovitih foruma/konzultacija/sastanaka		
Oblikovanje letačkih postupaka	Planovi implementacije procedura, izvješća vezana uz procedure, radovi na zračnim lukama povezani s izmjenom procedura	Zračne luke, Croatia Airlines i drugi komercijalni zračni prijevoznici, pružatelji podatkovnih usluga, ENAV
Operativne usluge u zračnom prometu	Unapređenje pružanja usluga za potrebe Oružanih snaga i koordinacije između HKZP-a i MORH-a/OSRH-a	MORH, OSRH, HRZ
Upravljanje prometom sustava bespilotnih zrakoplova	ASM/UTM, AMC Portal/AMC Portal Mobile	UAS korisnici zračnog prostora (civilni i vojni)
Upravljanje zračnim prostorom	Unapređenje procesa	MORH, OSRH, HRZ, HGSS, MUP
Operativne usluge u zračnom prometu i upravljanje zračnim prostorom	ASM, fleksibilno korištenje zračnog prostora, AMC Portal / AMC Portal Mobile, UAS operacije, ad Hoc strukture zračnog prostora, suradnja s ATS-om	Aeroklubovi, MMPI, HACZ, HUBS, MORH, OSRH, HRZ, UAS korisnici, korisnici zračnog prostora
Operativne usluge u zračnom prometu i upravljanje zračnim prostorom	Upravljanje zračnim prostorom	Korisnici zračnog prostora koji sudjeluju u jedriličarskim, parajedriličarskim i sl. aktivnostima
Sustav upravljanja sigurnošću	Razmjena iskustava iz područja SMS-a	BHANSa, SCL, HCL i ACG

Suradnja s dobavljačima

Poslovne aktivnosti HKZP-a uključuju veliki broj dobavljača, najviše iz područja elektroindustrije i elektroničkih komunikacija. HKZP kao javni naručitelj provodi postupke nabave sukladno Zakonu o javnoj nabavi i internim aktima.

Odabrani dobavljač, osim što jamči potrebne standarde kvalitete, mora voditi računa o sigurnosti sukladno SMS-u, načelima društveno odgovornog poslovanja koja se prije svega odnose na poštivanje ljudskih prava i radnih uvjeta, zdravlja i sigurnosti na radu, okoliša i poslovne etike.

Ocjenjivanje vanjskih dobavljača provodi se na godišnjoj razini te je prema Ocjeni dobavljača za 2024. izrađen izvještaj kojim je ocijenjeno 8 najznačajnijih dobavljača (7 domaćih i 1 inozemni).

Ukupna vrijednost provedenih postupaka javne nabave u 2024. iznosi 16,3 milijuna EUR (bez PDV-a), od čega je vrijednost usluga 7 milijuna EUR, radova 161 tisuća EUR i roba 9,1 milijuna EUR. Na zemlje članice EU-a odnosi se 20 % (na RH 80 %) ukupne vrijednosti provedenih postupaka javne nabave.

Ukupna vrijednost provedenih postupaka jednostavne nabave iznosi 3,2 milijuna EUR (bez PDV-a), od čega je vrijednost usluga 1,5 milijuna EUR, radova 678 tisuća EUR i roba 1 milijun EUR.

U 2024. HKZP je surađivao s 881 dobavljačem, od kojih je 86 inozemnih. Ukupni promet s dobavljačima iznosio je 47,3 milijuna EUR, od čega 24,5 milijuna EUR otpada na dobavljače iz RH.

Informacije o javnoj nabavi dostupne su na mrežnoj stranici:

<https://www.crocontrol.hr/kompanija/javna-nabava/>

Broj dobavljača s iznosima ulaznih računa s PDV-om po državama

PROMET U 2024.			
DRŽAVA	BROJ DOBAVLJAČA	EUR '000	%
Austrija	5	1.116	2,4
Belgija	5	953	2,0
Češka	4	32	0,1
Danska	1	6	0,01
Francuska	6	9.825	20,8
Italija	3	846	1,8
Irska	1	143	0,3
Mađarska	2	1	0,0
Nizozemska	6	204	0,4
Njemačka	12	432	0,9
Poljska	1	1	0,0
Republika Hrvatska	795	24.473	51,7
Slovačka	2	372	0,8
Slovenija	8	549	1,2
Španjolska	5	3.260	6,9
Švedska	3	438	0,9
Ukupno zemlje EU	859	42.651	90,1
Novi Zeland	1	449	0,9
Norveška	1	2	0,0
SAD	6	3.459	7,3
Velika Britanija	10	653	1,4
Švicarska	3	125	0,3
Kanada	1	1	0,0
Ukupno zemlje izvan EU-a	22	4.689	9,9
Sveukupno	881	47.340	100,0

Suradnja sa zrakoplovnom industrijom

Direktori šestero pružatelja usluga u zračnoj plovidbi koji čine Udruženje COOPANS predstavili su 19. studenog 2024. u Francuskoj sljedeću fazu modernizacije sustava za upravljanje zračnim prometom, koja je preduvjet za implementaciju nadogradnje sustava TopSky-ATC One tvrtke Thales.

U Beču je 26. lipnja 2024. održan sastanak povodom završetka projekta proširenja zračnog prostora slobodnih ruta. Taj projekt obuhvaća zračne prostore osam država, uključujući Austriju, Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu, Srbiju, Crnu Goru, Sjevernu Makedoniju, Albaniju i Sloveniju (SECSI FRA), a u 2024. uključio je i zračni prostor Italije (FRA IT). Realizacijom tog projekta stvoren je jedan od najvećih zračnih prostora slobodnog planiranja letenja bez ruta u Europi.

Suradnja s akademskom zajednicom

Podupiremo stručne prakse studenata kroz uspostavljene sporazume o suradnji s različitim fakultetima. Oni omogućuju studentima stjecanje praktičnog iskustva i uvid u profesionalno okruženje, čime se potiče njihova stručna izobrazba i razvoj vještina relevantnih za tržište rada.

Svake godine imamo prilike ugostiti studente aeronautike Fakulteta prometnih znanosti i upoznati ih s radom kontrolora zračnog prometa, ali i s radom naših inženjera te drugog operativnog osoblja.

Suradnja s lokalnom zajednicom

Članovi lokalne zajednice u mogućnosti su uputiti pisani zahtjev HKZP-u za sponzorsku suradnju, odnosno primanje donacija. Za svaku poslovnu godinu izvještava se o iznosima doniranih i sponzoriranih sredstava na HKZP-ovoj mrežnoj stranici.

HKZP je sisačkoj OŠ "Braća Bobetko" donirao računalnu opremu i namještaj, a sponzorirao je 309. Sinjsku alku, manifestacije Hrvatske udruge kontrolora letenja "Spoji lice s glasom", "Dan i noć na PMF-u", STEM Games, "HUBS dron piknik 2024", DroneDays i donatorsku utrku "Run for Down 2024". Također, sponzorirani su i HGSS, Nogometni klub Podsused, Udruga "Magare", Dobrovoljno vatrogasno društvo Ribnica i već tradicionalno obljetnica ustrojavanja HRZ-a.

"Spoji lice s glasom", zrakoplovni forum pilota, kontrolora zračnog prometa, pomoćnog zrakoplovnog osoblja i kabin-skog osoblja o komunikaciji na frekvenciji i o svemu što kontrolori inače nemaju prilike pričati na "žici"

Na našem štandu na skupu o bespilotnim letjelicama Drone-Days, održanom 8 i 9. 10. 2024. u organizaciji FER-a, posjetitelji su mogli vidjeti postupak prijave letova bespilotnih zrakoplova putem AMC Portala u svega nekoliko minuta.

DOGAĐANJA

Sajmovi karijera

U Zagrebu smo dana 11. prosinca sudjelovali na Career Speed Datingu u organizaciji Centra karijera FER-a i studentske udruge eSTUDENT, kao i 10. travnja u Splitu u organizaciji FESB-a. Sudjelovali smo i na Danima karijera FPZ-a, PMF-a naziva WISE i Job Fairu održanog u organizaciji FER-a. Kroz kratke razgovore imali smo priliku upoznati studente i saznati o njihovim karijernim interesima te smo im predstavili mogućnosti razvoja karijere.

Posjeti

Već tradicionalno u okviru programa stručne nastave 13. studenog ugodili smo učenike trećih razreda Elektrotehničke i ekonomske škole iz Nove Gradiške. Dan kasnije posjetili su nas učenici 2. razreda zagrebačke OŠ Tituša Brezovačkog u okviru terenske nastave o vrstama prometa, a krajem siječnja imali smo prilike ugostiti i osmaše te škole koji su u simulatoru mogli isprobati kako je to biti kontrolor zračnog prometa.

Također, bili smo domaćini maturantima Zrakoplovno tehničke škole Rudolfa Perešina koji su se 12. travnja. upoznali sa sustavima i opremom za kontrolu zračnog prometa, a o čemu su već učili u sklopu stručnih predmeta. U grupi učenika naši su zaposlenici odmah prepoznali Martina Kosovca koji je ove godine osvojio titulu The Voice Hrvatska.

Zrakoplovni dan u Velikoj Gorici

Pod pokroviteljstvom Vlade RH, 11. svibnja 2024. Grad Velika Gorica organizirao je zrakoplovnu priredbu AIRVG 2024 koja je, uz suorganizaciju MZLZ-a i potporu MORH-a – Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i Aerokluba "Velika Gorica", održana na Međunarodnoj zračnoj luci "Franjo Tuđman". Bili smo dio tog događanja na kojem su promovirani zrakoplovstvo i Velika Gorica kao grad zrakoplovstva. Naglasak je bio na modernizaciji hrvatskog vojnog zrakoplovstva i promidžbi poziva za zanimanja u zračnom prometu u okviru kojega smo na našem štandu promovirali zanimanje kontrolora zračnog prometa.

Novi Airbus A220

Povodom dolaska novog zrakoplova Airbus A220 Croatia Airlinesa 30. srpnja 2024., pozdravnu poruku prilikom ulaska u hrvatski zračni prostor uputio im je prilazni kontrolor zračnog prometa Tarik Luka Capar: "Hrvatska kontrola zračne plovidbe upućuje Vam iskrene čestitke povodom dolaska novog zrakoplova u Vašu flotu. Radujemo se nastavku suradnje sa željom da Vaš novi Airbus A220 ostvari mnoge uspješne letove."

Vježba potrage i spašavanja zrakoplova

Vježba "ASAR 2024 – 2" održana je u rujnu u organizaciji Ravnateljstva civilne zaštite na Malom Lošinju, a uz brojne sudionike sudjelovao je i HKZP. Cilj vježbe bio je provjera usklađenosti operativnog djelovanja sudionika sustava potrage i spašavanja zrakoplova na kopnu i unutarnjim vodama te krizno komuniciranje.

Okoliš

HKZP prepoznaje ključnu ulogu zaštite okoliša u svojem poslovanju i kontinuirano radi na minimiziranju negativnih utjecaja zračnog prometa na okoliš. Kao pružatelj sigurnih i pouzdanih usluga u zračnoj plovidbi, HKZP se aktivno vodi zakonskim odredbama i međunarodnim smjernicama za očuvanje okoliša, uključujući ciljeve smanjenja emisija stakleničkih plinova, energetske učinkovitosti te održivog korištenja resursa.

Implementacijom inovativnih operativnih rješenja, kao što je koncept slobodnih ruta, HKZP osigurava kraće i energetski učinkovitije letne rute, čime doprinosi smanjenju emisija ugljičnog dioksida i potrošnje goriva u zračnom prometu. Tim pristupom HKZP nastoji održati ravnotežu između sigurnosti, učinkovitosti i okolišne odgovornosti u svim aspektima svog djelovanja.

Glavni ekološki kriteriji utjecaja zračnog prometa na okoliš jesu buka zrakoplova i emisija štetnih plinova iz motora zrakoplova, međutim HKZP ne generira nijedan od njih.

HKZP izravno utječe na okoliš kroz sustave za komunikaciju, navigaciju i nadzor zračnog prometa, bukom koja može nastati radom uređaja, strojeva i centralnog klimatizacijskog sustava, korištenjem obnovljivih izvora energije i racionalnom potrošnjom prirodnih resursa (električne energije, vode i goriva za pogon opreme) te stvaranjem otpada. HKZP neizravno utječe na okoliš optimizacijom zračnog prostora i mrežom zračnih puteva.

Politika upravljanja okolišem

Politika upravljanja okolišem definirana je prilikom uvođenja sustava upravljanja okolišem prema normi ISO 14001:2015 sukladno prirodi, opsegu i utjecaju djelatnosti, proizvoda ili usluga HKZP-a na okoliš.

Politika upravljanja okolišem temelji se na prepoznavanju i upravljanju svim aspektima okoliša s ciljem smanjenja negativnih utjecaja zračnog prometa na okoliš i poticanja održivih praksi. U skladu s tom politikom, HKZP se obvezuje:

- **usklađivati sa zakonskim i drugim zahtjevima** vezanim uz zaštitu okoliša, osiguravajući usklađenost svih operacija s nacionalnim i međunarodnim propisima
- **razvijati svijest o odgovornom utjecaju na okoliš** među svim zaposlenicima, potičući odgovorno ponašanje i aktivan pristup zaštiti okoliša
- **uvježbavati radnike za akcidentne situacije**, osiguravajući da su spremni brzo i učinkovito reagirati kako bi minimizirali potencijalni okolišni utjecaj nesreća

- **poticati stalno poboljšanje sustava upravljanja okolišem**, prateći i unapređujući sve procese s ciljem povećanja učinkovitosti i smanjenja ekološkog otiska
- **kontinuirano sprječavati onečišćenje** kroz mjere nadzora i preventivnog djelovanja u svim operativnim procesima
- **upravljati doprinosom klimatskim promjenama** kroz operativne prakse koje smanjuju emisije, optimizaciju ruta i druge mjere prilagodbe klimatskim izazovima.

Težište svih aktivnosti postavljeno je na uklanjanje nesukladnosti koje se javljaju u sustavu upravljanja okolišem, pri čemu su prioritet stalno prepoznavanje i upravljanje rizicima i prilikama za poboljšanje te stalna kontrola svih radnih aktivnosti. Ova politika odražava posvećenost odgovornom i održivom upravljanju okolišem te stalnom doprinosu globalnim ciljevima očuvanja prirode.

KLIMATSKE PROMJENE

Zrakoplovstvo je odgovorno za 3,5 % aktivnosti koje pokreću klimatske promjene te stoga svi dionici trebaju dati doprinos održivom zrakoplovstvu. U ostvarenju ambicioznog cilja klimatske neutralnosti do 2050., EU treba poduzeti niz aktivnosti za osiguranje potpune dekarbonizacije zračnog prometa te se i zrakoplovna industrija obvezala smanjiti utjecaj na okoliš.

U okviru zajedničkog programa EASA-e i Eurocontrola, predstavnici HKZP-a su članovi radne skupine čiji je zadatak izraditi rješenja za veću transparentnost pružatelja usluga u izvještavanju o svom utjecaju na okoliš. Također, predstavnici HKZP-a sudjeluju i u radnoj skupini ICAO-a koja se bavi ekološkim pitanjima vezanim uz zračne luke i operacije zrakoplova u njihovoj blizini kako bi se poboljšale politike zaštite okoliša.

Doprinos dekarbonizaciji zrakoplovne industrije

HKZP doprinosi dekarbonizaciji zrakoplovne industrije kroz optimizaciju zračnog prometa i smanjenje emisija putem skraćivanja ruta. Kao pružatelj usluga u zračnoj plovitbi, HKZP omogućava zračnim prijevoznicima korištenje najkraćih mogućih ruta implementacijom koncepta zračnog prostora slobodnih ruta. Taj koncept omogućava zrakoplovima da planiraju rute s najmanjom udaljenosti unutar određenog zračnog prostora, umjesto da slijede unaprijed određene trase.

Oblikovanjem dolaznih i odlaznih letnih procedura uz omogućavanje neprekinutih operacija spuštanja, HKZP indirektno pridonosi mogućnosti postizanja optimalnih performansi zrakoplova u odnosu na kontrolu štetnih učinaka na okoliš u dolaznoj i odlaznoj fazi leta. HKZP mora korisnicima usluga osigurati mogućnost korištenja što kraćih ruta, za što su propisane ciljne vrijednosti koje ostvaruje punom implementacijom koncepta zračnog prostora slobodnih ruta.

Najvažnija inicijativa koju je HKZP proveo kako bi omogućio optimalno korištenje zračnog prostora svakako je implementacija zračnog prostora slobodnih ruta (FRA) u kojoj sudjeluje sa sedam partnera u susjedstvu. Inicijativa jedinstvenog europskog neba usmjerena je na okrupnjivanje zračnog prostora slobodnih ruta na što širem području s ciljem optimizacije korištenja prostora i smanjenja emisija odnosno štetnog utjecaja na okoliš.

Nakon pridruživanja Sjeverne Makedonije i Albanije SECSI FRA (South East Common Sky Initiative Free Route Airspace), te spajanja s talijanskim zračnim prostorom slobodnih ruta (FRAIT), u planu je i spajanje s mađarskim zračnim prostorom. Navedeno potvrđuje usmjerenost pružatelja usluga na daljnju optimizaciju zračnog prostora sa svrhom stvaranja prednosti za korisnike.

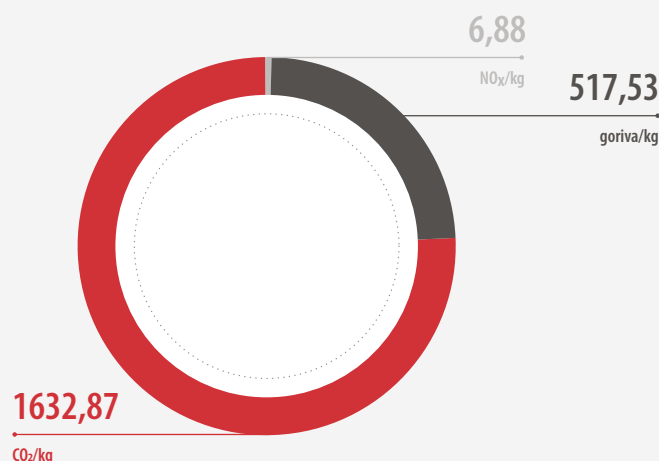

Provedbenom uredbom (EU) 2019/317, okoliš je definiran kao jedan od ključnih područja performansi za usluge u zračnoj plovitbi. Uredbom se definira učinkovitost horizontalnog leta na ruti za stvarnu putanju (KEA) i ključni pokazatelj performansi (KPI) u području okoliša, a posebnom odlukom Komisije definirane su ciljne vrijednosti.

Mjerenja ušteda sukladno definiranim parametrima interno se provode četiri puta godišnje. U 2024. izrađene su analize mogućih ušteda emisija (simulacije CO₂ i NO_x za odabrane datume i to 19. 1., 12. 4., 23. 8., 20. 12. korištenjem Eurocontrolovog alata za postoperativne analize Network Strategic Tool (NEST).

Puna primjena slobodnih ruta smanjuje vrijeme leta i količinu goriva potrebnu za let, što direktno smanjuje emisije CO₂. Uspostavljanjem ciljnih vrijednosti za skraćivanje ruta i optimizaciju upravljanja zračnim prometom, HKZP također doprinosi smanjenju potrošnje goriva, čime pomaže avioprijevoznicima smanjiti troškove operacija i emisije stakleničkih plinova.

Provedena je i simulacija prometa na rutnoj mreži prije i poslije uvođenja FRA, a temeljem usporedbe izračunate su potencijalne uštede po letu:

U okviru Plana performansi (2019. – 2024.) cilj u području okoliša postavljen je na ključni indikator učinkovitosti horizontalnog leta na ruti za stvarnu putanju – KEA. Ta mjera izražava se kroz postotak ostatka do idealne putanje udaljenosti velike kružnice.

Za 2024. predložena ciljna vrijednost postavljena je na 1,46 %, što je zapravo vrijednost koja predstavlja neučinkovitost dobivenu usporedbom duljine rutnog dijela stvarne putanje izvedene iz podataka dobivenih nadzorom i postignute udaljenosti u lokalnom zračnom prostoru.

Izračun ovog indikatora provodi PRU te ga i objavljuje na svojim stranicama, a za 2024. iznosi 1,6 %, što je nešto više od predložene ciljne vrijednosti. Iako cilj nije dostignut, neučinkovitost do idealne putanje je i dalje prihvatljiva uzimajući u obzir okolnosti visokog rasta prometa i opterećenja na kapacitete sektora OKZP-a Zagreb u sezoni.

EUROPSKI ATM Master Plan 2025

SESAR JU predstavio je Europski ATM Master Plan 2025, stratešku mapu modernizacije ATM-a s ciljem stvaranja učinkovitijeg i ekološki prihvatljivijeg europskog zračnog prostora do 2045., koji su podržale EU i industrija. Plan se bavi izazovima poput promjenjivog prometa, manjka osoblja, sigurnosnih prijetnji i klimatskih promjena.

Zračni promet povezuje ljude i gospodarstva, a njegova složenost zahtijeva visoku razinu koordinacije, harmonizacije i suradnje među svim dionicima, uključujući civilno-vojnu suradnju. Digitalna rješenja predviđena inicijativom Digitalno europsko nebo ključna su za smanjenje emisija i osiguranje otpornog ATM sustava, što zahtijeva zajednički pristup svih europskih država i organizacija.

Europski ATM Master Plan 2025 rezultat je suradnje ključnih dionika i definira strateške smjernice za ulaganja i regulatorne odluke. Plan postavlja 10 investicijskih prioriteta za iduće desetljeće, podržavajući digitalizaciju i održivost, uz prijelaz na servisni model temeljen na podacima i cloud tehnologijama radi bolje interoperabilnosti i brže primjene inovacija. Tim planom cilj je Europu napraviti najučinkovitijim i ekološki najprihvatljivijim nebom.

Naglašena je potreba za istraživanjem i razvojem uz 12 prioritarnih aktivnosti, uključujući razvoj i implementaciju ATM sustava u stvarnom vremenu, razvoj automatiziranih ATM sustava, razvoj novih tehnologija za poboljšanje preciznosti zračne plovidbe, povećanje sigurnosti zračnog prometa te smanjenje emisija i ekološki prihvatljiviji zračni promet.

Transformacija definirana planom donijet će značajnu vrijednost gospodarstvu i društvu te će imati ključnu ulogu u zelenoj tranziciji sektora. Očekuje se povrat ulaganja od **7 EUR za svaki uloženi euro do 2040.** i smanjenje **200 milijuna tona CO₂**, a do 2050. povrat će narasti na **17 EUR po euru** uz smanjenje **400 milijuna tona CO₂**, što odgovara trogodišnjim emisijama europskog zrakoplovstva.

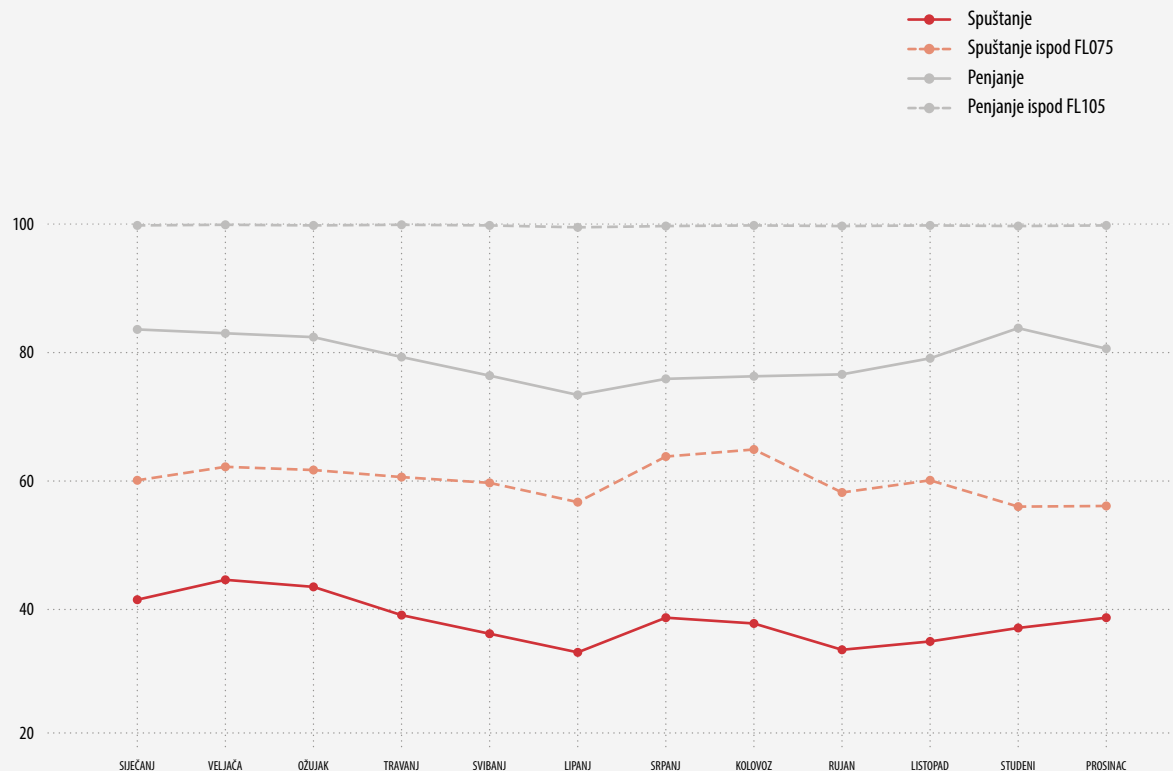
Optimizacija zračnog prostora i mreže zračnih puteva

U 2024. je završena implementacija PBN koncepta u cilju povezivanja gornjeg zračnog prostora na mrežu novih prilazno-odlaznih ruta za prostornu navigaciju u donjem zračnom prostoru te njihovo povezivanje na objavljene procedure prilaza. PBN predstavlja značajnu promjenu jer inicira prijelaz s navigacije koja se temelji na određenim navigacijskim sensorima na navigaciju prema letnim sposobnostima zrakoplova.

PBN koncept podrazumijeva i komplementarne promjene kao što su neprekidno spuštanje (CDO) koje su također provedene u okviru implementacije. Poboljšana učinkovitost vertikalnog leta tijekom penjanja (CCO) i spuštanja (CDO) zrakoplova može uštedjeti značajne količine goriva i CO₂ te također smanjiti razinu buke u blizini zračnih luka.

Za praćenje indikatora neprekidnog penjanja i snižavanja PRU je razvio posebnu metodologiju koja je opisana na mrežnim stranicama na kojima se mogu naći i rezultati mjerenja za pojedini aerodrom (slika niže), a PRU proračunava i rast prometa i CO₂ za sve odlazne letove.

Očekivani dobici, uz optimizaciju prometnih tokova i smanjenje emisije ispušnih plinova, uključuju smanjenje troškova zrakoplovnih kompanija i opterećenja prilaznih kontrolora te povećanje predvidivosti letnih operacija.

Uvježbanost zaposlenika u slučaju izvanrednih situacija

U 2024. održane su vježbe pripravnosti i odziva na hitne situacije u okolišu s ciljem osposobljavanja zaposlenika za postupanje u izvanrednim i hitnim situacijama na lokacijama Zagreb, Lučko, Split i Brač. Tom prilikom simulirano je curenje manje količine akumulatorske kiseline ili goriva iz agregata te motornog ulja iz automobila.

Doprinos Službe zrakoplovne meteorologije smanjenju emisija CO₂

Posebno je zanimljivo izdvojiti 2024. kao godinu u kojoj je obilježeno 100 godina od početka meteoroloških motrenja u Hrvatskoj namijenjenih zrakoplovstvu.

Na zračnim lukama u Hrvatskoj naši meteorološki motritelji izrađuju izvješća o stanju vremena koja se šalju u međunarodnu razmjenu svakih pola sata. Niz takvih zapisa u bazama meteoroloških podataka koristi se i za uočavanje promjena u temperaturama iz godine u godinu. Nakon ekstremno tople 2023., uslijedio je i iznadprosječan početak 2024., a ljeto 2024. bilo je skoro na svim postajama najtoplije dosad. Trend povećanja temperature se nastavlja i zagrijavanje trenutačno iznosi oko +0,8 °C po desetljeću.

U ožujku 2024. MET Služba HKZP-a organizirala je *MET Regional Coordination Workshop* na kojoj je okupila 18 predstavnika zrakoplovnih prognostičkih službi Hrvatske, Bosne i Hercegovine,

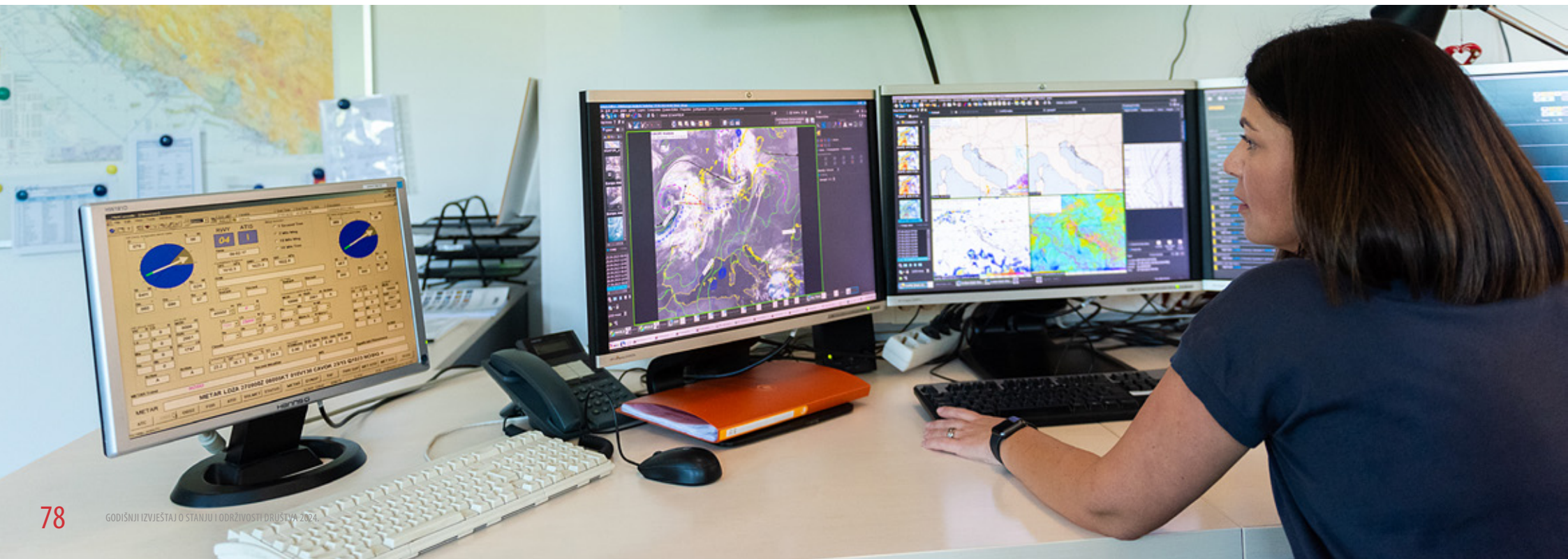
Italije, Slovenije i Srbije. Cilj radionice bio je razmijeniti znanja i iskustva vezana uz izdavanje i izradu zajedničkih prognostičkih produkata.

Održane su i radionice s ciljem poboljšanja MET usluga za ATM na kojima su sudjelovali nadzornici smjena, kontrolori protoka prometa i prognostičari. Predstavljena su poboljšanja MET prognoza za nadolazeću sezonu te su analizirane situacije iz prethodne godine u kojima je vrijeme utjecalo na promet. Razmatrani su praktični primjeri utjecaja grmljavine na protok prometa i izazove u upravljanju prometom.

Meteorološka služba s ostalim partnerima iz Udruženja COOPANS sudjelovala je u jednoj od validacijskih vježbi EU istraživačko-razvojnog projekta u SESAR 3 ATC-TBO u kojem sudjeluje 31 partner uz koordinaciju Eurocontrola. Cilj projekta je značajno smanjiti

utjecaj zrakoplovstva na okoliš tako što će se upravljanje zračnim prometom učiniti pametnijim i energetske učinkovitijim, što dovodi do smanjenja potrošnje goriva i emisija CO₂ i NO_x.

Stručnjaci Meteorološke službe osigurali su da se poligoni grmljavinskih oblaka integriraju u ATC sustav trajektorijalnih operacija (TBO) i alat za detekciju i rješavanje konflikata, što će omogućiti dinamičko prilagođavanje ruta u stvarnom vremenu na temelju promjena vremenskih uvjeta. Ova fleksibilnost omogućava smanjenje nepotrebne potrošnje goriva i izbjegavanje loših vremenskih uvjeta, kao i predviđanje i brzu reakciju na promjene u uvjetima zračnog prometa, čime se, uz povećanje sigurnosti, postiže i viša razina energetske učinkovitosti i smanjuje negativni ekološki utjecaj.

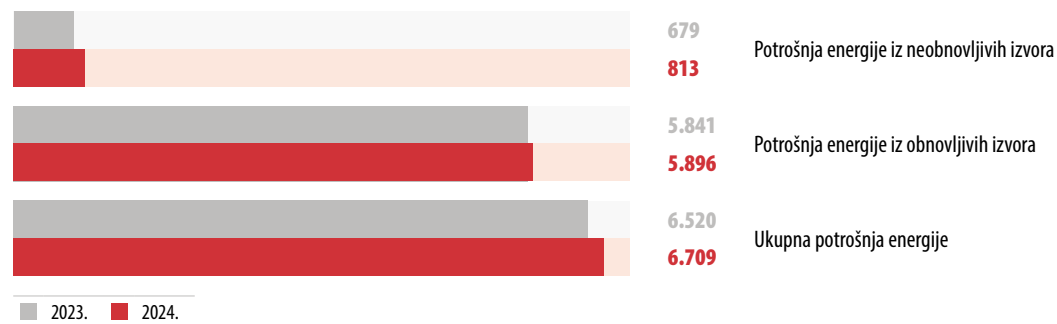

ENERGIJA

HKZP je predan očuvanju okoliša kroz sve aspekte svog poslovanja, uključujući odgovorno korištenje energije. S ciljem smanjenja okolišnog otiska, HKZP kontinuirano radi na racionalizaciji potrošnje energenata i poboljšanju upravljanja električnom energijom.

Te aktivnosti uključuju optimizaciju energetske učinkovitosti zgrada, sustava i operativnih procesa, kao i implementaciju tehnologija koje smanjuju potrošnju energije i kupovinu električne energije iz obnovljivih izvora. Na taj način HKZP doprinosi smanjenju emisija stakleničkih plinova, pridonoseći ukupnim naporima za zaštitu okoliša i održivi razvoj.

Ukupna potrošnja energije (MWh)

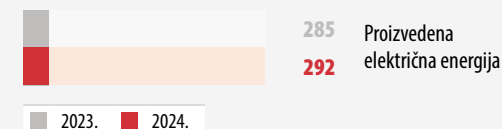
U 2024. ukupna potrošnja energije iznosila je 6709 MWh, a udio energije iz obnovljivih izvora iznosio je 97 %. Po udjelima u ukupnoj potrošnji energije, glavni izvor energije koji se koristi u poslovanju je električna energija s udjelom od 97 %. Na operativne potrošače otpada 36 % potrošnje električne energije, 35 % na sustav klimatizacije, a nešto manje od 8 % na potrošnju restorana. Potrošnja administrativnih prostora je oko 21 %.

Proizvodnja vlastite energije iz obnovljivih izvora

HKZP je jedan od prvih pružatelja usluga u zračnoj plovidbi u Europi koji je za poslovne potrebe primijenio obnovljive izvore energije. Na lokaciji u Velikoj Gorici 2015. je realiziran projekt "Sunčana elektrana HKZP-a", a instalirana snaga fotonaponske elektrane je 345 kW. U 2024. proizvedeno je 292 MWh, a proizvodnjom energije iz obnovljivih izvora u prosjeku je pokriveno oko 5 % vlastitih potreba za električnom energijom, što je dovelo do značajnih financijskih ušteda.

S obzirom na to da HKZP nabavlja električnu energiju certificiranu iz obnovljivih izvora, ta energija već ima nulte emisije stakleničkih plinova, čime vlastita proizvodnja energije ne doprinosi smanjenju ugljičnog otiska poduzeća, no donosi značajne uštede u troškovima te pridonosi poboljšanju održivosti i ozelenjavanju energetske miksa.

Proizvodnja energije iz fotonaponske elektrane (MWh)

Primjena sustava dizalica topline

U sjedištu HKZP-a implementiran je inovativan sustav dizalica topline povezanih s bunarima, što omogućava visok stupanj energetske učinkovitosti. Ovaj sustav koristi vodu iz bunara kao kondenzatorski medij, što je posebno korisno u ljetnim mjesecima kada se toplina odvodi na temperaturu od 14 °C, koja je relativno stabilna većim dijelom godine. Takav temperaturni uvjet omogućava dizalicama topline veću učinkovitost i povoljniji sezonski koeficijent energetske učinkovitosti (ESEER), što znači manju potrošnju električne energije za postizanje zadane razine rashlađivanja prostora.

Korištenjem bunarske vode kao rashladnog medija, HKZP ne samo da smanjuje ukupnu potrošnju električne energije, nego također povećava količinu proizvedene rashladne energije. Na taj način otvaraju se mogućnosti za proširenje kapaciteta sustava i dodavanje novih potrošača, bez značajnog povećanja energetske potrošnje. Sustav dizalica topline stoga predstavlja održivo rješenje koje doprinosi smanjenju okolišnog otiska sjedišta HKZP-a kroz racionalno korištenje energije.

HEP ZelEn

Stalna briga o okolišu se očituje i kroz korištenje obnovljivih izvora energije. Od prosinca 2017. HKZP kupuje certificiranu zelenu električnu energiju HEP ZelEn. Garancija da je riječ o električnoj energiji dobivenoj isključivo iz obnovljivih izvora dokazuje se ukidanjem dovoljnog broja jamstva podrijetla električne energije u registru jamstava podrijetla električne energije kojeg vodi Hrvatski operator tržišta energije, u skladu s važećom Metodologijom utvrđivanja podrijetla električne energije i Pravilima o korištenju registra jamstava podrijetla električne energije.

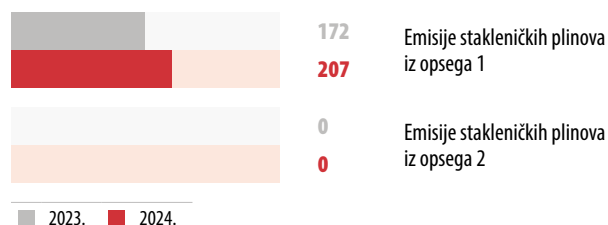
UGLJIČNI OTISAK

Ugljični otisak predstavlja ukupnu emisiju stakleničkih plinova, prvenstveno ugljičnog dioksida, nastalu tijekom poslovnih aktivnosti HKZP-a. U sklopu posvećenosti zaštiti okoliša, praćenje i smanjenje ugljičnog otiska ključno je za razumijevanje doprinosa klimatskim promjenama i uvođenje mjera koje minimaliziraju utjecaj na okoliš. Kontrola emisija obuhvaća sve aspekte djelovanja, od vlastite proizvodnje energije iz obnovljivih izvora do povećanja energetske učinkovitosti, smanjenja potrošnje fosilnih goriva i kupnje certificirane energije iz obnovljivih izvora.

Ugljični otisak uključuje opseg 1 i 2. Direktna emisija štetnih plinova potječu od upotrebe energenata za vlastite potrebe prijevoza (pogon službenih automobila, službena putovanja, terenski rad itd.), pogon agregata koji su pomoćni izvor napajanja električnom energijom i pogon strojeva za gospodarsko održavanje lokacija. Glavni izvor GHG emisija je potrošnja goriva u službenim vozilima.

Praćenje potrošnje energenata iz neobnovljivih izvora uvedeno je početkom 2018. kako bi se kvantificirani podaci i pratila statistika direktnih emisija stakleničkih plinova (opseg 1).

Emisije stakleničkih plinova (t)

Za izračun emisija stakleničkih plinova korištena je metodologija temeljena na Smjernicama za izračun GHG protokola (engl. GHG Protocol Corporate Standard). Prilikom izračuna emisija u opsegu 1, korišteni su podaci o potrošnji goriva i prirodnog plina te emisijski faktori baze nacionalnih faktora emisija Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije.

U izvještajnom razdoblju, korišteni su certifikati energije iz obnovljivih izvora HEP ZelEn. Količina kupljenih certifikata se odnosila na 5,369 MWh električne energije iz obnovljivih izvora.

U izvještajnom razdoblju nisu korišteni ugljični krediti niti se sudjelovalo u projektima uklanjanja i skladištenja emisija stakleničkih plinova u vlastitom poslovanju ni izvan lanca vrijednosti.

EMS edukacija

U HKZP-u je organiziran osnovni e-modul "Sustav upravljanja okolišem" s provjerom znanja u cilju osposobljavanja zaposlenika koje se provodi najmanje jednom u pet godina ili ranije ukoliko je došlo do bitnih izmjena u sustavu. Promjene zakonske regulative konstantno se prate i ažuriraju kroz dokumentaciju i na koordinacijskim sastancima, a po potrebi se osnivaju timovi koji provode usklađenja sa zakonskom regulativom.

Smanjenje razine EM zračenja

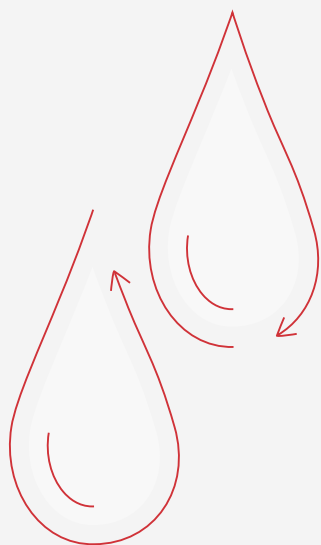
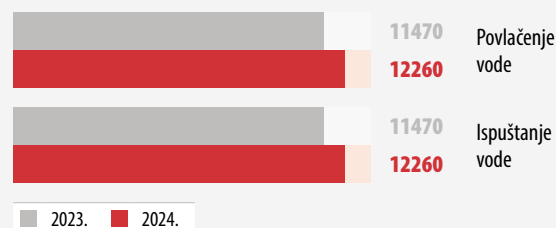
Sukladno Pravilniku o zaštiti od elektromagnetskih polja (NN 146/14, 31/19), HKZP provodi periodička mjerenja razina elektromagnetskih polja na postojećim izvorima (trenutno 110 izvora). Svako postavljanje novih izvora navigacijskih, komunikacijskih i radarskih sustava i uređaja obavlja se uz prethodno izdanu suglasnost Ministarstva zdravstva.

Svi izvori se upisuju u registar izvora Ministarstva zdravstva, dok HKZP vodi i redovno ažurira internu bazu podataka. Temeljem rezultata mjerenja, Ministarstvo zdravstva izdaje odobrenja za uporabu stacionarnih izvora elektromagnetskog polja. Od uvođenja mjerenja EM polja u 2015. u HKZP-u nije utvrđeno prekoračenje dozvoljene razine zračenja niti na jednom izvoru zračenja.

VODA

HKZP dobiva vodu iz sustava javne vodoopskrbe koja se unutar kompanije uglavnom koristi kao voda za piće i sanitarna voda. Odvodnja vode riješena je sustavom interne odvodnje koja vodi do sustava javne odvodnje.

Korištenje vode (m³)

GOSPODARENJE OTPADOM

Politika upravljanja okolišem usmjerena je na očuvanje okoliša kroz odgovorno korištenje resursa i minimiziranje otpada. S ciljem postizanja održivog poslovanja, HKZP se obvezuje:

- **očuvati i racionalno koristiti prirodne resurse** smanjujući potrošnju sirovina i energije, te primjenjivati mjere koje omogućavaju maksimalnu iskoristivost dostupnih resursa.
- **osigurati uvjete za odvojeno prikupljanje svih vrsta otpada**, čime se doprinosi recikliranju i pravilnom zbrinjavanju materijala, kao i smanjenju količine otpada koji završava na odlagalištima.
- **odabirati dobavljače prema zahtjevima zaštite okoliša**, surađujući s partnerima koji primjenjuju održive prakse, čime dodatno potičemo prijelaz na kružno gospodarstvo kroz cijeli lanac opskrbe.

Ovom politikom odražava se posvećenost odgovornom upravljanju resursima i promoviranju kružnog gospodarstva, s ciljem očuvanja prirodnih resursa za buduće generacije.

Upravljanje otpadom predstavlja važan dio održivog poslovanja HKZP-a, koje teži smanjenju svog okolišnog otiska. Kroz odgovorno prikupljanje, razvrstavanje i zbrinjavanje otpada, HKZP doprinosi očuvanju resursa i zaštiti okoliša.

Podaci su dobiveni internom evidencijom Odjela zaštite na radu, zaštite od požara i zaštite okoliša koja se bilježi u sustavu gospodarenja otpadom RH.

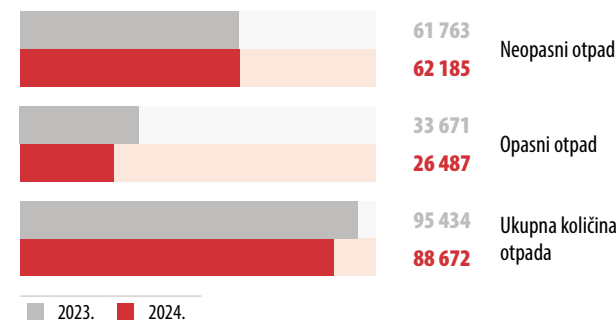

S otpadom se postupa poštujući osnovna načela i primjenjujući red prvenstva gospodarenja otpadom. Uz komunalni otpad prikupljaju se, odvajaju i ekološki zbrinjavaju neopasni i opasni otpad. Gospodarenje otpadom i praćenje generiranja opasnog otpada značajan je aspekt HKZP-a koji se kontinuirano prati i ažurira.

Ugovorni sakupljač otpada prikuplja neklorirana motorna, strojna i maziva ulja na bazi minerala te ih predaje ovlaštenom koncesionaru za oporabu koji ih potom obrađuje kao odgovarajući energent za postrojenje. U 2024. iskorišteno je 36 kg. Ujedno je taj ugovorni sakupljač otpada predao biorazgradivi otpad iz restorana u biotoplinsko postrojenje na daljnju upotrebu energenta za proizvodnju energije. U 2024. iskorišteno je 28,5 t. Predajom otpada za to ovlaštenim pravnim osobama omogućava se povećavanje postotka iskoristivosti metodom recikliranja ili uporabe a time i veća iskoristivost sirovine zbog stvaranje novih vrijednosti.

Sustav upravljanja otpadom temelji se na klasifikaciji otpada u dvije osnovne kategorije: opasni i neopasni otpad čije su količine navedene u donjoj tablici.

Količine otpada (kg)

Društvo

LJUDSKI POTENCIJALI

Znanje, stručnost i iskustvo zaposlenika najveća su vrijednost HKZP-a te se stoga kontinuirano provode aktivnosti usmjerene na razvoj novih vještina zaposlenika u svrhu unapređenja komunikacije i timskog rada. Zaposlenike se potiče na kontinuirano obrazovanje i razvoj te imaju mogućnosti za edukaciju i nakon završenog formalnog obrazovanja, na radnom mjestu ili izvan njega, i to pohađanjem različitih seminara, kongresa, savjetovanja i tečajeva. U 2024. realizirane su aktivnosti usmjerene na razvoj liderskih vještina menadžmenta.

HKZP je na dan 31. 12. 2024. imao 797 zaposlenika, što je 26 zaposlenika više u odnosu na 2023. kada je ukupan broj zaposlenika bio 771. Ukupan broj uključuje i 10 zaposlenika angažiranih preko Agencije za privremeno ustupanje radnika. Od ukupnog broja zaposlenika, na određeno vrijeme zaposleno ih je 32.

Kretanje broja zaposlenika u 2024.

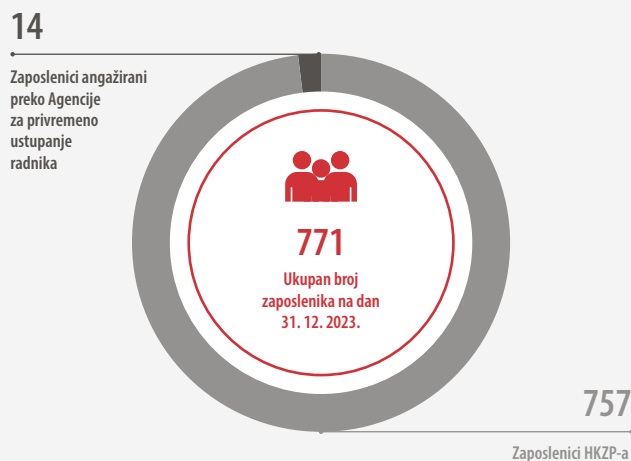
U 2024. zaposlena su 54 nova radnika, od toga 20 u Uredu direktora i ostalim uredima pri Uredu direktora (od kojih je 16 zaposleno kao kontrolori-studenti u Uredu za osposobljavanje u svrhu stjecanja dozvole kontrolora zračnog prometa), 7 u Sektoru prilaznih i aerodromskih kontrola zračnog prometa (JPAK-Podružnica Split/Brač 2, JPAK-Podružnica Zadar 1, JPAK-Podružnica Dubrovnik 2 i JPAK-Podružnica Istra/Kvarner 2), u Sektoru korporativnih funkcija Društva 11, u Sektoru tehničkih usluga i infrastrukture 13 i 1 radnik u Sektoru zrakoplovne meteorologije i zrakoplovnog informiranja.

Ukupan broj zaposlenika koji su prestali s radom u 2024. iznosi 24, od čega je 13 umirovljeno, 7 je otišlo zbog isteka ugovora na određeno vrijeme, 3 su otišla sporazumno, a 1 je preminuo.

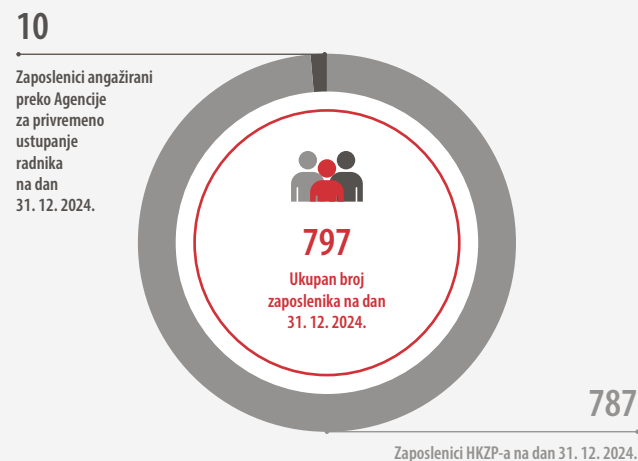
Preko Agencije za privremeno ustupanje radnika angažirano je 10 zaposlenika (u Uredu za osposobljavanje 2, Sektoru upravljanja zračnim prometom 2, Sektoru korporativnih funkcija društva 5 i Sektoru prilaznih i aerodromskih kontrola 1).

U 2024. 35 zaposlenika promijenilo je radno mjesto temeljem internog oglasa i/ili ponudom ugovora o radu te obavljaju poslove novih radnih mjesta (Ured direktora i ostali uredi u Uredu direktora 2, Sektor prilaznih i aerodromskih kontrola zračnog prometa 9, Sektor upravljanja zračnim prometom 12, Sektor korporativnih funkcija Društva 1, Sektor tehničkih usluga i infrastrukture 4 i Sektor zrakoplovne meteorologije i zrakoplovnog informiranja 7).

Broj zaposlenika na dan 31. 12. 2023.

Promjene broja zaposlenika u 2024.

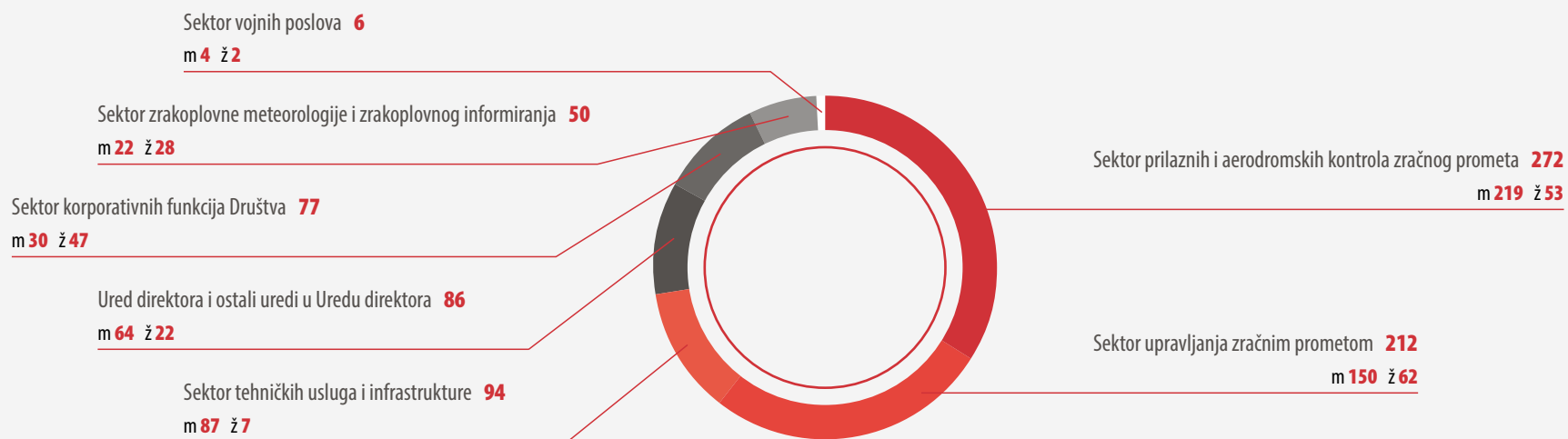
Dolasci **54**
Odlasci **24**

Plan zapošljavanja i njegova realizacija u 2024.

ORGANIZACIJSKA JEDINICA	PLAN UKUPNO	PLAN VANJSKO ZAPOSŁJAVANJE	PLAN INTERNO ZAPOSŁJAVANJE	REALIZIRANO UKUPNO	REALIZIRANO VANJSKIM ZAPOSŁJAVANJEM	REALIZIRANO INTERNIM ZAPOSŁJAVANJEM
Ured direktora i ostali uredi u Uredu direktora	28	28	0	16	16	0
Sektor prilaznih i aerodromskih kontrola zračnog prometa	0	0	0	0	0	0
Sektor upravljanja zračnim prometom	20	5	15	13	1	12
Sektor korporativnih funkcija Društva	9	9	0	4	4	0
Sektor tehničkih usluga i infrastrukture	6	4	2	0	0	0
Sektor zrakoplovne meteorologije i zrakoplovnog informiranja	2	1	1	1	1	0
Sektor vojnih poslova	0	0	0	0	0	0
Ukupno	65	47	18	34	22	12

U 2024. planirano je 65 novih zapošljavanja, od toga 47 odabranih vanjskom, a 18 internom selekcijom, dok je realizirano 34. Broj zapošljavanja odstupa od planiranih vrijednosti na razini organizacijskih jedinica zbog poslovne potrebe i dinamike poslovanja koja je zahtijevala zapošljavanje na drugim radnim mjestima u odnosu na inicijalni plan.

Struktura i broj zaposlenih po sektorima na dan 31. 12. 2024.

Struktura i broj zaposlenih po podružnicama na dan 31. 12. 2024.

Struktura zaposlenih po stručnoj spremi na dan 31. 12. 2024.

STRUČNA SPREMA	BROJ ZAPOSLENIKA	%	MUŠKARCI	ŽENE
VSS	312	39,1	212	100
VŠS	190	23,8	142	48
SSS	291	36,5	220	71
VKV	1	0,1	1	0
KV	2	0,3	1	1
NKV	1	0,1	0	1
Ukupno	797	100,0	576	221

U strukturi zaposlenika prema stručnoj spremi prevladava viša ili visoka stručna sprema koju ima 63 % zaposlenika.

Dob zaposlenika na dan 31. 12. 2024.

GODINE STAROSTI	BROJ ZAPOSLENIKA	%	MUŠKARCI	ŽENE
19-29	83	10,4	65	18
30-39	173	21,7	139	34
40-49	260	32,6	184	76
50-59	244	30,6	160	84
60-65+	37	4,6	28	9
Ukupno	797	100,0	576	221

Dobna struktura ukazuje na neravnomjernu distribuciju zaposlenika po starosti, odnosno da je zaposleno više radnika starijih od 50 godina nego onih koji su mlađi od 30 godina. Najveći broj je starosti između 30 i 50 godina, stoga taj trend ne predstavlja značajan rizik za poslovanje Društva u ovom trenutku. Prosječna starost zaposlenika na dan 31. 12. 2024. iznosi 44,18 godine.

Struktura zaposlenih po godinama radnog iskustva na dan 31. 12. 2024.

RADNO ISKUSTVO	BROJ ZAPOSLENIKA	%	MUŠKARCI	ŽENE
0-10	169	21,2	130	39
11-20	201	25,2	156	45
21-30	317	39,8	212	105
31-40	103	12,9	72	31
41+	7	0,9	6	1
Ukupno	797	100,0	576	221

Struktura zaposlenika po godinama radnog iskustva pokazuje relativnu uravnoteženost, uz izraženiji broj zaposlenika s 21 do 30 godina radnog iskustva.

Broj žena i muškaraca na upravljačkim funkcijama po organizacijskim jedinicama na dan 31. 12. 2024.

ORGANIZACIJSKA JEDINICA	BROJ ZAPOSLENIKA	MUŠKARCI	ŽENE
Ured direktora i ostali uredi pri Uredu direktora	11	8	3
Sektor prilaznih i aerodromskih kontrola zračnog prometa	24	23	1
Sektor upravljanja zračnim prometom	14	11	3
Sektor korporativnih funkcija Društva	13	9	4
Sektor tehničkih usluga i infrastrukture	11	10	1
Sektor zrakoplovne meteorologije i zrakoplovnog informiranja	9	5	4
Sektor vojnih poslova	2	2	0
Ukupno	84	68	16

Status zaposlenika

Svi zaposlenici uživaju jednako sva prava zajamčena Zakonom o radu i Kolektivnim ugovorom, neovisno o spolu i radnom vremenu, tj. bez obzira jesu li sklopili ugovor o radu na neodređeno ili određeno radno vrijeme, rade li u punom, nepunom ili skraćenom radnom vremenu.

U skladu s nacionalnim propisima, HKZP zaposlenicima osigurava pravo izbora predstavnika radnika kako bi se uzele u obzir njihove perspektive putem radničkog vijeća i na taj način osigurava neizravnu suradnju u donošenju odluka. U HKZP-u djeluje Radničko vijeće od 9 članova koje štiti i promiče interese radnika savjetovanjem, suodlučivanjem i drugim oblicima suradnje s poslodavcem o važnim pitanjima za njihov položaj.

U Društvu djeluju tri sindikata, od kojih su dva reprezentativna te uključena u donošenje i praćenje primjene Kolektivnog ugovora koji se odnosi na sve zaposlenike.

Zaposlenici dobrovoljni darivatelji krvi ostvaruju pravo na jedan slobodni plaćeni dan na dan darivanja krvi ili sljedeći radni dan, na što po Kolektivnom ugovoru imaju pravo najviše tri puta u godini.

Osim redovitog praćenja i prilagođavanja smjenskih rasporeda ovisno o potrebama zaposlenika, u veljači 2024. doneseni su Uputa za rad na daljinu i Pravilnik o rasporedu radnog vremena i načinu vođenja evidencija o obavljenim radnim satima. Donošenjem tih internih akata omogućen je i rad na daljinu onim zaposlenicima koji s obzirom na poslovne aktivnosti radnog mjesta mogu raditi na daljinu. Uvođenje rada na daljinu značajno je doprinijelo održavanju ravnoteže između poslovnog i privatnog života.

HKZP nudi širok spektar pogodnosti koje pružaju solidarnu potporu i materijalna prava zaposlenicima.

SOLIDARNA POTPORA	OSTALA MATERIJALNA PRAVA
Dani plaćenog dopusta – do 9 dana, ovisno o razlozima	Regres za korištenje godišnjeg odmora
Dani neplaćenog dopusta – do 30 dana, iznimno do godinu dana	Mirovinski program zaposlenika ▪ Jednokratna mirovinska naknada kod odlaska u mirovinu ▪ Uplata u zatvoreni dobrovoljni mirovinski fond (III. mirovinski stup, čija je visina propisana Kolektivnim ugovorom
Naknada za rođenje djeteta	Dar djetetu prigodom sv. Nikole i dar u naravi prigodom Božića
Naknada za tjelesno oštećenje	Naknada troškova prijevoza
Naknada za bolovanje zaposlenika dulje od 90 dana	Osiguranje zaposlenika od posljedica nezgode i bolesti 24 sata
Naknada za zdravstvene potrebe zaposlenika	Zdravstveni program prevencije i zbrinjavanja stresa za kontrolore zračnog prometa – do 14 kalendarskih dana rekreacijskog odmora godišnje
Naknada plaće tijekom roditeljskog dopusta	Sistematski zdravstveni pregled
Novčana pomoć zaposleniku ili njegovoj obitelji	Jubilarna nagrada
	Otpremnina u slučaju otkaza ugovora o radu (koji nije uvjetovan skrivljenim ponašanjem zaposlenika)
	Mjesečna naknada djeci preminulog zaposlenika do završetka redovnog školovanja, a najdulje do 23. godine

Tim mjerama podržavaju se osobne i obiteljske potrebe zaposlenika, što doprinosi njihovom zadovoljstvu i uravnoteženju profesionalnih i privatnih obveza.

Dobrovoljnih darivatelja krvi u 2024. bilo je 118.

OSPOSABLJAVANJE ZAPOSLENIKA

Kako bi se osiguralo pružanje sigurnih i kvalitetnih usluga i funkcija u zračnoj plovidbi, osobita važnost pridaje se osposobljavanju za stjecanje i održavanje kompetencija zaposlenika.

Za osposobljavanja neoperativnog osoblja zadužen je Sektor korporativnih funkcija Društva, a odnose se na osposobljavanje novih zaposlenika iz područja zaštite, zaštite na radu i zaštite od požara, kao i postojećih zaposlenika iz područja financija, računovodstva, prava, meteorologije, upravljanja zračnim prometom, tehničkih sustava. Također, HKZP zaposlenicima sufinancira troškove studija od posebnog interesa, kao i tečajeve stranih jezika.

Za osposobljavanja operativnog osoblja zadužen je Ured za osposobljavanje. Radna mjesta operativnog osoblja mjesta su od značaja za sigurnost pružanja usluga i funkcija, kako je između ostalog navedeno u Politici osposobljavanja u HKZP-u. Ured za osposobljavanje provodi osposobljavanje novih i postojećih kontrolora zračnog prometa, zrakoplovno-tehničkog, zrakoplovno-meteorološkog osoblja, pomoćnog zrakoplovnog i ostalog operativnog osoblja.

Prosječan broj sati osposobljavanja po zaposleniku u 2024. iznosio je 118 sati.

Svi tečajevi osiguravaju stjecanje ili osvježanje znanja kontrolora zračnog prometa, instruktora i ocjenjivača o standardnim praksama, postupcima, propisima i izvanrednim okolnostima čime se povećava sigurnost operacija. Svaki se tečaj provodi sukladno odobrenim programima osposobljavanja.

Oposobljavanje kontrolora zračnog prometa

Organizacija za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa djeluje u sklopu Ureda za osposobljavanje te je certificirana je u skladu s Uredbom Komisije (EU) 2015/340.

Teorijska osposobljavanja provode se u učionicama i prostorijama u sjedištu i po jedinicama prilaznih i aerodromskih kontrola zračnog prometa. Praktično osposobljavanje kontrolora zračnog prometa provodi se na najmodernijem radarskom i 3D toranjskom simulatoru smještenima u sjedištu te na toranjskom simulatoru u Splitu. Svi materijali potrebni za učenje dostupni su na softverskoj platformi CroVIBE.

Organizacija za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa pruža osposobljavanja i pripadajuće tečajeve:

- Inicijalno osposobljavanje, koje uključuje:
 - osnovno osposobljavanje
 - osposobljavanje za ovlaštenje oblasnog, prilaznog i toranjskog kontrolora
- Osposobljavanje za lokaciju, koje uključuje 16 različitih lokacija
- Kontinuirano osposobljavanje, koje uključuje:
 - obnovu znanja kontrolora (standardna praksa i postupci, izvanredne okolnosti, ljudski čimbenik)
 - osposobljavanje za konverziju (promjena operativne okoline).
- Osposobljavanje instruktora za praktično osposobljavanje i ocjenjivača, uključujući i tečajeve obnove znanja.

U 2024. proveden je velik broj osposobljavanja, što je vidljivo u tablici, u kojoj su navedena najvažnija osposobljavanja. Dodatno su provedeni i tečajevi osvježanja znanja za sve oblasne vojne kontrolore zračnog prometa, tečajevi obnove znanja, te velik broj radionica i brifinga. Dodatno, kontrolori moraju kontinuirano održavati ovlaštenja i ovlasti upisane u dozvolu, što pored obveznih provjera kompetencija i obnove znanja, uključuje i održavanje:

- zdravstvene sposobnosti kategorije 3 (za zrakoplovno osoblje) koja se provjerava svake dvije godine, a nakon 40. godine starosti svake godine
- jezične ovlasti za engleski jezik, za što polažu test ELPAC, čija je valjanost 3, 6 ili 9 godina ovisno o postignutoj razini.

VRSTA OSPOSOBLJAVANJA	BROJ TEČAJEVA	BROJ UPISANIH POLAZNIKA
Osnovno osposobljavanje	1	16
Osposobljavanje za ovlaštenje oblasnog kontrolora	2	24
Osposobljavanje za ovlaštenje toranjskog kontrolora	1	4
Osposobljavanje za ovlaštenje prilaznog kontrolora	1	10
Osposobljavanje za lokaciju za oblasnog kontrolora	6	23
Osposobljavanje za lokaciju za toranjskog kontrolora	2	6
Osposobljavanje za lokaciju za prilaznog kontrolora	1	10
Tečaj za instruktore osposobljavanja na radnom mjestu	2	16
Osvježanje znanja za instruktore	6	51
Tečaj za ocjenjivače	1	2
Osvježanje znanja za ocjenjivače	3	16
Osposobljavanje za osvježanje i produljenje ovlaštenja za oblasnog kontrolora	9	32
Osposobljavanje za osvježanje i produljenje ovlaštenja za toranjskog i prilaznog kontrolora	15	205
Konverzijski tečaj	1	120

Osposobljavanje ostalog operativnog osoblja

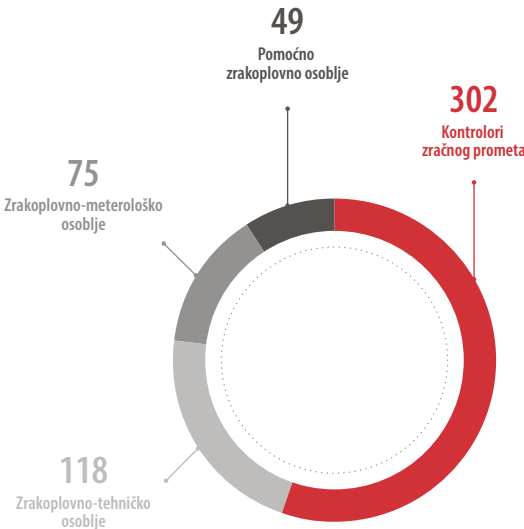
Zrakoplovno-tehničko osoblje

Za ovo osoblje provodi se temeljna obuka, tečajevi za stjecanje različitih ovlaštenja i kompetencija te tečajevi obnove znanja za stečena ovlaštenja i kompetencije. U 2024. ukupno je provedeno 115 internih školovanja.

Zrakoplovno-meteorološko osoblje

Za ovo osoblje provodi se temeljna obuka, tečajevi za stjecanje različitih ovlaštenja i posebnih ovlasti te tečajevi obnove znanja za stečena ovlaštenja. U 2024. provedeno je 9 školovanja, a održana su dva seminara za obnovu znanja za sve zaposlenike s prognostičarskim ovlaštenjem (24) i seminar za obnovu znanja za sve zaposlenike s motriteljskim ovlaštenjem (46). Također je uspješno dovršeno i jedno osposobljavanje za stjecanje posebne ovlasti OJT instruktor.

Operativno osoblje – broj dozvola u 2024.

Pomoćno i ostalo zrakoplovno osoblje

Osposobljavanja za stjecanje i održavanje ovlaštenja pomoćnog zrakoplovnog osoblja provode se za oblasne vojne KZP, operatere NOTAM-a uključujući instruktore, osoblje koje nadzire prosljeđivanje AFS poruka uključujući instruktore-COM, osoblje koje obavlja poslove obrade podataka o letu uključujući instruktore te osoblje koje obavlja poslove preduzetnog informiranja uključujući instruktore.

Osposobljavanja za stjecanje i održavanje ovlaštenja ostalog zrakoplovnog osoblja provode se za kontrolore protoka prometa, FIS kontrolore, osoblje koje obavlja poslove pružanja usluga zrakoplovnog informiranja, osoblje na poslovima oblikovanja letačkih postupaka, osoblje na poslovima izrade zrakoplovnih karata te osoblje na poslovima upravljanja zračnim prostorom, uključujući AMC koordinate i AMC koordinate-instruktore te nadzornike smjene.

U 2024. započeta su osposobljavanja za 4 nadzornika smjena, za 10 oblasnih vojnih KZP i za 2 specijalista za RNAV i konvencionalne navigacijske postupke. Provedena su 2 osposobljavanja za obnovu znanja za AMC koordinate, za stjecanje ovlaštenja za FIS instruktora, za obnovu znanja operatera COM odjela, za operatere preduzetnog informiranja i za kontrolore protoka prometa te osposobljavanje za vraćanje ovlaštenja za operatera COM odjela.

Također, započeta su osposobljavanja za poslove pružanja usluga zrakoplovnog informiranja, za 2 specijalista za RNAV i konvencionalne navigacijske postupke te za jednog NOTAM operatera. Provedena su i osposobljavanja za obnovu znanja za nadzornike smjene, operatere obrade podataka o letu, operatere COM odjela, operatere preduzetnog informiranja, kontrolore protoka prometa te AMC koordinate.

Tečajevi za druge pravne osobe

Teorijska obuka/tečajevi za udaljene pilote sustava bespilotnih zrakoplova i uporabe AMC Portala održana je za sljedeće žurne službe:

PRAVNE OSOBE	BROJ POLAZNIKA OBUKE	VRSTA TEČAJA/OBUKE	PREDAVAČI	ISPITI
HGSS	20	3	6	0
MUP	88	6	8	6
Sustav vatrogastva	12	3	3	2
Ravnateljstvo civilne zaštite	17	1	2	0
Ukupno	137	13	19	8

Teorijska obuka provedena je online i/ili fizički u prosječnom trajanju od 7 sati po jednoj edukaciji uz angažiranje jednog do dva predavača HKZP-a, nakon čega su održani online ispiti. Ispit provjere znanja za polaznike obuke u organizaciji HGSS-a proveden je u njihovoj organizaciji, a zaposlenici HKZP-a sudjelovali su kao predavači.

Aktivnosti zaposlenika

U HKZP-u nekoliko službi podupire stručne prakse studenata. U 2024. u MET službi jedan je student Geofizičkog odsjeka PMF-a u Zagrebu bio na praksi tijekom svoje posljednje akademske godine. Osnovna ideja jest pružiti im priliku da u stvarnom radnom okruženju steknu prva iskustva u temeljnim meteorološkim aktivnostima, a i da upoznaju potencijalno budućeg poslodavca. S druge strane, i poslodavac se promovira kod potencijalnih budućih zaposlenika.

ETIKA U POSLOVANJU

HKZP je prepoznao važnost integriranja poslovne etike u svoje poslovanje te etičkih načela, vrijednosti i standarda na kojima temelji svoje poslovanje. HKZP je bio među prvim trgovačkim društvima u vlasništvu RH koje je potpisivanjem Etičkog kodeksa u poslovanju s HGK implementiralo načela poslovne etike. Također, donošenjem Etičkog kodeksa te njegovom kontinuiranom primjenom, kao i primjenom internih provedbenih akata utemeljenim na zakonima, europskim standardima i vrijednostima građanskog društva, HKZP primjenjuje načela poslovne etike.

Etički kodeks HKZP-a sadrži moralna načela i načela profesionalne etike kojih se u svom radnom, profesionalnom i javnom djelovanju, u međusobnoj komunikaciji sa strankama, korisnicima usluga, suradnicima i u javnim nastupima trebaju odgovorno pridržavati svi zaposlenici, Uprava i poslovodstvo. Etički kodeks temelji se na poštivanju temeljnih ljudskih prava, kao i etičkih načela integriteta, poštenja, povjerenja, poštovanja, humanosti te odgovornosti.

HKZP je u 2024. kontinuirano primjenjivao načela etičkog poslovanja i vjerodostojno provodio politiku nulte točke tolerancije na korupciju. Slijedom toga nije bilo raskinutih ugovora s poslovnim partnerima ili oni nisu bili obnovljeni zbog mogućih povreda vezanih uz korupciju.

U HKZP-u su imenovani ovlaštenici koji su temeljem posebnih propisa i u 2024. obavljali funkcije od interesa za HKZP. To su povjerenik za etiku, osoba za nepravilnosti, službenik za informiranje i službenik za zaštitu podataka te dva ovlaštenika za zaštitu dostojanstva radnika. Oni su neovisni u svom radu, ali su obvezni dostavljati informacije i godišnja izvješća.

U 2024. nije bilo prijava niti postupaka za kršenje Etičkog kodeksa, niti povrede zaštite osobnih podataka. Zaprimito je 10 zahtjeva za pristup informacijama te su svi riješeni u roku. Neriješenih zahtjeva nije bilo, odbijen je jedan zahtjev, a odbačena su 2 zahtjeva. Usvojeno je 6 zahtjeva, a djelomično je usvojen 1 zahtjev jer se radilo o poslovnoj tajni. U 2024. nije bilo prijave nepravilnosti, ali je završen postupak koji se vodio po prijavi iz 2023. te je nakon provedbe postupka, koji se vodi temeljem Pravilnika o postupku imenovanja povjerljive osobe i postupku unutarnjeg prijavljivanja nepravilnosti, utvrđeno da ne postoji prijavljena nepravilnost.

Pokrenuta su 2 postupka zaštite dostojanstva radnika zbog diskriminacije, omalovažavanja i mobbinga te je nakon provedenih postupaka konstatirano da u jednom slučaju nije došlo do radnji navedenih u pritužbi radnika te je pritužba odbijena, ali je ipak poduzeta preventivna mjera i održana je tematska edukacija za sudionike u postupku, kao i njihove neposredne rukovoditelje u vezi načina komunikacije, njihovih prava i obveza kao zaposlenika HKZP-a, i načinu obvezujuće poslovne i etičke komunikacije u radnoj skupini. U drugom slučaju pritužba je bila osnovana te je izrečena usmena opomena radniku protiv kojeg je pritužba podnesena kako je potrebno uspostaviti profesionalnu poslovnu komunikaciju, kako usmenu tako i pisanu vodeći brigu o obliku prezentiranja informacije i karakteru informacije (strateško i operativno komuniciranje).

Kultura pravičnosti

Kultura pravičnosti podrazumijeva izgradnju atmosfere povjerenja i politike nekažnjavanja za nenamjerne pogreške, ali uz jasno utvrđene granice prihvatljivog i neprihvatljivog ponašanja, u kojoj se ljude potiče ili nagrađuje za otkrivanje informacija o ugrozama isključivo u cilju unapređenja sigurnosti, kao i prevencije većih nezgoda i nesreća. Pogreške, bilo da je riječ o manjim propustima, omaškama ili prekršajima, rješavaju se sigurnosnim preporukama, popravnim radnjama i osposobljavanjem kroz sustav upravljanja sigurnošću, a krajnji nemar, namjerni prekršaji i destruktivne radnje se ne toleriraju.

Učinkovitost izvještavanja o događajima povezanim sa sigurnošću izravno ovisi o tome kako neka organizacija definira krivnju ili kažnjavanje te kako njima upravlja. Zbog toga većina europskih pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, uključujući i HKZP, u okviru Politike sigurnosti donosi Izjavu o kulturi pravičnosti.

Koncept kulture pravičnosti omogućava učenje iz radnji kojima se ugrožava sigurnost i podizanje osviještenosti kroz bolje poznavanje nenamjernih sigurnosnih propusta koji se ne odnose samo na pojedinca već na cjelokupni ATM sustav (ljudi, procedure i oprema).

Uvođenjem sustava upravljanja sigurnošću u HKZP-u je implementiran koncept kulture pravičnosti, a gotovo sva njezina načela uvrštena su u priručnike i postupke te je povećano izvještavanje o događajima.

ZAŠTITA ZDRAVLJA I SIGURNOSTI NA RADU

HKZP kontinuirano provodi preventivne aktivnosti zaštite zdravlja i sigurnosti na radu svojih zaposlenika i certificiran je sukladno zahtjevima međunarodne norme ISO 45001:2018 (Sustav upravljanja zaštitom zdravlja i sigurnošću na radu).

Iz tog područja provode se osposobljavanja:

- iz zaštite na radu i zaštite od požara za nove zaposlenike
- za rad na siguran način putem e-learning modula za nove zaposlenike ili kod promjene radnog mjesta, a obuhvaća: usvajanje teorijskog znanja i praktično osposobljavanje na radnom mjestu te osnove pružanja prve pomoći i samopomoći, upoznavanje sa sustavima za dojavu i gašenje požara, normama ISO 45001 i ISO 14001, te evakuacijom i spašavanjem
- za provedbu preventivnih mjera zaštite od požara, gašenje početnih požara i spašavanje ljudi i imovine ugroženih požarom za sve zaposlenike.

Svim zaposlenicima omogućeno je obavljanje sistematskog pregleda u ugovornoj zdravstvenoj ustanovi jednom godišnje. Zaposlenici na radnim mjestima s posebnim uvjetima rada obavljaju provjeru zdravstvene sposobnosti u zakonski propisanim rokovima. Kolektivnim ugovorom regulirano je prihvaćanje odgovornosti strana potpisnica u smjeru pozitivne kulture zaštite zdravlja i sigurnosti pri radu.

Zdravstvena pitanja obuhvaćena Kolektivnim ugovorom odnose se na:

- pravo na plaćeni dopust zbog teške bolesti člana uže obitelji, neplaćeni dopust zbog njege člana uže obitelji ili liječenja na vlastiti trošak,
- dodatne sate godišnjeg odmora za zaposlenike s utvrđenim tjelesnim oštećenjem, profesionalnim oboljenjem, djetetom s posebnim potrebama,
- pravo na novčanu pomoć zaposleniku ili njegovoj obitelji sukladno odgovarajućim odredbama.

Sigurnosna pitanja odnose se na dodatke za posebne uvjete rada sukladno radnom mjestu zaposlenika (veći broj dana godišnjeg odmora, rekreacija, operativni dodatak).

Zdravstveni program prevencije i zbrinjavanja stresa za kontrolore zračnog prometa provodi se svake godine od sredine rujna do sredine travnja odnosno između dvije sezone. U proteklom razdoblju kroz taj program prošlo je 287 kontrolora na 4 lokacije koje je HKZP ugovorio za tu svrhu (Opatija, Veli Lošinj, Sveti Martin na Muri i Terme Zreče).

Upravljanje stresom u kritičnim događajima (CISM) metoda je brige za kontrolore zračnog prometa, FIC kontrolore i operativno osoblje koji su doživjeli kritični incident te su zbog toga pod stresom. U pružanju podrške dobrovoljno sudjeluju kolege kontrolori koji su za to educirani. U 2024. je u okviru CISM programa provedeno obnavljanje znanja u 5 termina i radionica za razvoj kompetencija i otpornosti u 2 termina za 34 kontrolora koji pružaju podršku, kao i njihov godišnji sastanak.

HKZP provodi niz mjera usmjerenih na zaštitu njihovog zdravlja i dobrobiti. Prva mjera uključuje izradu rasporeda smjena, gdje se posebna pažnja posvećuje kreiranju optimalnih radnih rasporeda kako bi se smanjio rizik od prekomjernog umora. Tako se osigurava dovoljno odmora između radnih sati, a posebna briga vodi se o noćnim smjenama koje su posebno zahtjevne.

Kroz TRM (Team Resource Management) program, potiče se timska suradnja i učinkovita komunikacija među zaposlenicima, što dodatno doprinosi smanjenju stresa i poboljšanju opće radne klime.

Odjel za zaštitu na radu, zaštitu od požara i zaštitu okoliša kvartalno izrađuje izvještaj o radu sustava upravljanja zaštitom zdravlja i sigurnosti pri radu namijenjen informiranju sindikata, povjerenika radnika za zaštitu na radu i Uprave. Izvješća koja su dostupna na objedinjenom indeksu dokumentacije pokazuju visoki stupanj sigurnosti i zaštite zdravlja na radnim mjestima, kao i ostvarenje postavljenih ciljeva.

Sukladno Zakonu o radu i Zakonu o zaštiti na radu, u HKZP-u djeluje Odbor za zaštitu na radu kojeg čine predstavnici poslodavca i zaposlenika, stručnjaci zaštite na radu te specijalist medicine rada.

Zakonska obveza održavanja sjednica je dva puta godišnje, a u HKZP-u se radi održavanja visokog stupnja sigurnosti te pravovremenog informiranja i poduzimanja potrebnih mjera zaštite na radu održavaju četiri sjednice.

Na sustavan način se prate i implementiraju zakonske promjene u tim područjima i zahtjevi primjenjivih normi te se redovito ažurira procjena rizika sukladno novonastalim promjenama. Uz interne procjene provedene sukladno međunarodnom standardu ISO 45001, provedeni su svi planirani unutarnji nadzori nad primjenom pravila zaštite na radu, zaštite od požara i zaštite okoliša.

Provedeno je i 5 vježbi evakuacije i spašavanja u središnjici i podružnicama HKZP-a sukladno planu za 2024. S obzirom na specifičnost lokacija i objekata u kojima zaposlenici rade, osigurani su uvjeti za brzu i nesmetanu evakuaciju u slučaju nužde bez ugrožavanja zdravlja i života. Uz to provode se i vježbe odaziva na hitne intervencije iz zaštite okoliša.

U 2024. dogodilo se ukupno 6 ozljeda na radu, od toga 3 prilikom dolaska ili odlaska s posla, a 3 ozljede bile su na mjestu rada za koje su provedeni interni nadzor. Ukupno je zbog ozljeda na radu izgubljeno 2157 radnih sati, od toga 1742 sata za ozljede nastale na mjestu rada.

Protupožarna zaštita

Kako bi se osigurala najviša razina sigurnosti tehničkih sustava i objekata, kontinuirano se održavaju vatrodojavni sustavi te se investira u novu opremu.

U 2024. radi povećanja kvalitete nadzora operativnih sustava osmišljen je novi sustav te je u sklopu toga izrađen novi koncept prikaza vatrodojavnih sustava za sjedište tvrtke i za podružnice. U svrhu osposobljavanja toranjskih kontrolora uređen je poseban prostor u kojem je smješten toranjski simulator, te je zbog povećanja sigurnosti proširen vatrodojavni sustav i u tom prostoru.

Sukladno zakonskoj regulativi, svi sustavi za dojavu i gašenje požara podliježu godišnjem preventivnom i periodičnom ispitivanju te interventnom održavanju.

Temeljem dugogodišnje suradnje s JVP-om Velike Gorice, s kojom imamo sklopljen ugovor o priključenju vatrodojavnog sustava zbog brže intervencije vatrogasaca, a u 2024. je organizirano uvježbavanje vatrogasaca i upoznavanje sa zgradom našeg sjedišta. Tijekom dolaska, pripadnici svih smjena JVP-a upoznati su sa svim prostorima stare i nove zgrade kao i s instaliranim sustavima kako bi uslijed akcije spašavanja i gašenja znali pravilno postupiti i odabrati optimalno sredstvo za gašenje požara.

DODATAK 1.

PRIHOD

Udio prihoda od proizvoda ili usluga povezanih s ekonomskim djelatnostima usklađenima s taksonomijom – objava za 2024.

- Ukupni prihod definiran je kao prihod od prodaje proizvoda i pružanja usluga u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardom (MRS) 1, točka 82. podtočka (a), kako je donesen Uredbom Komisije (EZ) br. 1126/2008 (1)., a prikazan je u financijskim bilješkama 3. i 4. Godišnjih financijskih izvještaja i Izvješća neovisnog revizora za 2024. godinu društva Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.
- U izvještajnom razdoblju nije bilo djelatnosti prihvatljivih prema Uredbi o taksonomiji zbog čega ključni pokazatelj uspješnosti iznosi 0.
- Računovodstvene politike povezane s izračunom prihoda navedene su u godišnjem financijskom izvještaju na stranici 20.

Ekonomske djelatnosti	Kriterij značajnog doprinosa okolišnim ciljevima								Kriterij da ne štete bitno nijednom okolišnom cilju						Minimalne zaštitne mjere	
	Apsolutni prihodi	Udio prihoda	Ublažavanje klimatskih promjena	Prilagodba klimatskih promjena	Vodni i morski resursi	Kružno gospodarstvo	Onečišćenje	Bioraznolikost i ekosustavi	Ublažavanje klimatskih promjena	Prilagodba klimatskih promjena	Vodni i morski resursi	Kružno gospodarstvo	Onečišćenje	Bioraznolikost i ekosustavi		
	EUR	%	%	%	%	%	%	%	Da/Ne	Da/Ne	Da/Ne	Da/Ne	Da/Ne	Da/Ne	Da/Ne	%
A. Taksonomski prihvatljive djelatnosti (A.1 + A.2)	0	0%														
A.1 Okolišno održive djelatnosti (usklađene s taksonomijom)	0	0%														
Prihod okolišno održivih djelatnosti (usklađene su s Taksonomijom) A.1.	0	0%														
A.2 Taksonomski prihvatljive ali okolišno neodržive djelatnosti (neusklađene s taksonomijom)	0	0%														
Prihod od taksonomski prihvatljivih, ali okolišno neodrživih djelatnosti (neusklađenih s taksonomijom) A.2.	0	0%														
Ukupno (A.1. + A.2.)	0	0%														
B. Taksonomski neprihvatljive djelatnosti																
Prihod od taksonomski neprihvatljivih djelatnosti (B)	119.059.302	100%														
UKUPNO (A. + B.)	119.059.302	100%														

KAPITALNI RASHODI

Udio kapitalnih rashoda za proizvode ili usluge povezane s ekonomskim djelatnostima usklađenima s taksonomijom – objava za 2024.

- Kapitalna ulaganja obuhvaćaju ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu tijekom izvještajnog razdoblja (uključujući i imovinu stečenu poslovnim kombinacijama), prije postupka ponovnog vrednovanja (uključujući revalorizacije i umanjenja vrijednosti), troškova amortizacije i isključujući promjene u fer vrijednosti, primjenjujući MRS 16, točku 73.e), podtočke (i) i (iii), MRS 38 točku 118.e) podtočku (i), MRS 40, točke 76.a) i b) (za fer vrijednost), MRS 40, točku 79.d) podtočke (i) i (ii) (model troška), MRS 41, točka 50 točke b) i e) te MSFI 16, točku 53.h) kako je navedeno u Prilogu I. delegirane uredbe o objavama (EU) 2021/2178 u iznosu 28.217.813 eura. Ukupna kapitalna ulaganja CapEx kako je opisano u Uredbi o taksonomiji prikazana su u financijskim bilješkama 15 “Dugotrajna nematerijalna imovina”, 16. “Imovina s pravom upotrebe” i 17. “Nekretnine postrojenja i oprema”.
- Kako u 2024. nije bilo taksonomski prihvatljivih djelatnosti, nije bilo niti kapitalnih rashoda usklađenih s taksonomijom, zbog toga KPI iznosi 0.
- Najmovi koji ne dovode do priznavanja imovine s pravom korištenja nisu obračunati kao kapitalni rashodi.
- Računovodstvene politike povezane s izračunom kapitalnih rashoda navedene su u godišnjem financijskom izvještaju na stranicama 21-22.

Ekonomske djelatnosti	Kriterij značajnog doprinosa okolišnim ciljevima								Kriterij da ne štete bitno nijednom okolišnom cilju							
	Apsolutni kapitalni troškovi	Udio kapitalnih troškova	Ublažavanje klimatskih promjena	Prilagodba klimatskih promjena	Vodni i morski resursi	Kružno gospodarstvo	Onečišćenje	Bioraznolikost i ekosustavi	Ublažavanje klimatskih promjena	Prilagodba klimatskih promjena	Vodni i morski resursi	Kružno gospodarstvo	Onečišćenje	Bioraznolikost i ekosustavi	Minimalne zaštitne mjere	Udio CapEx-a usklađen s taksonomijom godina N (%)
	EUR	%	%	%	%	%	%	%	Da/Ne	Da/Ne	Da/Ne	Da/Ne	Da/Ne	Da/Ne	Da/Ne	%
A. Taksonomski prihvatljive djelatnosti (A.1 + A.2)																
A.1 Okolišno održive djelatnosti (usklađene s taksonomijom)	0	0%														
Kapitalni troškovi okolišno održivih djelatnosti (usklađene su s Taksonomijom) A.1.	0	0%														
A.2 Taksonomski prihvatljive ali okolišno neodržive djelatnosti (neusklađene s taksonomijom)	0	0%														
Kapitalni troškovi od taksonomski prihvatljivih, ali okolišno neodrživih djelatnosti (neusklađenih s taksonomijom) A.2.	0	0%														
Ukupno (A.1. + A.2.)	0	0%														
B. Taksonomski neprihvatljive djelatnosti																
Kapitalni troškovi od taksonomski neprihvatljivih djelatnosti (B)	28.217.813	100%														
UKUPNO (A. + B.)	28.217.813	100%														

OPERATIVNI RASHODI

Udio operativnih rashoda za proizvode ili usluge
povezane s ekonomskim djelatnostima
usklađenima s taksonomijom – objava za 2024.

- Prema uredbi o taksonomiji, ukupni operativni troškovi se smatraju troškovi održavanja dugotrajne imovine kao i izravni troškovi istraživanja i razvoja te ugovori o kratkoročnom najmu. Za HKZP ti troškovi uključuju troškove tekućeg održavanja i kratkoročni najam u iznosu 5.479.900 EUR, a objavljeni su u bilješci 5 Materijalni troškovi.
- U 2024. djelatnosti Hrvatske kontrole zračne plovidbe d.o.o. nisu taksonomski prihvatljive, zbog čega ključni pokazatelj uspješnosti iznosi 0 jer se operativni rashodi ne mogu povezati sa taksonomski usklađenim djelatnostima.
- Društvo Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o. primjenjuje Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI).
- Prilikom izračuna ključnih pokazatelja uspješnosti za potrebe izvještavanja u skladu sa zahtjevima Uredbe o taksonomiji, provedena je detaljna analiza pojedinih elemenata koje je bilo potrebno uključiti u brojnik i nazivnik kako ne bi došlo do pogrešaka zbog moguće različite klasifikacije u zakonskim odredbama i računovodstvenim standardima

Ekonomske djelatnosti			Kriterij značajnog doprinosa okolišnim ciljevima						Kriterij da ne štete bitno nijednom okolišnom cilju							
	Apsolutni operativni troškovi	Udio operativni troškovi	Ublažavanje klimatskih promjena	Prilagodba klimatskih promjena	Vodni i morski resursi	Kružno gospodarstvo	Onečišćenje	Bioraznolikost i ekosustavi	Ublažavanje klimatskih promjena	Prilagodba klimatskih promjena	Vodni i morski resursi	Kružno gospodarstvo	Onečišćenje	Bioraznolikost i ekosustavi	Minimalne zaštitne mjere	Udio CapEx-a usklađen s taksonomijom godina N (%)
	EUR	%	%	%	%	%	%	%	Da/Ne	Da/Ne	Da/Ne	Da/Ne	Da/Ne	Da/Ne	Da/Ne	%
A. Taksonomski prihvatljive djelatnosti (A.1 + A.2)																
A.1 Okolišno održive djelatnosti (usklađene s taksonomijom)	0	0%														
Operativni troškovi okolišno održivih djelatnosti (usklađene su s Taksonomijom) A.1.	0	0%														
A.2 Taksonomski prihvatljive ali okolišno neodržive djelatnosti (neusklađene s taksonomijom)	0	0%														
Operativni troškovi od taksonomski prihvatljivih, ali okolišno neodrživih djelatnosti (neusklađenih s taksonomijom) A.2.	0	0%														
Ukupno (A.1. + A.2.)	0	0%														
B. Taksonomski neprihvatljive djelatnosti																
Operativni troškovi od taksonomski neprihvatljivih djelatnosti (B)	5.479.900	100%														
UKUPNO (A. + B.)	5.479.900	100%														

KRATICE

KRATICA	ZNAČENJE
A4E	Airlines for Europe, najveća udruga zračnih prijevoznika EU-a
A6	Udruženje 6 pružatelja usluga u zračnoj plovidbi
ACG	Austro Control, austrijski pružatelj usluga u zračnoj plovidbi
ADSP	ATM Data Service Provider, Pružatelj podatkovnih usluga u upravljanju zračnim prometom
AFS	Aeronautical Fixed Service, Nepokretna zrakoplovna veza
AMC	Airspace Management Cell, Jedinica za upravljanje zračnim prostorom
ANS	Air Navigation Services, Usluge u zračnoj plovidbi
AOLO	Aircraft Operators Liaison Officer, Službenik za vezu s operatorima zrakoplova
ASAR	Air Search and Rescue, Potraga i spašavanje zrakoplova
ASM	Airspace Management, Upravljanje zračnim prostorom
ASR	Air Safety Report, Izvješće o sigurnosti
ATC	Air Traffic Control, Kontrola zračnog prometa
ATM	Air Traffic Management, Upravljanje zračnim prometom
ATS	Air Traffic Services, Operativne usluge u zračnom prometu
BDP	Bruto domaći proizvod
BHANSa	Bosnia and Herzegovina Air Navigation Services Agency, Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi BiH
CANSO	Civil Air Navigation Services Organization, Organizacija civilnih pružatelja usluga u zračnoj plovidbi
CAPEX	Capital Expenditure, Kapitalni izdatak
CCO/CDO	Continuous Climb and Descent Operations, Operacije neprekinutog penjanja/spuštanja zrakoplova
CEF	Connecting Europe Facility, Instrument za povezivanje Europe
CINEA	European Climate Infrastructure and Environment Executive Agency, Izvršna agencija za klimu, okoliš i infrastrukturu
CISM	Critical Incident Stress Management, Upravljanje stresom u kritičnim događajima
COOPANS	Cooperation of ANS Providers, Suradnja pružatelja usluga u zračnoj plovidbi
CRCO	Central Route Charges Office, Centralni ured za naplatu rutnih naknada
CP	Common Project, Zajednički projekt
CSRĐ	Corporate Sustainability Reporting Directive, Direktiva o korporativnom izvještavanju o održivosti
DHMZ	Državni hidrometeorološki zavod
DSD	Digital Sky Demonstrator, Demonstracijski projekti za digitalno nebo

KRATICA	ZNAČENJE
EASA	European Aviation Safety Agency, Europska agencija za sigurnost zračnog prometa
EK	Europska komisija
ELPAC	English Language Proficiency for Aeronautical Communication, Znanje engleskog jezika za zrakoplovnu komunikaciju
EMS	Environment Management System, Sustav upravljanja okolišem
ENAV	Talijanski pružatelj usluga u zračnoj plovidbi
ERM	Enterprise Risk Management, Sustav integriranog upravljanja rizicima
ESEER	European Seasonal Energy Efficiency Ratio, Europski sezonski omjer energetske učinkovitosti
EU	European Union, Europska unija
EUR	Euro
EUMETNET	Network of European Meteorological Services, Udruženje europskih meteoroloških službi
Eurocontrol	European Organisation for the Safety of Air Navigation, Europska organizacija za sigurnost zračne plovidbe
FAB CE	Functional Airspace Block Central Europe, Funkcionalni blok zračnog prostora središnje Europe
FER	Fakultet elektrotehnike i računarstva
FIR	Flight Information Region, Područje letnih informacija
FIS	Flight Information Service, Usluga letnih informacija
FL	Flight Level, Razina leta
FPZ	Fakultet prometnih znanosti
FRA	Free Route Airspace, Zračni prostor slobodnih ruta
FRAIT	Free Route Airspace Italy, Talijanski zračni prostor slobodnih ruta
Gate One	Strateško savezništvo 3 funkcionalna bloka zračnog prostora (Baltic FAB, Danube FAB i FAB CE)
GRI	Global Reporting Initiative, Inicijativa za globalno izvještavanje
HACZ	Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo
HCL	HungaroControl, Mađarski pružatelj usluga u zračnoj plovidbi
HGK	Hrvatska gospodarska komora
HGSS	Hrvatska gorska služba spašavanja
HKZP	Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.
HRIS	Human Resources Information System, Informacijski sustav za upravljanje ljudskim resursima
HRM	Human Resource Management, Upravljanje ljudskim potencijalima

KRATICA	ZNAČENJE
HRZ	Hrvatsko ratno zrakoplovstvo
HUBS	Hrvatska udruga bespilotnih sustava
IATA	International Air Transport Association, Međunarodna udruga zračnih prijevoznika
ICAO	International Civil Aviation Organization, Organizacija za međunarodno civilno zrakoplovstvo
ICAS	International Cooperation on Airport Surveillance, Međunarodna suradnja u nadzoru zračnih luka
IFR GAT	Instrument Flight Rules General Air Traffic, Opći zračni promet po instrumentalnim pravilima letenja
INEA	Innovation and Networks Executive Agency, Izvršna agencija za inovacije i mreže
ISMS	Information Security Management System, sustav upravljanja informacijskom sigurnošću
ISO	International Organization for Standardization, Međunarodna organizacija za normizaciju
JPAK	Jedinica prilazne i aerodromske kontrole
JVP	Javna vatrogasna postrojba
KEA	Key Environment Area, Ključno područje performansi povezano s okolišem
KPI	Key Performace Indicator, Ključni pokazatelj performansi
KZP	Kontrolor/kontrola zračnog prometa
MET	Meteorological Services, Usluga zrakoplovne meteorologije
MET Alliance	Udruženje pružatelja usluga zrakoplovne meteorologije
MMPI	Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture
MORH	Ministarstvo obrane RH
MRS	Međunarodni računovodstveni standard
MUP	Ministarstvo unutarnjih poslova
MZLZ	Međunarodna zračna luka Zagreb
NATO	North Atlantic Treaty Organisation, Organizacija sjevernoatlantskog ugovora
NEST	Network Strategic Tool, Softver za simulaciju planiranja kapaciteta i oblikovanje zračnog prostora mreže
NewPENS	New Pan-European Network Services, Nove paneuropske mrežne usluge
NN	Narodne novine
NOTAM	Notice to Airmen, Zrakoplovna obavijest
OHS	Occupational Health and Safety, Zdravlje i sigurnost na radu
OKZP	Oblasna kontrola zračnog prometa
OPEX	Operating Expense, Operativni izdatak
OSRH	Oružane snage Republike Hrvatske
OŠ	Osnovna škola

KRATICA	ZNAČENJE
QMS	Quality Management System, Sustav upravljanja kvalitetom
PBN	Performance Based Navigation, Navigacija temeljena na performansama zrakoplova
PDV	Porez na dodanu vrijednost
PMF	Prirodoslovno-matematički fakultet
PRU	Performance Review Unit, Tijelo za ocjenu performansi
RH	Republika Hrvatska
RNAV	Area Navigation, Prostorna navigacija
SCL	Slovenia Control, Slovenski pružatelj usluga u zračnoj plovidbi
SDIP	SESAR Deployment & Infrastructure Partnership
SES	Single European Sky, Jedinstveno europsko nebo
SecMS	Security Management System, Sustav upravljanja zaštitom
SECSI FRA	South-East Common Sky Initiative Free Route Airspace, Zračni prostor slobodnih ruta Inicijative za zajedničko jugoistočno nebo
SESAR	Single European Sky ATM Research, Istraživački projekt primjene Jedinstvenog europskog neba
SESAR JU, SJU	SESAR Joint Undertaking, Zajedničko poduzeće za SESAR
SESAR DM, SDM	SESAR Deployment Manager, Upravitelj uvođenja SESAR-a
SKFD	Sektor korporativnih funkcija Društva
SMA	Sektor zrakoplovne meteorologije i zrakoplovnog informiranja
SMS	Safety Management System, Sustav upravljanja sigurnošću
SPAK	Sektor prilaznih i aerodromskih kontrola zračnog prometa
STATFOR	Statistics and Forecast, Statistike i prognoze
STUI	Sektor tehničkih usluga i infrastrukture
SUZP	Sektor upravljanja zračnim prometom
SVP	Sektor vojnih poslova
SW	Software, softver, programska podrška
SWIM	System Wide Information Management, Upravljanje informacijama iz cijelog sustava
TBO	Trajectory-Based Operations, Operacije temeljene na putanji
TRM	Team Resource Management, Upravljanje timskim resursima
UAS	Unmanned Aircraft Systems, Sustavi bespilotnih zrakoplova
USSU	Ured za sigurnost i sustave upravljanja
VPN	Virtual Private Network, Virtualna privatna mreža

GRI INDEKS

GRI STANDARD		BROJ OBJAVE	OBJAVA	BROJ STRANICE	NAPOMENA
OPĆE INFORMACIJE					
GRI 2: Opće informacije 2021	O organizaciji i izvješću	2-1	Podaci o organizaciji	7	
		2-2	Subjekti uključeni u izvještavanje	13	
		2-3	Izvršajno razdoblje, učestalost izvještavanja i kontakt	6	
		2-4	Izmjena informacija	/	
		2-5	Eksterna potvrda	/	
	Aktivnosti i zaposlenici	2-6	Aktivnosti, dobavljački lanac i ostali poslovni odnosi	7, 12-13	
		2-7	Zaposlenici	84-92	
		2-8	Radnici koji nisu zaposlenici	85	
	Upravljanje	2-9	Upravljačka struktura i sastav	18-19	
	Strategija, politike i prakse	2-22	Izjava najviše rangirane osobe za donošenje odluka	4-5	
		2-26	Mehanizmi traženja savjeta i izražavanja zabrinutosti	93	
		2-28	Članstvo u organizacijama	61	
	Upravljanje dionicima	2-29	Pristup uključivanju dionika	64-70	
		2-30	Kolektivni ugovori	88	
MATERIJALNE TEME					
GRI 3: Materijalne teme 2021	Procjena materijalnosti	3-1	Proces definiranja materijalnih tema	60-61	
		3-2	Popis materijalnih tema	60	

GRI STANDARD	BROJ OBJAVE	OBJAVA	BROJ STRANICE	NAPOMENA
Ekonomska uspješnost				
GRI 3: Materijalne teme 2021	3-3	Upravljanje materijalnom temom	42-43, 57	
	201-1	Izravna stvorena i distribuirana ekonomska vrijednost	57	
	201-4	Financijska pomoć primljena od Vlade		HKZP ne prima financijsku pomoć od Vlade
Neizravni ekonomski utjecaj				
GRI 3: Materijalne teme 2021	3-3	Upravljanje materijalnom temom	52-53	
GRI 203: Neizravni ekonomski utjecaj 2016	203-1	Potpomognuta ulaganja u infrastrukturu i usluge	28	
	203-2	Značajni neizravni ekonomski utjecaji	52-53	
Proces i održivost nabave				
GRI 3: Materijalne teme 2021	3-3	Upravljanje materijalnom temom	68	
GRI 204: Prakse nabave 2016	204-1	Udio izdataka na lokalne dobavljače u značajnim mjestima poslovanja	68	
Antikorupcijske politike				
GRI 3: Materijalne teme 2021	3-3	Upravljanje materijalnom temom	93	
GRI 205: Antikorupcijske politike	205-2	Komunikacija i obuka o antikorupcijskim politikama i postupcima	93	
	205-3	Potvrđeni slučajevi korupcije i poduzete mjere	93	

GRI STANDARD	BROJ OBJAVE	OBJAVA	BROJ STRANICE	NAPOMENA
Energija				
GRI 3: Materijalne teme 2021	3-3	Upravljanje materijalnom temom	60, 74-78	
GRI 302: Energija 2016	302-1	Potrošnja energije unutar organizacije	79	
	302-4	Smanjenje potrošnje energije	79-80	
Voda i otpadne vode				
GRI 3: Materijalne teme 2021	3-3	Upravljanje materijalnom temom	60, 82	
GRI 303: Voda i otpadne vode 2018	303-1	Odnos prema vodi kao zajedničkom resursu	82	
	303-3	Ukupno crpljenje vode prema izvoru	82	
	303-4	Ukupno ispuštanje vode	82	
	303-5	Potrošnja vode	82	
Emisije				
GRI 3: Materijalne teme 2021	3-3	Upravljanje materijalnom temom	60, 81	
GRI 305: Emisije 2016	305-1	Izravne emisije stakleničkih plinova (GHG) (Područje 1)	81	
	305-2	Neizravne energetske emisije stakleničkih plinova (GHG)	81	
	305-5	Smanjenje emisija stakleničkih plinova (GHG)	81	
Otpad				
GRI 3: Materijalne teme 2021	3-3	Upravljanje materijalnom temom	60, 82	
GRI 306: Otpad 2020	306-1	Stvaranje otpada i značajni utjecaji na otpad	82	
	306-2	Upravljanje značajnim utjecajima povezanim s otpadom	82	
	306-3	Nastali otpad	82	

GRI STANDARD	BROJ OBJAVE	OBJAVA	BROJ STRANICE	NAPOMENA
Zapošljavanje				
GRI 3: Materijalne teme 2021	3-3	Upravljanje materijalnom temom	84-88	
GRI 401: Zapošljavanje 2016	401-1	Stope novog zapošljavanja i fluktuacije zaposlenika	84	
	401-2	Povlastice osigurane zaposlenicima koji rade na puno radno vrijeme, a koje nisu osigurane zaposlenicima zaposlenima privremeno ili na nepuno radno vrijeme	88	
Zdravlje i sigurnost na radnom mjestu				
GRI 3: Materijalne teme 2021	3-3	Upravljanje materijalnom temom	37, 94-95	
GRI 403: Zdravlje i sigurnost na radnom mjestu 2018	403-1	Upravljanje zaštitom zdravlja i zaštitom na radu	94-95	
	403-3	Usluge zdravstvene zaštite na radu	94-95	
	403-5	Obuka radnika o zdravlju i sigurnosti na radu	94-95	
Obuka i obrazovanje				
GRI 3: Materijalne teme 2021	3-3	Upravljanje materijalnom temom	89-92	
GRI 404: Obuka i obrazovanje 2016	404-1	Prosječan godišnji broj sati obuke po zaposleniku	89	
	404-2	Programi za stjecanje vještina i programi koji podupiru stalnu mogućnost zapošljavanja zaposlenika	90-92	
Nediskriminacija				
GRI 3: Materijalne teme 2021	3-3	Upravljanje materijalnom temom	93	
GRI 406: Nediskriminacija 2016	406-1	Ukupan broj slučajeva diskriminacije i poduzete korektivne radnje	93	
Lokalne zajednice				
GRI 3: Materijalne teme 2021	3-3	Upravljanje materijalnom temom	69-72	
GRI 413: Lokalne zajednice 2016	413-1	Djelatnosti u kojima je provedeno uključivanje lokalne zajednice, procjene utjecaja i razvojni programi	69-72	

IMPRESSUM

Izdavač:

Hrvatska kontrola zračne plovidbe d. o. o.,
Rudolfa Fizira 2, 10410 Velika Gorica, p. p. 103

Radna skupina za izradu Izvještaja:

Damir Poleš, Matilda Bilobrk, Marina Halužan, Marko Maranić, Martina Kitić,
Goran Gašparac, Barbara Kalmar, Boris Gačina, Dario Grgurić, Tomislav Mihetec,
Fiip Fadić, Teo Bratinčević, Ivana Hrvat, Ivica Pivić, Dragan Bilać, Juraj Maštrović,
Kristijan Škalic, Laurette Rako, Marija Pudar, Hrvoje-Nikola Cvetković, Marina Delonga,
Ivica Topić, Martina Cesar, Nataša Briški, Miroslav Crljen, Ranko Vuica, Željko Čorluka,
Natalija Bogdanović

Konzultant:

Institut za društveno odgovorno poslovanje (IDOP)

Lektura:

Nataša Briški

Fotografije:

Ivica Drusany, Degordian, Josip Škof, Marina Halužan, Željko Oreški, Ivan Lisjak,
Vanesa Fatorini, Ratko Mavar, Thales, Freepik

Grafičko oblikovanje:

Draga Habljak

Tisak:

Naklada:

200 primjeraka

www.crocontrol.hr

HRVATSKA KONTROLA
ZRAČNE PLOVIDBE

Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.
Rudolfa Fizira 2
10410 Velika Gorica, p.p. 103
www.crocontrol.hr